

ბურჩი

REGION

საქართველოს ზღაპარი

ფასი 1,50 ლარი

№4, 2014, ივნისი

ქათი გელაძე:
ლიხანურის
ბურჩისბული
პერსპექტივა

ლალა სურმავე:
ახანა შესაძლოა
სასწაულოქმედი
სიტყვა გახდეს

დათო ასპურავა ვედოტრეაქცია 3 ნაღია აბსოლუტური ჩემპიონია

„ჩამელინის“ ისტორია
გასული საუზუნის 60-იანი
წლებიდან დაიწყო

რვაზო თავართქილაძე
სიცოცხლის ბოლო წუთამდე სვანაზე იღბა

ქიზიჯული მემკვიდრეა და გელაძის ინტელექტია

გუთუჩის ღამოუკიდებელი
კანდიდატი

ლია რიბოზიძე

43

ძლიერი
სოფელი
ხალხთან ერთად!

®

გრიგოლ რობაქიძე - გურია და გურულები	2	გომარ სიხარულიძე ხალობური სიმღერის სულის ჩანვდა	16
საქართველოს აქვს თავისი ადგილი მსოფლიოში	3	„ჯამელინის“ ისტორია გასული საუკუნის 60-იანი წლებიდან იწყება	18
სახალობო ზეიმი ქალაქ ოზურგეთში	5	ნოდარ დუმბაძე - სიცოცხლის სამოსახლოა ჩემი პატარა გურია	19
მინდია სალუქვაძე ის ლეგენდაა, რომელიც ყოველთვის იბრწყინებს	6	დათო ასჯურავა ველოტრეჯზე სამი წელია ზედიზედ აბსოლუტური ჩემპიონია	23
წიგნის მოყვარული ბოლომდე წიგნის მოყვარულად რჩება	8	პირველი ქალისა და მამაკაცის ისტორია	24
სიახლეები პედაგოგთა პროფესიულ განვითარებაში	9	ერკეთის მთავარანგელოზთა მიქაელის და გაბრიელის სახელობის დედათა მონასტერი	27
დავეხმაროთ ბავშვებს ისე, რომ არ დავარღვიოთ მათი უფლებები	11	ჯგუფი „ლურჯი იალოქანი“	33
12 წლის ბიჭისთვის ასჯანა შესაძლოა სასწაულმოქმედი სიტყვა გახდეს	12	ცოცხალ შემოქმედებას თეატრს ტელევიზია, ენო და ინტერნეტი ვერ შეცვლის	34
ხალხი ირჩევს ქალაქის მერს და გამგებელს	13	პოლიტიზირებული ფეხბურთი და ერთმანეთს დაპირისპირებული ხელისუფლება და ქოუბის ხელმძღვანელობა	36
საარსებო მინიმუმი, საბაზრო ფასები და 150 ლარიანი პენსია	14	პირველი ქართველი გემის უპიტანი ნიულოზ ვასაძე	38
ღატაკთა ეორპუსი სუფსაში	15		

<p>ღაფუქნაბალი - ანა თონაძე მთავარი რედაქტორი - ლელა სურგავა მისამართი: თბილისი, ვ.გაბაშვილის 5 ტელ: 558 256 550; 555 55 98 44; 790 46 48 01 ელფოსტა: Guriaregion14@mail.ru</p>	<p>კვირფასო კითხვალა! მოგვანოდეთ თქვენი პუბლიკაციები, მოთხრობები, ჩანახატები, ლექსები, ისტორიები, იდეები, გაგვიზიარეთ თქვენი პრობლემები და მოგვიყვით საინტერესო ამბები. გაითვალისწინეთ, თქვენს მიერ მოწოდებული მასალის ჟურნალში განთავსება ფასიანია.</p>
--	--

რედაქციაში შემოსული მასალების სიზუსტეა ვასუს აზავს ავტორი, ხოლო სარედაქცია ბაქსტა ვასუსისგებულება რედაქციის შამავეთს ეანსრება.

ზინობი ნოზაქიქა

„ბურია და ბურუდაბი“

ლამაზი კუთხეა გურია საქართველოსი. მისი ლანდშაფტი სამშუხოვანი სივრცე – გაშლილი სინთეზია. მოქნილი მთები ბახმაროსაკენ თანდათან ზვიადობით ამართული: თვალუნველნი ქალანი. სამეგრელოსაკენ ძლევამოსილებით გაფენილი. მოშორებით შავი ზღვა. ეს უხვად გამდინარი მუქი ზურმუხტი. გურიაში მოიძებნება ისეთი პუნქტი, საიდანაც ადამიანის მჭვრეტი თვალი ამ სამშუხროვან ლანდშაფტს ერთს ესთეტიკურ სარკმელში გაატარებს მძაფრი სიკვებობით. განსაკვიფრებელია გურიის ნელი სირბილე: იქ ვერ მონახავთ ერთ „მყვირალა“ ფერს. იქ ვერ იხილავთ ვერც ერთ უხემ ხაზს: იქ ყოველი ნაკვეთი რბილია, ნაზი, მჩატე, მსუბუქი, ნარნარი: თვითონ მთებიც კი გურიაში მკაცრი ნატეხობით არ არის ამართული, არამედ ხავერდოვანი სირბილით, განსაკუთრებით კეკლუცია ჩაქვის მახლობელი მიდამო. ხოლო ეს სიკეკლუცე უფრო რბილად მოდუმებულია, ვიდრე სიკეკლუცე იმერეთული ხტომით ნაყარი.

ძველი მესხეთის ნატეხია გურია. ამის ნიშანი ბევრია. თავდაპირველად „ქართული“, გურული ქართული ლაკონურია რუსთაველის სამშობლოს სიტყვასავით. საქართველოს არცერთ კუთხეში ასე სხარტულად არ ლაპარაკობენ, როგორც გურიაში. გურული სინტაქსი უაღრესად ეპიგრამატულია: მოკლე, მკაფიო, მკვეთილი, ჭლეული. თვითონ რუსთაველიც გურულებმა სხვა ქართველებზე უფრო იციან. გურიაში არის ოჯახები, სადაც „ვეფხისტყაოსნის“ ზეპირი ცოდნა უბრალო ჩვეულებაა. გარდა ამისა, „ვეფხისტყაოსნის“ ზოგიერთი სიტყვები, რაიც საქართველოს სხვა კუთხეებისათვის გაუგებარია, გურიაში უბრალო მუსაიფის ჟამს გვხვდება. და კიდევ: ძველ მესხთა შაირობა ცნობილია – თაობიდან თაობაზე გადადის. შაირობა გურულებისათვის ისეთივე მოთხოვნილებაა, როგორც საამო გასეირნება.

ამაყია გურული: გურიაში ძალზე არის განვითარებული გრძნობა თავის თავისდირსებისა. არისტოკრატობა – „რჩეულობა“ – გურულთა „რასის“ მთავარი ნაკადია. ამ მხრივ თავდაზნაურობასა და გლახობას შორის თითქმის არავითარი განსხვავება არ არის: ყოველ გურულს უყვარს „თავის გამოჩენა“, გურულებში ძალზე არის ნაგრძნობი „მანძილის პათოსი“ ნიცშესი, სიამაყე და გამორჩეულობა რბილ გურულს სასტიკადა ჰხდის: ფირალად გავარდნა გურიაში ჩვეული მოვლენაა – ფირალობას კი უმთავრესად ხასიათი უდევს საფუძვლად. გურულს გარეგნობაც რჩეული უყვარს, ძვირად თუ ვინმე სხვა ქართველი ისე ლამაზად ჩაცმული გამოვა, როგორც გურული. ცნობილია გურიის სიღარიბე, მაგრამ მიუხედავად ამისა საქართველოს ვერც ერთს სხვა კუთხეში ვერ მონახავთ გურული „ოდის“ – თანაკობტაობას კეკლუცად მორთული ეზოთი. მჩატე და ფიცხია გურული, ბევრს ეს თვისება სიღრმის უქონლობად მიაჩნია, არ არის მართალი, გურულის სიფიცხე და სიმჩატე სხვაგვარია. ვიდრე სიმჩატე და სიფიცხე „პირვანდელ“ კულტურაგაუვლელი სამხრეთელისა, პირიქით: გურია მემკვიდრეა ნელი და მაგარი წინაპრის. მას მხოლოდ „ემჩატება“ კულტურული სვლა. მისი სიფიცხე მხოლოდ შესტია არისტოკრატული ზვიადობის. მართალია, გურული ვერ შექმნის გერმანელის სიღრმეს, რომლის სიძლიერე შეიძლება მხოლოდ

უზარმაზარმა დაკორძილმა და დაგრაგნილმა ხემ გადმოგვცეს, მაგრამ გურულს არც უყვარს „გრაგნილი სიკორძე“... მისი გენია უფრო პლასტიკური ზოლებით იკვეთება და ხალხთა შორის გურული უფრო რომანულ რასას ენათესავება, კერძოდ – ესპანელებს თავისი ქედმაღლური ტემპერამენტით. ერთადერთი დამაფიქრებელი გურულის ნიჭში შემდეგია: გურიაში თითქმის ყველა ნიჭიერია, აქ არ არის უფსკრული გათხრილი პიროვნებებსა და მასებს შორის, თუ მივიღებთ, როგორც ბევრს

გურული მკურ ნავიენალუქ ფაშმაში

ჰგონია, ვითომ კულტურის ზრდაში საჭიროა ერთგვარი მანძილი „პიროვნებებსა“ და „მასსას“ შორის – მაშინ გურულის შემოქმედება, რასაკვირველია, საეჭვო გახდება სიძლიერით. ყოველ შემთხვევაში, ეს პრობლემა და არა დადგენილი ფაქტი. ჩემი პირადი მოსაზრება ამგვარია, გურულის ნიჭი ჯერ კიდევ მემკვიდრეობის პოტენციით იშლება და მისთვის გურიაში თითქმის ერთნაირად ნიჭიერი არიან ყველანი, მაგრამ როცა გურული მემკვიდრეობას მხოლოდ „გამოიყენებს“ ახალი ძალების ამოძრავებით, მაშინ გურულთა აუცილებლად აისახება ის მანძილი, რომელიც კულტურის ვითარებით თავს ჰყოფს „შემოქმედ პიროვნებას“ და „ფართო მასსას“ შორის. აღნიშნულ დახასიათებას თითქოს ერთი ფაქტი ეწინააღმდეგება: როგორ? გურია და არისტოკრატია?! გურია და „წარჩინების“ პათოსი?! განა გურია არ განამტკიცა საქართველოში სოციალისტური სწავლა რომელიც სრულად ეწინააღმდეგებოდა არისტოკრატული წარჩინების

მიდრეკილებას?! და მართლაც: **სოციალ-დემოკრატია საქართველოში გურულებმა შექმნეს, ჯერ მარტო თაოსანთა გვარები: ინგოროყვა, ნინოშვილი, ნოე ყორღანია, ოთხი რამიშვილი, ცინცაძეები, ბენია ჩხიკვიშვილი, შარაშიძეები, ხომერიკი, ნინიძე, ყორყოლიანი, დოლიძეები, ლალიანი-მამულაშვილი...**

ფაქტი ასეთია, მაგრამ მე მგონია, ეს ფაქტი ოდნავაც არ ეწინააღმდეგება აღნიშნულ დახასიათებას. პირიქით: იგი საკვებით გამოდის უკანასკნელისაგან, წარმოიდგინეთ მემკვიდრე ნიჭიერად მისი წინაპრის, რომელნიც ნივთიერი ყოფის უმწეობას განიცდიან.

ფსიქიურად სწორედ ასეთი მემკვიდრეებია გამზადილნი სოციალიზმის მისაღებად: მათ სხვაზე მეტად ესაჭიროებათ მდიდარი მატერიალური ყოფა – ისტორიულ თანდათანობას ისინი ვერ შეურიგდებიან, ამისათვის მათ აკლიათ უკულტუროს თმენა და გემოს არცოდნა – „როდემდე ვიცადოთ?!“ – აი მათი დამახასიათებელი საკითხი. სწორედ ასეთი მემკვიდრეებს წარმოადგენენ გურულები, ისინი გამოვიდნენ სოციალისტებად, რადგან სულით უაღრესად აზნაურნი არიან და ყოფით ღარიბნი. თანვე ისიც უნდა დავუმატოთ, რომ მათ მიერ სოციალიზმის მიღებას ხელს უწყობდა უთუოდ ზემოაღნიშნული თვისება: ერთნაირად დაჯილდოება ნიჭით, ეს „ერთნაირობა“ ფსიქოლოგიური პირობაა სოციალიზმის მიღებისათვის და მიუხედავად იმისა, რომ გურულები სოციალუსტური სამოსელით გვეჩვენებიან. მათი ფსიქიკა მაინც აზნაურულია. ყველაფერი შეიძლება ამოშალო გურულში, მაგრამ „წარმატებულობის“, „ერთგულობის“ გრძნობას მათში ვერავინ ამომლის. გურულის სიამაყე – „პათოსია მანძილის“ (იგულისხმება „ჩემსა“ და „სხვებს“ შორის.)

საქართველოს აქვს თავისი ადგილი მსოფლიოში

რა არის თავისუფლება? – „ისე მსურინ, ვითარცა ირემსა დამაშვრალსა წყაროხსთვის“, მეოცე საუკუნეში გალაკტიონ ტაბიძე წერდა – „თავისუფლება სულს ისე მოსწყურდა, ვით დაჭრილ ირემების გუნდს წყარო ანკარა“. ასეთი ლალი და თავისუფლების მოყვარეა ქართველი ერი, რომლის 21 საუკუნოვანი ისტორია რთული და წინააღმდეგობებით სავსეა. მეოცე საუკუნემ განსხვავებული რეალობა შექმნა; გაყინული კონფლიქტები, ოკუპირებული ტერიტორიები, რთული სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა ქართველების ეთნონმენდა, ყირიმის სცენარის განმეორების საფრთხე, იძულებით გადაადგილებული მოქალაქეები, რომლებიც თავიანთ სახლებში დაბრუნებას ნატრულობენ. აფხაზეთიდან დევნილ ქართველ მხატვარს, ირაკლი მიზრახს ვკითხე – „რა არის შენთვის აფხაზეთი?“ – მან მიპასუხა – „ერთ-ერთ ნამუშევარში აფხაზეთის სანაპირო დავხატე. დასაწყისში კარგად მოჩანს შუქის ბოძები, შემდეგ ბუნდოვნად, მესამე ლანდივით, მეოთხე უკვე აღარ ჩანს. ბავშვობის მოგონება ნელ-ნელა იშლება, ბურუსში იკარგება, შიში მეუფლება, გავა დრო და აღარ მემახსოვრება. ჩვენი ოცნება იქ დავტოვეთ, არ ვიცით, როდის დავბრუნდებით.“

წარსულში დაშვებული შეცდომების კარგი გაკვეთილი ქვეყნის ისტორიაა, მომავალმა თაობამ უნდა ისწავლოს, რომ ეს შეცდომები არ გაიმეორონ. მავთულხლართების მიღმა მყოფები დაარწმუნონ, მათი მდგომარეობა დროებითია და ქვეყნის ტერიტორიაზე ყველა ეთნოსი შეძლებს ქართველებთან თანაცხოვრებას. საქართველო მარადიულია, ბევრი დაცემის მიუხედავად ფეხზე წამოდგენა, თავისუფლებისთვის და დამოუკიდებლობისთვის ისევ გააგრძელებს ბრძოლას, არა იარაღით და სისხლისღვრით. 21-ე საუკუნეში კონფლიქტების მოგვარების განსხვავებული მეთოდები უნდა შეიმუშაონ, ამ პროცესში თითოეული მოქალაქე გახდეს თანამონაწილე. სასურველი შედეგის მისაღწევად კეთილ ნებას ხელისუფლების წარმომადგენლები

დიდამიწიდან ამგდომული მებრძოვი კუნძული საქართველოთ ირაკლი მიზრახის ნახატი

უნდა გამოხატავდნენ.

26 მაისი ქვეყნის დამოუკიდებლობის დღეა, თბილისში და 11 თვითმმართველ ქალაქში საზეიმო ღონისძიებები გაიმართა. იროკეზის ტიპის ვერტმფრენებმა თბილისს ეროვნული დროშით გადაუფრინეს, შემდეგ ოფიციალური ღონისძიება დაიწყო, რომელიც 45 წუთი გაგრძელდა. თავისუფლების მოედანზე გენერალური შტაბის უფროსის სამხედრო პატაკი ქვეყნის მთავარსარდალმა გიორგი მარგველაშვილმა ჩაიბარა. 200 ახალწვეულმა ფიცი პრეზიდენტის წინაშე დადო. შემდეგ თავისუფლების მოედანზე შეკრებილებს სიტყვით მიმართა – „თბილისიდან მსურს მადლობა ვუთხრა მავთულხლართების მიღმა მცხოვრებ ჩვენს მოქალაქეებს, მათი ნების საფუძველზე ჩვენ ადვანგინეთ საქართველოს დამოუკიდებლობა, შეიქმნა ერთიანი სახელმწიფო. დამოუკიდებლობა ის ქვაკუთხედაა, რომელზეც ქვეყნის სახელმწიფოებრიობა შენდება. ჯერ კიდევ ჩვენი ტერიტორიები ოკუპირებულია, არ გვაქვს შესაძლებლობა, ვიზრუნოთ ჩვენი მოქალაქეების უფლებების დაცვაზე, რადგან ისინი მავთულხლართების მიღმა არიან, მაგრამ წლების მანძილზე გამოვავლინეთ ურყევი ნება, რომ საქართველოს სახელმწიფო იყოს მთლიანი, სუვერენული და ძლიერი, ასე გაგრძელდება საუკუნეების მანძილზე“.

პრემიერ-მინისტრმა ირაკლი ლარიაშვილმა სიტყვით

ახალწვეულების ფიცის დადება

იტალი ღაბინაშვილი აჯანსთან ერთად

საქსტაუროს გაბრძნა ცა მუშაშიაი ტრეზნის ცაფის მინისტრის პიტელი მადელი წინა შატაშიაი პრეზიდენტი გიბგი მაცყელაშვილს გაბრძნა აჯანსაშის საჯანსაშის აჯანს

მიმართა შეიარაღებულ ძალებს – „დღევანდელი დღე მსურს მივულოცო ჩვენს შეიარაღებულ ძალებს, ჩვენს ვეტერანებს, თითოეულ ჯარისკაცს და ოფიცერს, რომლებიც საკუთარი სიცოცხლის ფასად იცავენ სამშობლოს, ჩვენი ქვეყნის სახელმწიფოებრივ ინტერესებს. სამშობლო, ღირსება, ერთგულება-ეს არის ჩვენი შეიარაღებული ძალების დღეიზი.“

თავდაცვის მინისტრის ირაკლი ალასანიას განცხადებით ქვეყნის დამოუკიდებლობაში დიდი როლი მიუძღვით შეიარაღებულ ძალებს – „ჩვენ გვჭირდება მშვიდობა, მაგრამ მშვიდობა დაცული რომ იყოს, თქვენი თავდადება, სულიერი სიმტკიცე და გამბედაობა აუცილებელი“.

26 მაისს ევროპის მოედანზე და რუსთაველის გამზირზე ხალხმრავლობა იყო. დედაქალაქის მთავარ გამზირზე სამინისტროებს საინფორმაციო კუთხეები, ხოლო სხვადასხვა კომპანიებს სტენტებზე თავიანთი პროდუქცია ჰქონდათ წარმოდგენილი. განსაკუთრებული მონონება შსს-ს და შეიარაღებული ძალების ტექნიკამ დაიმსახურა. გამოფენილი ექსპონატები ქვეყნის პირველმა პირებმა დაათვალიერეს. ოჯახის წევრებთან ერთად სახალხო სეირნობა თავისუფლების მოედნიდან დაიწყო. ირაკლი ლარიაშვილი და გიორგი მარგველაშვილი საარქივო დოკუმენტს მონაწიერეს ხელი, რომელიც სპეციალურად დამოუკიდებლობის დღისთვის საგანგებოდ შეიქმნა. იუსტიციის სამინისტროს მომსახურების პავილიონში პრემიერ-მინისტრმა სიმბოლურად ქორწინების მოწმობა, ხოლო პრეზიდენტმა აიდი ბარათი აიღეს. სახალხო სეირნობის მონაწილეებმა სურვილები ჰელიო ბურთში მოათავსეს და ცაში გაუშვეს.

რუსთაველის გამზირზე და ევროპის მოედანზე სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები გაიმართა. „ალილომ“ და „შვიდეკაცი“ მრავალჟამიერი შეასრულეს. ნიაზ დიასამიძემ 4 კომპოზიციით მიულოცა მსმენელებს დამოუკიდებლობის დღე. სუბიშვილების ანსამბლმა მაყურებელს მესამე თაობის ცეკვები შესთავაზა, სიმბოლურად ხორუმი შეასრულეს.

თბილისში შარდენზე სოფიკო ჭიაურელის სკვერში ყვავილების ფესტივალი სამი დღე გაგრძელდა. 250-მდე კერძო კომპანიამ ადგილობრივი და არა უცხოეთიდან შემოტანილი პროდუქცია შესთავაზა დამთვალიერებლებს. ქალბატონებისთვის იქ სეირნობა განსაკუთრებით სასიხარულო იყო, მინდვრის ყვავილებით დაწნულ გვირგვინებს თავზე ირგებდნენ და ერთმანეთს დღესასწაულს ულოცავდნენ.

სახალხო ზეიმი თბილისის გარდა 11 თვითმმართველ ქალაქში, მათ შორის ოზურგეთში გაიმართა.

ლელა სურმავა

სახალხო ზაიმი ქალაქ ოზურგეთში

საქართველოს დამოუკიდებლობის დღეს ოზურგეთის ცენტრი დღესასწაულის ადგილად იქცა. ღონისძიებები ჭადრების ბაღში, თეატრალურ მოედანზე, კულტურისა და დასვენების პარკში, სპორტის განვითარების ცენტრში და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე ჩატარდა.

დღის 12:00 საათიდან, საღამოს 21:30 საათამდე ეს ადგილები სახალხო თავშესაფრის ადგილი იყო. დამოუკიდებლობის დღე ულამაზესი ფოიერვერკით დასრულდა.

ჭადრების ბაღში ხელოვნების ნამდვილი ზეიმი გაიმართა. ფოტოების, ნახატების გამოფენები, თოჯინების თეატრის წარმოდგენა ბავშვებისთვის, ხალხური ანსამბლების კონცერტები ღია ცის ქვეშ – გასართობად გამოსულ მოსახლეობას კარგ განწყობას უქმნიდა.

ოზურგეთის პროფესიული კოლეჯი „ჭორიზონტის“ მიერ წარმოდგენილი იყო კოლეჯის კულინარების მიერ მომზადებული კერძები. ისინი იმდენად ჰგავდნენ ხელოვნების ნიმუშებს, მისი დაგემოვნება დაგუნანებოდათ. თუმცა, მოსახლეობამ სიამოვნებით მიირთვა სტუდენტების მიერ მომზადებული კერძები.

თეატრალურ მოედანზე სამხედრო ტექნიკა იყო განლაგებული. მოსახლეობა, განსაკუთრებით კი ბავშვები, ყველაზე დიდი ინტერესით მაინც ამ ადგილს ათვალთვლებდნენ. ჯავშანტრანსპორტიორები, ცეცხლსასროლი იარაღები, ჯარისკაცის აღჭურვილობა, ნაღმტყორცნები, საბრძოლო მანქანები – ქართული ჯარის შეიარაღებაში შემავალი აღჭურვილობა, ნამდვილად იმსახურება დიდი ინტერესს. „ჯარისკაცები ჩვენი ქვეყნის სადარაჯოზე დგანან და პატივიცემას იმსახურებენ, როგორც ქვეყნის რიგითი მოქალაქე, მოხარული ვარ, რომ ჩვენი ქვეყნის ღირსებას, შესაბამისად აღჭურვილები დაიცავენ“ – მითხრა ერთ-ერთმა დამთვალთვრებელმა.

სამხედრო მანქანებთან მთელი დღე ბავშვების ჟრიაში იყო, ყველას სურდა ახლოს ენახა მძიმე ტექნიკა, მანქანებში ჩამსხდარიყვნენ. უკვე კარგი ტრადიცია დამკვიდრდა, ვგულისხმობ, დამოუკიდებლობის დღეს, საქართველოს ქალაქებში სამხედრო ტექნიკის გამოფენას.

მოგვიანებით, ჭადრების ბაღში ლუდში შეჯიბრება მოეწყო. მაშინვე ხალხის ყურადღების მიიპყრო. შეჯიბრებაში გამარჯვებულები დაჯილდოვდნენ. პირველ ადგილზე გასული 20 ბოთლი ლუდით „ოზურგეთლუდისგან“, მეორე ადგილზე გასული 15 და მესამეზე 10 ბოთლით. სანახაობა ძალიან სახალისო იყო. კულტურისა და დასვენების პარკში, სხვადასხვა სპორტული შეჯიბრებები გაიმართა.

დღე კონცერტით დასრულდა, ოზურგეთელების განწყობაზე დათუნა სირბილაძე, სალომე ქათამაძე, ცისანა სეფიაშვილი, ჯგუფი „ქუჩის ბიჭები“ და ადგილობრივი ფოლკლორული ანსამბლები ზრუნავდნენ. საღამოს ულამაზესი ფოიერვერკი მოეწყო.

ათთა სამსონიძე

მინდია სალუქვაძე ის ლეგენდაა, როგორც ყოველთვის იზრახინებს

თითოეულ ადამიანს ცხოვრება კანონზომიერ საოცრებებს უმზადებს. ამ ცვლილებებს ის მომზადებული უნდა შეხვდეს. მინდია სალუქვაძემ ბავშვობა და ახალგაზრდობის წლები მშობლების მზრუნველობის გარეშე გაატარა. მამა, ევგენი (უჩა) სალუქვაძე 26 წლის ასაკში უკვე სკოლის დირექტორი იყო. დედა, მანონა ცინცაძე დაწყებითი კლასის პედაგოგი, ის დაბა ჩოხატაურში დაიბადა. მათ თბილისის მახლობლად ერთ-ერთ სოფლის სკოლაში გაიცნეს ერთმანეთი და დაქორწინდნენ.

მეოცე საუკუნის 30-იანი წლების რეპრესიებს ეს ოჯახიც ემსხვერპლა. ცნობილი ფილოლოგი უჩა სალუქვაძე კომუნისტურ რეჟიმს აკრიტიკებდა. ის დაიჭირეს და ციმბირში 8 წლით გადაასახლეს. მანონა ქმრის სანახავად წავიდა, როცა თბილისში დაბრუნდა, გვიან ღამით მასთან ხელისუფლების წარმომადგენლები მივიდნენ, მათ ბავშვების წაყვანაც სურდათ, დედამ არ გაატანა, უთხრა – „ვიკივლებ და მეზობლებს შევყრიო“. უფროს შვილს, ელგუჯას დაუბარა – „პატარა, 4 წლის მინდია მამიდა ელესთან წაიყვანეო“. იმ ღამით წაიყვანეს და მეუღლეზე ადრე დახვრიტეს. მშობლების დახვრეტის საბუთები მინდია სალუქვაძეს შენახული აქვს. მამა საერთოდ არ ახსოვს, დედა, კი, მხოლოდ ერთ ეპიზოდში აგონდება, როცა ის სკოლაში წაიყვანა და გოგონების შუაში დასვა. მინდიას ბიძა, გივი სალუქვაძეც დახვრიტეს, ისიც პედაგოგი იყო. მამიდა ელენეორე (ელე) სალუქვაძე-კალანდარიშვილმა თავის ორ შვილთან ერთად უჩას შვილებიც გაზარდა. „თუ ერთ რამ სიკეთეა ჩემში, მამიდაჩემიდანაა“ – ამბობს მინდია სალუქვა-

ძე. ბავშვობის დროინდელ ეკონომიურ სიდუხჭირეს მტკივნეულად იხსენებს, ყოველთვის ფეხსაცმელის დეფიციტი ჰქონდა, დღემდე ბევრ ფეხსაცმელს იძენს, ის დანაკლისი რომ აღიდგინოს. რამდენიმე ათეული წლის შემდეგ შვება რეპრესირებულთა საზოგადოების ხელმძღვანელობაში ჰპოვა. მან უსამართლოდ რეპრესირებული მოქალაქეების ზნეობრივ რეაბილიტაციაში დიდი სამუშაო ჩაატარა. მინდია სალუქვაძის ყველა რეპრესირებული ახლობელი 1958 წელს არის რეაბილიტირებული. მშობლებს თბილისში ვერის სასაფლაოზე სიმბოლური საფლავები დაუდგა, არავინ იცის, თუ სად არის უჩას, გივის და მანონას ნემთები დაკრძალული.

უჩა სალუქვაძე ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის სოფელ ლიხაურში, კვაჭალათზე დაიბადა, მინდიასთვის ის ოდა სახლი ყველაზე საყვარელი იყო, რადგან მამის მოგონებას უღვივებდა. უჩამ ცოლ-ქმარს, ვალოდია სალუქვაძეს და ფასულია ჭანუყვაძეს, დაუბარა – „ფუტი არ გამიციოთ და საცხოვრებლად ჩემს სახლში გადადითო“. აშშ-ი ყოფნის დროს მინდია ვალოდიას წერილს წერდა – „კვაჭალათზე ბაბუას ეზოში გავლას არაფერი მირჩევნიაო. კარტს გიგზავნით და უბრალო მოთამაშებმა არ ითამაშოთო“. დღეს, იმ ეზოში ვალოდიას მონაგარი შუტუ და ნოდარ სალუქვაძეები ცხოვრობენ. მინდიას მშობლები, ყველა წინაპარი გურული ჰყავდა, შეიძლება ითქვას, ის ნამდვილი გურულია, უყვარს

იუმორი. უდემამო 4 წლის ბავშვის ისტორია, მართალია, ტრაგიკულად დაიწყო, თუმცა მას წინ საოცრებები ელოდა. ეს საოცრება, კი, მეცნიერება იყო, რომელსაც მთელი ცხოვრება მიუძღვნა.

მინდია სალუქვაძემ 1950 წელს წარჩინებით დაამთავრა თბილისის 37-ე ვაჟთა საშუალო სკოლა. 1950 წელს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფიზიკა-ტექნიკის ფაკულტეტზე ჩაირიცხა, უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ გაანაწილეს ქალაქ სოხუმის ფიზიკა – ტექნიკის ინსტიტუტში, თუმცა ანკეტური მონაცემების გამო არ მიიღეს, მუშაობა დაიწყო 55-ე საშუალო სკოლაში ფიზიკის მანავლებლად.

პარალელურად მეცნიერებათა აკადემიაში, სამეცნიერო მოღვაწეობისთვის ემზადებოდა. 1957 წელს მუშაობა დაიწყო საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ელექტრონიკის, ავტომატიკისა და ტელემექანიკის(ამჟამად მართვის სისტემების ინსტიტუტი) უმცროს მეცნიერ თანამშრომლად. 1961 წელს დაამთავრა მოსკოვის მართვის პრობლემების ინსტიტუტის ასპირანტურა, სპეციალობით „ავტომატური მართვა“.

1963 წელს დაიცვა დისერტაცია ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატის სამეცნიერო ხარისხის მოსაპოვებლად. 1966 წელს მიენიჭა უფროსი მეცნიერ თანამშრომლის სამეცნიერო წოდება. ასპირანტურის დამთავრების შემდეგ დაბრუნდა საქართველოს მეცნიერე-

მ. სალუქვაძე თბილისში ათა თბილისის სასახლესთან

ბათა აკადემიის მართვის სისტემების ინსტიტუტში, სადაც მუშაობდა ჯერ ლაბორატორიის ხელმძღვანელის(1968 წელი), შემდეგ ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილის (1971 წელი) და დირექტორის (1981 წელი) თანამდებობებზე.

2007 წლიდან მინდია სალუქვაძე ა. ელიაშვილის მართვის სისტემების ინსტიტუტის სამეცნიერო საბჭოს ხელმძღვანელია. 1974 წელს დაიცვა დისერტაცია ტექნიკის მეცნიერებათა დოქტორის სამეცნიერო ხარისხის მოსაპოვებლად. 1980 წელს მიენიჭა პროფესორის წოდება. 1983 წელს აირჩიეს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტად, 1993 წელს ნამდვილ წევრად. წლების მანძილზე იყო საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის გამოყენებითი მექანიკის, მანქანათმშენებლობისა და მართვის პროცესების განყოფილების აკადემიკოსი მდივანი, აკადემიის პრეზიდიუმის წევრი, ამჟამად, არის საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის აკადემიური საბჭოს წევრი და საინჟინრო პრობლემების, ენერგეტიკისა და მართვის თეორიის კომისიის თავმჯდომარე. გამოქვეყნებული აქვს 160-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომი ავტორიტეტული მართვის სისტემების მდგრადობის თეორიისა და ოპტიმალური მართვის სისტემების თეორიის საკითხებზე. ასევე 16 მონოგრაფია და ხუთი სახელმძღვანელო(თანავტორებთან ერთად) საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სტუდენტებისთვის. მეცნიერი 1964 წლიდან ეწევა პედაგოგიურ მოღვაწეობას. 1978 წლიდან არის საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ინფორმატიკისა და მართვის სისტემების ფაკულტეტის პროფესორი.

მინდია სალუქვაძე სამეცნიერო ღონისძიებებში მონაწილეობის მისაღებად, სხვადასხვა დროს იმყოფებოდა ინგლისში, საფრანგეთში, ნიდერლანდებში, იაპონიაში, ტაივანზე, მექსიკაში, აშშ-ში, ავსტრიაში, გერმანიაში, ჩინეთში, ჩეხოსლოვაკიაში. **ამერიკელი სწავლულების ინიციატივით სამეცნიერო ლიტერატურაში შესულია ტერმინები; „სალუქვაძის მეთოდი“, „სალუქვაძის ამოხსნა“, „სალუქვაძის პრინციპი“ და „სალუქვაძის იდეალური მანძილის მინიმიზაციის მეთოდი“.**

1972 წელს პარიზში საერთაშორისო კონგრესზე მოხსენებით გამოვიდა მინდია სალუქვაძე. ავტორმა პირველად ჩამოაყალიბა ამოცანა ხარისხის რამდენიმე კრიტერიუმის მიმართ ოპ-

ტიმალური დინამიკური სისტემისა და რეგულატორის კონსტრუირების პრობლემის შესახებ. მან კონგრესს მისი გადანყვეტის კომპრომისული მეთოდი შესთავაზა.

მინდია სალუქვაძე წლების მანძილზე თავმჯდომარეობდა ავტორიტეტული მართვის საერთაშორისო ფედერაციის ქართულ სექციას. მჭიდრო კონტაქტები აქვს მსოფლიოს წამყვან სამეცნიერო ცენტრებთან და აღიარებულ მეცნიერებთან. ა. ელიაშვილის სახელობის მართვის სისტემების ინსტიტუტში აქტიურ შემოქმედებით მოღვაწეობას ეწევა. დაჯილდოებულია ღირსების ორი ორდენით, მრავალი სიგელითა და დიპლომით.

მინდია სალუქვაძე ქართული ინტელიგენციის ღირსეული წარმომადგენელია. კეთილშობილი, კაცთმოყვარე, პრინციპული, ინტელექტუალი პიროვნებაა, რაც მის ფიზიკურ გარეგნობას კიდევ უფრო აკეთილშობილებს. საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენის აქტს მისი ხელმოწერა ამშვენებს, უზენაესი საბჭოს ერთ-ერთ სხდომაზე, როცა კომუნისტური პარტიის წევრებს, მათ შორის მინდია სალუქვაძეს, შეუწყდათ სადგუპტატო უფლებამოსილება, მან ხმამაღლა განაცხადა – „ამ მთავრობით და უზენაესი საბჭოთი საქართველო წინ ვერ წავაო“. მისი სიტყვები წინასწარმეტყველური აღმოჩნდა. ეროვნულმა ხელისუფლებამ სახელმწიფო გადატრიალებისგან თავი ვერ დაიცვა. განაწყენების მიუხედავად მას არც ოპოზიციური პარტია შეუქმნია და არც „მხედრობაში“ ჩაენერა, ბოლომდე შეინარჩუნა ღირსება.

მინდია სალუქვაძის თაობამ ულ-

მერთობის ხანა გამოიარა, თუმცა მართლმადიდებელ ფესვებს დაუბრუნდა. მან მოახერხა უფლის რწმენაში გარდასახულიყო. მისი უწმინდესობა ყოველდღიურად უწევს პროპაგანდას ქართული ეროვნული კულტურის აღორძინებას, ქართული ინტელიგენციის მოწინავე ფენასთან მეცნიერ-ჩოხოსნებთან მნიშვნელოვან შეხვედრებს მართავს. მინდია სალუქვაძე საქართველოს ჩოხოსანთა საზოგადოების საპატიო პრეზიდენტი.

მინდია სალუქვაძე ის ლეგენდაა, რომელიც ყოველთვის იბრწყინებს. მეცნიერებაში მან მწვერვალს მიაღწია. თავისი თავმდაბლობით საზოგადოებას უბრალოების უპირატესობა დაანახა. მან პიროვნული ღირსებით თავისი წოდების ავტორიტეტი აამაღლა. მინდია სალუქვაძის ცხოვრება, მოღვაწეობა და შემოქმედება მისაბაძი მაგალითია, როგორი მონდომებით და კეთილსინდისიერად უნდა ემსახურო მეცნიერებას, საზოგადოებას და სამშობლოს.

ლელა სურმავა

მ. სალუქვაძე ჩიხოსანთა საზოგადოების საპატიო პრეზიდენტი

ვინს არის ნიგნის მოყვარული, ბოლომდე ნიგნის მოყვარულად რჩება, ვინს არა — აზრი არ აქვს მათთან ნიგნიერებაზე სასაუბროდ დროის კარგვას

ნიგნი თუ კომპიუტერი? ხშირად დაუსვამთ ეს კითხვა პრესის ფურცლებიდან თუ ტელევიზორიდან. სხვადასხვა ასაკის ადამიანები აფიქსირებდნენ საკუთარ აზრს ამ კითხვაზე. ქალაქებში, სადაც რაიონებთან შედარებით ხელმისაწვდომია ინტერნეტი, ძნელია მოზარდის ნიგნით დაინტერესება, თუმცა — არა შეუძლებელი. რეგიონებში იოლია სკოლის მოსწავლის ყურადღება ნიგნებზე გადაიტანო, თუმცა, დაძალებით არაფერი გამოვა.

რთულადაა ბიბლიოთეკების ახალი ნიგნებით მომარაგების საქმეც. მწირი დაფინანსების და ნიგნებზე მაღალი ფასების გამო, ბიბლიოთეკები რეგიონებში იშვიათად იძენენ ახალ გამოცემებს, სოფლის ბიბლიოთეკები კი საერთოდ ვერ ახერხებენ წელიწადში ერთი ახალი ნიგნი მაინც ყიდულობენ. ბიბლიოთეკები პერიოდულად ატარებენ ღონისძიებებს, რომლებშიც სკოლის მოსწავლეები არიან ჩართული. ამით ცდილობენ, მოზარდების ყურადღება ნიგნებზე მომართონ. ეს მეთოდი იშვიათად მაგრამ მაინც ამართლებს. მოზარდის დაინტერესება ნიგნით, თავდაპირველად ოჯახში უნდა მოხდეს, შემდეგ — სკოლაში... ძნელად მოიძებნება ნიგნიერი ოჯახი, რომლის მომავალსაც ნიგნის კითხვა არ უყვარდეს. ოჯახის მატერიალურ უზრუნველყოფაზე მშობელი გადასული, ამიტომ რთულია, ფულის მომეტება ნიგნისთვის და შვილისთვის იმის შესხენება, რომ განათლება, ნიგნების კითხვა აუცილებელია, რომ საზოგადოებაში საკუთარი ადგილი დაიმკვიდრო. **მით უფრო, რომ დღეს უმაღლესწარჩინებით დამთავრებულები სახლში უმუშევრები სხედან და ეგრედ წოდებულ „კიბის ქვეშა“ ინსტიტუტდამთავრებული საკმაოდ მაღალ თანამდებობაზე მუშაობს.**

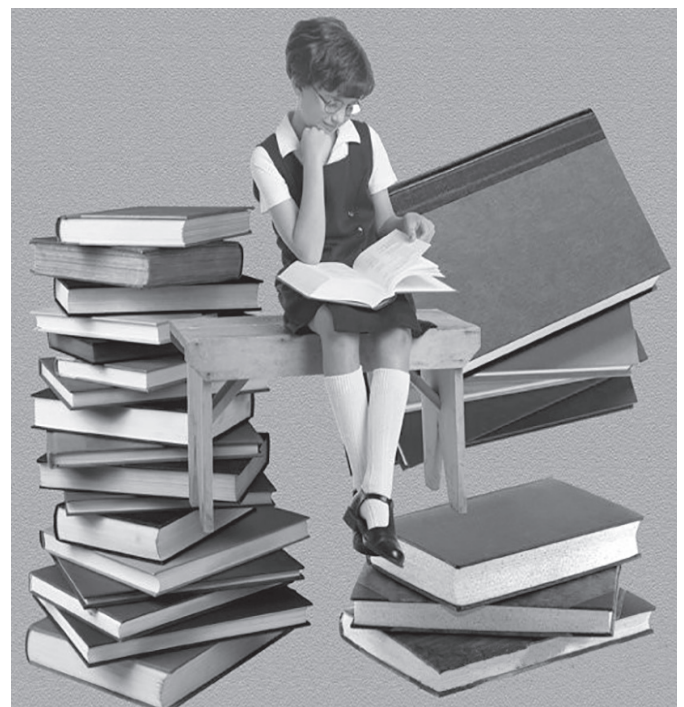
ოჯახის შემდეგ, სკოლამ უნდა იზრუნოს მოზარდის ნიგნიერებაზე და მხოლოდ ქართული ენისა და ლიტერატურის პედაგოგის პრობლემა არ არის. ყველა საგნის პედაგოგმა უნდა იზრუნოს მოსწავლის ნიგნებისადმი ყურადღების მიქცევაზე და ნაკითხული ნიგნების ანალიზიც ერთად უნდა გააკეთონ. თუმცა, აქაც პრობლემებია, ერთეული პედაგოგების გარდა, თითქმის არავინ ინტერესდება იმით, თუ რა ლიტერატურას კითხულობს ან უნდა ნაკითხოს მოსწავლემ. ამის მიზეზი ხშირად დროის უქონლობაა (მოსწავლეების უმეტესობა კერძოდ ემზადება და ამდენად პედაგოგი ძალიან დაკავებულია). თუმცა, პედაგოგებმა ჩვენთან

საუბარში აღნიშნეს, რომ სცადეს მოსწავლეების ყურადღება ნიგნებზე მიექციათ, მისცეს ნასაკითხი ლიტერატურა, ესაუბრნენ ამაზე, თუმცა, შედეგს ვერ მიაღწევს.

„ვინც არის ნიგნის მოყვარული, ბოლომდე ნიგნის მოყვარულად რჩება, ვინც არა — აზრი არ აქვს მათთან ნიგნიერებაზე სასაუბროდ დროის კარგვას“ — მითხრეს პედაგოგებმა.

ვიღაც დაეთანხმება ამ აზრს, ვიღაც — არა. ჩემი პირადი მოსაზრებით კი, დაწყებითი კლასების პედაგოგებმა უნდა იზრუნონ პატარების ნიგნიერებაზე, უნდა შეაყვარონ მათ ნიგნები და მშობლებსაც მოსთხოვონ აკონტროლონ ბავშვი, ნაკითხავს თუ არა მიცემულ ნიგნს. არც მშობელს დაუშვადება არაფერი, ყოველდღიურ რუტინას თუ გამოეთიშება სულ ცოტა 20 წუთით და საკუთარ შვილს ერთ პატარა მოთხრობას, ან ნაწყვეტს მაინც წაუკითხავს, რა თქმა უნდა, სანამ ბავშვი კითხვას თავად შეძლებს.

ჩვენ მოსწავლეების ნაწილს გავესაუბრეთ და ყველამ

აღნიშნა, რომ წიგნებს კითხულობენ, თუმცა, ვერც ერთი წიგნი ვერ დამისახელეს ბოლო თვეების განმავლობაში წაკითხულიდან. ჩვენი რესპონდენტები, მერვე-მეთერთმეტე კლასის მოსწავლეები იყვნენ. მათთან საუბრის დროს, რამდენიმე წიგნი დავასახელე და ვურჩიე მათ წაკითხათ. რამდენად გაითვალისწინებენ ჩემს რჩევას, ვერ გეტყვით.

კატეგორია არის მკითხველებისა (არც ვიცი მათ მკითხველები ვუნოდო თუ არა), რომლებიც მოდას აყოლილები არიან და ყველა ახალ გამოცემულ წიგნს ყიდულობენ. მათ ამის მატერიალური საშუალება აქვთ და სრული უფლებაა. თუმცა, ძნელად დასაჯერებელია კითხულობენ თუ არა თავად, ან მათი შვილები ამ წიგნებს. უმეტეს შემთხვევაში პასუხი უარყოფითია (მაგალითების საფუძველზე).

ისიც უნდა აღვნიშნო, რომ არიან მოზარდები, რომლებიც კითხულობენ და საკმაოდ აქტიურადაც სხვადასხვა სახის ლიტერატურას, თუმცა, ხშირ შემთხვევაში მათ აკლიათ მრჩეველი და ადამიანი, ვინც ნაწარმოების ანალიზში დაეხმარება.

მისასალმებელია ის ფაქტი, რომ ბიბლიოთეკებმა წიგნების პრეზენტაციებით დაიწყეს 2014 წელი, რომელიც წიგნიერების წლად გამოცხადდა და წლის ბოლომდე ბევრი ღონისძიება ამ კუთხით დაგეგმილი. რა თქმა უნდა, რეგიონების ბიბლიოთეკებს ვგულისხმობ. სასურველია ბიბლიოთეკებში ლიტერატურული სალონების ამოქმედებაც, სადაც წიგნისმოყვარელები შეიკრიბებიან და ყოველ წაკითხულ წიგნზე თავიანთ შთაბეჭდილებებს დააფიქსირებენ, თუმცა, ამასაც გარკვეული თანხა სჭირდება.

ჩოხატაურის მთავარი ბიბლიოთეკის საბავშვო განყოფილებას (მეცხრე კლასის ჩათვლით), ხუთი თვის მონაცემებით, 120 მკითხველი ჰყავს, აქ არ შედიან ის მკითხველები, რომლებიც სხვადასხვა ინფორმაციის მისაღებად, დარბაზს მიმართავენ, ინტერნეტში ხდება მათთვის სასურველი ინ-

ფორმაციის მოძიება და გაცემა ბეჭდური სახით.

„რეგიონებში მწერლები და პოეტები თუ გვესტუმრებიან. ძალიან მსურს დათო ტურაშვილის გაცნობა. ამის საშუალება უნდა ჰქონდეს მუნიციპალიტეტს, რომ წელიწადში ორჯერ ორი მწერალი მაინც ჩამოიყვანოს და მკითხველს შეგვახვედროს“, – მითხრა ჩოხატაურის ბიბლიოთეკის ერთ-ერთმა მკითხველმა.

ესეც ყურადსაღები ფაქტია. მკითხველს, სჭირდება საყვარელ მწერალთან შეხვედრა და მისთვის კითხვების დასმა, გასაუბრება. მასხოვს, ბავშვობაში სულაკაურის “ოქროს თევზი“ რომ წავიკითხე, ფინალი იმდენად გაურკვეველი იყო ჩემთვის, ვოცნებობდი, შეხვედროდი მწერალს (რომელიც მაშინ ცოცხალი იყო) და მისთვის კითხვები დამესვა.

იმედია მომავალი თაობა, რომლებიც ჯერ სულ პატარები არიან (საბავშვო ბაღის და დაწყებითების ასაკის), უფრო მეტად იქნებიან დაინტერესებული წიგნების კითხვით, ვიდრე დღევანდელი მერვე-მეთერთმეტე კლასის მოსწავლეები. კარგი იქნება, თუ პედაგოგებზე მეტად მიაქცევენ ყურადღებას მოზარდების წიგნიერებას; გეოგრაფიის მასწავლებელი მოგზაურობაზე შექმნილ ნაწარმოებებს შეურჩევს მოსწავლეს, ისტორიის პედაგოგი – ისტორიულ ლიტერატურას, სამართალმცოდნეობას ვინც ასწავლის სკოლებში, იმ პედაგოგებსაც შეუძლიათ, თუნდაც დეტექტიური ლიტერატურის შეთავაზება მოსწავლეებისთვის და შემდეგ ერთად მსჯელობა დანაშაულებების კატეგორიებზე, გამოძიების გზებზე და ასე თამაშ-თამაშით შესწავლა და შეყვარება წიგნის. ეს, რა თქმა უნდა, ჩემი მოკრძალებული აზრია და იმედია მკაცრად არ განმსჯიან პედაგოგები, მისი შეთავაზებისათვის.

წერილი კი ილია ჭავჭავაძის სიტყვებით მსურს დავასრულო: „**უწიგნოდ თვალთახედვის ისარი მოკლეა...**“

ნინო დოლიძე

სინხრაჟი ჰერაფოტოა ჰრუჟსიურ განუთარგუში

გვესაუბრება ჩოხატაურის საბანძანათლებლო რისურსცენტრის უფროსი შორენა სინარულიძე

– ქალბატონო შორენა, როგორც ცნობილია, ახალი სასწავლო წლიდან ამოქმედდება პედაგოგთა პროფესიული განვითარებისა და კარიერული ზრდის ახალი სქემა. რა არის ამ სისტემის მიზანი და როგორ ჩაერთვებიან სქემაში მასწავლებლები, რომლებიც უკვე სერტიფიცირებული არიან?

– ახალი სისტემის მიზანია შემოიტანოს სკოლებში მასწავლებლის პროფესიული საქმიანობის შეფასების სისტემა, რომელიც ხელს შეუწყობს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში სწავლების ხარისხის გაუმჯობესებას, მასწავლებლის კომპეტენციის ამაღლებას, მის პროფესიულ განვითარებასა და კარიერულ ზრდას. ყველა მოქმედი მასწავლებელი ავტომატურად გახდება ახალი სასწავლო წლიდან ამ სისტემის ნაწილი. კომპეტენციებისა და საქმიანობის შედეგების მიხედვით, შეიცვალა მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი. ახალი სტანდარტი ადგენს მასწავლებლის ოთხ საკვალიფიკაციო კატეგორიას.

– **რას ნიშნავს ოთხსაფეხურიანი პროფესიული სტანდარტი?**

– პროფესიული სტანდარტი ვრცელდება ყველა მასწავლებელზე, სწორედ, სტანდარტს დაეყრდნობა პროფესიული განვითარებისა და კარიერული ზრდის ახალი სისტემა. მისი გამოყენებით შეფასდება მასწავლებლების კომპეტენციები. მასზე დაყრდნობით შეიქმნება „მასწავლებლის პროფესიული საქმიანობის შეფასების გზამკვლევი“. სტანდარტი არის

მასწავლებლის მომზადების, პროფესიული განვითარებისა და კარიერული ზრდის საფუძველი. კომპეტენციებისა და საქმიანობის შედეგების მიხედვით, სტანდარტი ადგენს მასწავლებლის ოთხსაკვალიფიკაციო კატეგორიას. ის გვაძლევს კრიტერიუმებს და აღწერს, როგორი გზით მიდის მასწავლებელი პროფესიული განვითარების პროცესში.

– **როგორ მოხვდებიან მასწავლებლები ამა თუ იმ კატეგორიაში?**

– პირველი პროცესი დაიწყება 2014 წლის სექტემბერში: დიპლომის ხარისხის და სერტიფიცირების გათვალისწინებით მოქმედი მასწავლებლები გადანაწილდებიან სამ კატეგორიაში.

1. ყველა არასერტიფიცირებული მასწავლებელი (ბაკალავრი, მაგისტრი) – შევა პრაქტიკოსი მასწავლებლის კატეგორიაში;

2. ყველა სერტიფიცირებული მასწავლებელი (ბაკალავრი, მაგისტრი) – შევა წარჩინებული მასწავლებლის კატეგორიაში;

3. საგნის მეცნიერებათა დოქტორი, რომელიც არის მოქმედი მასწავლებელი – გახდება მკვლევარ იმასწავლებელი.

ამ ეტაპზე მენტორი მასწავლებელი არ გვეყოლება. 2014 წლის სექტემბრიდან მასწავლებელი კატეგორიაში მოხვდება მისი პროფესიული საქმიანობის შეფასების, კვალიფიკაციის და სწავლების შედეგების მიხედვით.

– აისახება თუ არა კლასიფიკაცია ხელფასზე?

– გარდა იმისა რომ ახალი სისტემის დანერგვის უპირველესი მიზანია ხელი შეუწყოს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში სწავლების ხარისხის გაუმჯობესებას, სქემის ამოქმედება მიზნად ისახავს გახადოს მასწავლებლის პროფესია მიმზიდველი და მოთხოვნადი. აქედან გამომდინარე კლასიფიკაცია, რა თქმა უნდა, მნიშვნელოვნად აისახება პედაგოგის ანაზღაურებაზე.

– ამ ახალი სქემის ამოქმედების შემდეგ გაგრძელდება თუ არა სერტიფიცირების პროცესი?

– 2014 წლიდან გამოცდა აღარ იქნება სერტიფიკატის ანუ მასწავლებლის უფლების მოპოვების ერთადერთი საშუალება, როგორც ეს იყო ადრე. მასწავლებლის შეფასება გახდება მრავალფეროვანი, მასში მრავალი მონაწილე ჩაერთვება, ის იქნება უფრო ობიექტური და გამჭვირვალე. ასევე მასწავლებელი თავად იქნება ამ პროცესების თანამონაწილე. საგნობრივი გამოცდა გადაიტყვევა კრედიტების დაგროვების საშუალებად პრაქტიკოსი მასწავლებლისთვის.

– არიან თუ არა მასწავლებლები ჩართული სპეციალური საჭიროების მქონე მასწავლებლის სწავლებაში?

– განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს განსაკუთრებული ზრუნვის საგანი არის ინკლუზიური განათლების დანერგვა და განვითარება: შემუშავდა სპეციალური მასწავლებლის სტანდარტი, განისაზღვრა სპეციალური მასწავლებლის სამუშაოს აღწერილობა სკოლაში, სკოლის ხელმძღვანელებისათვის გაიწერა რეკომენდაციები, სპეციალური მასწავლებელი ჩაერთო პროფესიული განვითარების ერთიან სისტემაში. ჩოხატაურის საჯარო სკოლებში კონკურსის წესით შეირჩა 19 სპეციალური მასწავლებელი.

– კიდევ რა საიხლებს უნდა ველოდოთ ახალი სასწავლო წლიდან?

– მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნულ ცენტრს, მასწავლებლისა და დირექტორის ეთიკის კოდექსსა და მოსწავლის ქცევის კოდექსის ცვლილებაზე მუშაობა უკვე დაწყებული აქვს. განახლებული დოკუმენტის შემუშავებაში აქტიურად არიან ჩართული არასამთავრობო ორგანიზაციები და სახალხო დამცველის აპარატი. მკვეთრად არის გამოყოფილი ისეთი საკითხები, როგორცაა რელიგიური შემწყნარებლობა, ბავშვთა უფლებების დაცვა, არაძალადობრივი ქმედებების იდენტიფიცირება. სავარაუდოდ ახალი სასწავლო წლიდან სკოლის მასწავლებლის და დირექტორის ეთიკის, ასე-

ვე მოსწავლის ქცევის განახლებული კოდექსები ამოქმედდება. განახლებული ეთიკის კოდექსის საფუძველზე, ყველა სკოლას შინაგანანგის შემუშავება დაევალება, რომლის მიხედვითაც ეთიკის კოდექსის დაცვა გაკონტროლდება.

– იგეგმება თუ არა ცვლილებები პროფესიულ განათლებაში?

– საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო 2013 წლიდან პროფესიული განათლების რეფორმის სტრატეგიას (2013-2020) და სამოქმედო გეგმას ახორციელებს, რათა პროფესიულმა განათლებამ შეასრულოს მასზე დაკისრებული ფუნქცია ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პროცესებში. შეიქმნა პროფესიულ განათლებაში კერძო სექტორის ჩართულობის სტრატეგია, ამოქმედდა პროფესიული განათლების სისტემის დაფინანსების ახალი მოდელი, ასევე პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამებზე ჩარიცხვის ახალი წესი, შეიქმნა პროფესიული სტანდარტების შემუშავების DACUM-ის მეთოდოლოგია, შეიქმნა მობილური საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავების კონცეფცია, დამსაქმებელთა მოთხოვნების გათვალისწინებით განახლდა 75 პროფესიული სტანდარტი, გაანალიზდა 11 ევროპული ქვეყნის პროფესიული სასწავლებლის ხარისხის შეფასების გამოცდილება და მომზადდა რეკომენდაციები განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის ახალი კონცეფციის შესაქმნელად, შეიქმნა პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებებისთვის შეფასების სახელმძღვანელო, განხორციელდა პროფესიული სასწავლებლების პედაგოგთა საჭიროებები კვლევა და მომზადდა პროფესიული განათლების მასწავლებლის მომზადებისა და შემდგომი პროფესიული განათლების კონცეფცია და სხვა.

– მოზარდებში ჯანსაღი ცხოვრების წესის პოპულარიზაციის მიზნით, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო, სპორტისა და ახალგაზრდულ საქმეთა სამინისტრო და სპორტის ეროვნული ფედერაცია ახორციელებს ერთობლივ პროექტს „მხიარული სტარტები“. არის თუ არა ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის სკოლები ჩართული ამ პროექტში?

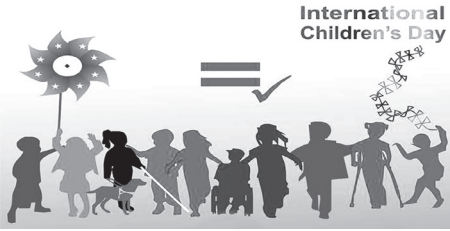
– დიას, პროექტში, რომლის მიზანია სპორტულ – გამაჯანსაღებელი და შემეცნებით – გასართობი შეჯიბრების მეშვეობით მოზარდთა თაობაში სპორტისა და ფიზიკური აქტივობის ხელშეწყობა, ჯანსაღი ცხოვრების წესის პოპულარიზაცია, მოზარდი თაობის ცნობიერებაში ტოლერანტული დამოკიდებულების ჩამოყალიბების ხელშეწყობა, თვითრეალიზებაში დახმარება, მზრუნველობა მოკლებული და სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბავშვების „მხიარული სტარტების“ თამაშებში მონაწილეობის ხელშეწყობა და შესაბამისი პირობების მომზადება. ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის სკოლები, რა თქმა უნდა, აქტიურად ჩაერთნენ აღნიშნულ პროექტში, პირველი საჯარო სკოლის გუნდი გურიის რეგიონის ფინალისტი გახდნენ და მონაწილეობას მიიღებენ დასკვნით ტურში.

– რას იტყვი ინფრასტრუქტურული პროექტების შესახებ?

– საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ 2013 წლის ნოემბერში საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში ცხრა ახალი საჯარო სკოლის მშენებლობა დაიწყო, მათ შორისაა ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის ნიფნარის საჯარო სკოლა. რომელი სკოლაც სამინისტროს დაფინანსებით შენდება, გამოირჩევა არა მხოლოდ ფასადური სილამაზით, არამედ, მშენებლობის ხარისხითა და კომფორტულობით. ახალი სკოლები უნდა აკმაყოფილებს თანამედროვე ტიპის ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების სტანდარტებს.

ჩოხატაურში იმყოფებოდა განათლებისა და მეცნიერების მინისტრი თამარ სანიკიძე, რომელმაც დაათვალიერა სოფელ ნიფნარის საჯარო სკოლის მშენებლობა. 2014 წლის სამოქმედო გეგმაში ჩასმულია კიდევ ორი ახალი სკოლის მშენებლობა, სოფელ შუაბაღლებში და სოფელ ზოტში. პერიოდულად სხვა სოფლებშიც აშენდება და გარემონტდება სკოლები.

ქეთევან კუკულავა

დავეხმაროთ ბავშვებს ისე, როგორც დავეხმარეთ მათი უფლებები

ბავშვთა უფლებები საქართველოში მედიასთან მიმართებაში მხოლოდ ნაწილობრივ არის რეგლამენტირებული. უფრო ზუსტად, საქართველოში მედია სფეროში ბავშვთა უფლებების დაცვის საკანონმდებლო გარანტიები ძირითადად მხოლოდ ელექტრონულ მაუწყებლობასთან მიმართებაში არსებობს. ნაწილობრივ ვრცელდება ეს ბეჭდურ მედიაზე, საერთოდ არ ანესრიგებს ახალი (ონლაინ) მედია. ამ სფეროში ყველაფერი ნებადართულია.

ბავშვთა უფლებების დაცვა მედიაში – ამ თემაზე 21 მაისს „ახალგაზრდა პედაგოგთა კავშირის“ საკონფერენციო დარბაზში დებატები გაიმართა. შეხვედრას ესწრებოდნენ საზოგადოების წარმომადგენლები, ჟურნალისტები, მერობის კანდიდატები, არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენლები.

მედიაში ბავშვთა უფლებების გაშუქების სტანდარტი დაცული უნდა იყოს, ამ რეზოლუციას არაერთგვაროვანი რეაქცია მოჰყვა საზოგადოების მხრიდან.

იმის გამო, რომ ბავშვი რაღაც მომენტში არასასურველი კუთხით იქნება ნაჩვენები, გამოიწვევს პიროვნების საზოგადოებისგან გაუცხოებას. ერთი მხარე ამტკიცებდა, რომ ეს არის ჟურნალისტური ეთიკის უგულვებელყოფა. იმისთვის, რომ ჰქონდეთ ამბავი, მოახდინონ ბავშვებით ზეგავლენა საზოგადოებაზე – ბავშვების თემით მანიპულირება ყველაზე კარგად ხდება მიზანში. მედია იმას აკეთებს, რაც უნდა. არ ითვალისწინებს ბავშვის უფლებებს.

საუბარი შეეხო ფონდ „იავნანას“ საქველმოქმედო კონცერტებს, რომლის დროსაც შეჭირვებულ ოჯახებს გადაეცემთ ბინა და სხვა მატერიალური ნივთები. ამ დროს კი ეკრანზე აჩვენებენ ბავშვს, რომელიც არის სოციალურად დაუცველი. პოზიციის თქმით, ირღვევა ბავშვის უფლებები, იმ ასაკში, შესაძლოა იგი ვერ აცნობიერებდეს თავის ქმედებებს, მაგრამ, როცა იგი სრულწლოვანი გახდება, შეიძლება მიხვდეს, რომ ეს არ იყო კარგი მისთვის. ჩამოუყალიბდეს ფსიქოლოგიური ტრავმა, შეიძლება გარიყოს საზოგადოებაში. როცა ბავშვის გაჭირვება ჩანს ეკრანიდან, შესაძლოა საზოგადოებამ მისკენ ხელი გაიშვიროს, გარიყოს – არავინ არის დაზღვეული.

მეორე მხრივ, დებატებში მონაწილე „ოპოზიცია“ იმ აზრზე იყო, რომ თუ ბავშვი ცუდად არის და შუქდება მისი მდგომარეობა მედიაში, ამ დროს ირღვევა მისი უფლებები, თუ მაშინ, როცა მას არავინ აქცევს ყურადღებას და ამ უყურადღებობით შეიძლება სავალალო შედეგებამდე მივიდეთ. საზოგადოებაზე სამოქმედოდ ეფექტური საშუალებაა ბავშვის გასაჭირის გაშუქება – ხალხი ასე უფრო ნათლად ხედავს პრობლემას.

პირად ცხოვრებაში ჩარევა გამართლებული უნდა იყოს რაღაც დოზით, თუ მიყენებულ ზარალს აღემატება დაცული სიკეთე. იგივე „იავნანას“ მაგალითზე – რატომაც არ შეიძლება გამოჩნდეს ბავშვი კონცერტზე, თუ ამით გაუმჯობესდება მისი ცხოვრების პირობები, ექნება საცხოვრებელი ადგილი, ექნება განათლების საშუალება და ასე შემდეგ მერობის ერთადერთმა ქალმა კანდიდატმა, ირმა

კვაჭანტირაძემ, გაიხსენა ერთი ფაქტი – ინგა გრიგოლიას „რეაქციაში“ წამყვანმა აჩვენა ბავშვი, რომელსაც სასწრაფო ოპერაცია სჭირდებოდა. მაგრამ მის ოჯახს არ ჰქონდა ოპერაციისათვის საკმარისი თანხა. ამ გადაცემის შემდეგ, ბევრი აკრიტიკებდა გრიგოლიას ბავშვის პირდაპირ ეთერში ჩვენების გამო, თუმცა მეორე მხრივ შედეგი სახეზე იყო – ბავშვი გადარჩა, მას გამოუჩნდა ოპერაციისთვის საჭირო თანხა. ასეთ შემთხვევაში ალბათ, დაფიქრება ღირს.

საზოგადოება მაინც ვერ შეთანხმდა ორ რამეზე: იყოს დაცული ბავშვის უფლებები, არ აჩვენონ მისი გასაჭირი, მისი ცრემლიანი თვალები და დახეული ფეხსაცმელები, დაცული იყოს შემდგომი რეაქციებისგან. ამ დროს აჩვენონ ოჯახის გაჭირვება ისე, რომ ხალხისთვის გასაგები იყოს ამის მაგალითზე, თუ როგორ პირობებში შეიძლება ცხოვრობდეს ამ ოჯახში თვითონ ბავშვი. უმჯობესია, ამ კუთხით იქნას გაშუქებული, ვიდრე ბავშვით მანიპულირებით. ჟურნალისტს უნდა ჰქონდეს შინაგანი ეთიკა, ის უკარნახებს როგორ გააშუქოს ამბავი მედიაში.

მეორე მხრივ კი, თუ ბავშვს უკიდურესი გასაჭირი აქვს და ამ გასაჭირის გაშუქებით შესაძლებელია პრობლემის აღმოფხვრა, რატომაც არა. მაგრამ ამ მოსაზრებას საზოგადოების უმრავლესი ნაწილი არ ეთანხმებოდა, – „არასრულწლოვანის იდენტიფიკაცია არაფრის დიდებით არ შეიძლება, ის რომ სრულწლოვანი გახდება, რა აზრის იქნება ამაზე, ვერავინ იტყვის.“

თამთა დოლიძე, გურიის რეგიონის შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა სარეაბილიტაციო ცენტრის ფსიქოლოგი: ბავშვთა უფლებები ძალიან სენსიტიური თემაა. ყველა ჟურნალისტი უნდა ეცადოს, რომ თუ არ დაიცავს, არ დაარღვიოს მაინც მათი უფლებები. ჟურნალისტის ერთმა სიტყვამ შესაძლოა მიძიმე ფსიქოლოგიური ტრავმა მიაყენოს ბავშვის ცნობიერებას, ფსიქიკას და მთელი ცხოვრება გაჰყვეს, იმ შემთხვევაშიც კი, როცა საქმე რთულად აღსაზრდელ ბავშვს ეხება, ჟურნალიტმა უნდა ეცადოს, საუკეთესო კუთხით უჩვენოს ბავშვი საზოგადოებას, რადგან შესაძლოა ამან, ჩვენთვის მოულოდნელი შედეგი გამოიღოს. ცნობილია, რომ ქება დიდ გავლენას ახდენს ბავშვ-

ვზე. რაც შეეხება „იანანას“ საქველმოქმედო კონცერტს, ირლვევა თუ არა ბავშვთა უფლება, როცა პირდაპირ ეთერში აჩვენებენ, ვერ ვიტყვი რომ ირლვევა, რადგან მიმანია, რომ ის უფრო არლვევს ბავშვთა უფლებას, როცა მას არ აქვს სახლი და ელემენტარული საცხოვრებელი გარემო. როცა მას ეს პირობები ექმნება, ვერ წარმომიდგენია, ამან რაღაც დოზით მაინც მიაყენოს ბავშვს ფსიქოლოგიური ტრავმა. ეს ჩემი სუბიექტური აზრია, მაგრამ ამასთან ზოგადად მივიჩნევ, რომ არ უნდა მოხდეს ბავშვის იდენტიფიცირება, რადგან არავინ იცის, ეს წლების შემდეგ რა შედეგს მოიტანს. ეს მისი პირადი ცხოვრებაა და პირად ცხოვრებაში ჩარევის უფლება კი არავის აქვს.

ციცი კუპრაძე, გენდერული თანასწორობის სამოქალაქო კლუბი: მედიამ თავად უნდა გამოიჩინოს მეტი პასუხისმგებლობა ბავშვთა საკითხების გაშუქების დროს, ყურ-

ნალისტი საკუთარი შეხედულებით, ან თუნდაც მშობლის სურვილის მიხედვით კი არ უნდა მოქმედებდეს, არამედ ბავშვის უფლებებიდან გამომდინარე უნდა გადაწყვიტოს, რამდენად საჯარო გახადოს ესა თუ ის ფაქტი. უნდა ეცადოს, რომ ბავშვს რაიმე სტატუსები არ „მიაკეროს“, მაგალითად, ქუჩის ბავშვი, გაჭირვებული, დამნაშავე და ასე შემდეგ, ასევე უშუალოდ ბავშვებს უნდა მოუსმინონ და არა მათ მშობლებს.

მიუხედავად იმისა, რომ ამ თემაზე საზოგადოებაში სხვადასხვა მოსაზრებაა, მომხრე ვარ, დაცული უნდა იყოს ჩვენი, ყურნალისტების მხრიდან ბავშვის უფლებები. ისინი ვერ აცნობიერებენ პატარა ასაკში თავიანთ ქმედებებს, ამიტომ, ჩვენ, ყურნალისტებმა, უნდა ვიზრუნოთ მათი უფლებების დაცვაზე.

თათია სამსონიძე

12 წლის ბიჭისთვის ასკანა შესაძლოა სასწაულოქმედი სიტყვა გახდეს

ასკანაში მისასვლელი გზა 12 წლის ბიჭმა მიგვასწავლა, შეკითხვაც არ გვექონდა დასმული, გურულისთვის ჩვეული სისხარტით გვიპასუხა. დაკემსილი შარვალი ეცვა, მონყენილი სახე ჰქონდა, თუმცა იმედიანად შემოგვხედა, ასკანა მისთვის ალბათ, ჯადოსნური სიტყვა გახდება, თავის სურვილებს აისრულებს და ზრდასრული საარჩევნო პერიპეტიებით არ დაინტერესდება.

„სიმშვიდეში ვიფიქროთ და ფიქრში პროდუქტიულად ვიშრომოთ“ – ამ სიტყვებით დაასრულა ჩვენთან საუბარი კახური ტრადიციული მეღვინეობის დირექტორმა ზურაბ ჩხაიძემ. გურულის რეგიონში დაგვემილი ინოვაციის შესახებ მედიასივრცეში ვრცელი ინტერვიუ პირველად „გურია REGION“-ის რედაქციამ მოამზადა. ყურნალისტებმა სოფელ ასკანაში დაწყებული სამუშაოები დავათვალიერეთ. შეხვედრა პომპეზურობით არ გამოირჩეოდა, საკმაოდ მოკრძალებულად, ფიარის ელემენტების გარეშე ჩაიარა, მშენებლობის დაწყებას ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის მოვალეობის შემსრულებელი კოტე შარაშენიძე და საკრებულოს თავმჯდომარე ავთანდილ სურგულაძე, სოფელ ასკანას გამგებელი ლევან ნინიძე ესწრებოდნენ. უნიკალური კომპლექსის ბანერის გაკვრა ასაკოვანმა ასკანელებმა ითავეს. 2700 კვ. მეტრის საერთო მოცულობის ფართობზე პირველი სამუშაოები შესრულდა. აქ იქნება მარანი, მუზეუმი, ტურისტული ბაზა, ქართული ვაზის უნიკალური ჯიშების სანერგე მეურნეობა, აშენდება აეროპორტი, ტუ-

რისტს საშუალება ექნება კურორტ ბახმაროს ესტუმროს. „ჩვენი მიზანია, უძველესი ვაზის ჯიშები ავალორძინოთ. წელს ჩოხატაურში, ოზურგეთში და ქედაში გლებებს უფასოდ დაფურცებთ 50 ათას ჩხავერის და 20 ათას ძირ ცოლიკაურის ნერგებს, მოვლაშიც დავხმარებით, 3 მილიონიანი ინვესტიცია ორ წელიწადში დასრულდება, ასე რომ შუაგულ გურიაში კახურმა გამოცდილებამ შემოაღწია. მონდომებული ვარ ჩემი მშობლიური მხარე ალორძინდეს“ – აცხადებს ზურაბ ჩხაიძე. ღვინის მუზეუმის საძირკველს გრანდიოზულობის გარეშე ჩაეყარა საფუძველი. რაც ადგილობრივებს მეტ სტიმულს მისცემს და მათი ეკონომიკური მდგომარეობა გაუმჯობესდება. ამ დრომდე ასკანა წარსულის მოგნებით ცხოვრობდა, ფერდაკარგული ძველი შენობები და სიახლის მოლოდინში მყოფი ხალხი. ზურაბ ჩხაიძეს დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესებაზე თავისი ჩანაფიქრი აქვს, რომელსაც 30 აგვისტოს სახალხო დღესასწაულზე, ასკანობაზე გაახმოვანებს.

ლელა სურმაჯა

ზურაბ ჩხაიძე და კოტე შარაშენიძე

ასკანაში ღვინის მუზეუმის მშენებლობა დაიწყო

ხალხი ირჩევს ქალაქის მერს და გამგებულს

2014 წლის 15 ივნისს საქართველოში ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნი ტარდება. გასული, 2006 და 2010 წლის არჩევნებისგან განსხვავებით, წელს არჩევნებში ბევრი სიახლეა. გაიმართება ახალი „თვითმმართველობის კოდექსის“ თანახმად. ეს კოდექსი საქართველოს პარლამენტმა ამ წლის იანვარში დაამტკიცა და ის რამდენიმე მნიშვნელოვან ცვლილებას ითვალისწინებს. ეს ცვლილებებია: თვითმმართველი ქალაქების რაოდენობის ზრდა და ადგილობრივი აღმასრულებელი თანამდებობის პირის, მერის გამგებლის პირდაპირი წესით არჩევის შემოღება.

სიახლეები გამორჩეულად შეეხო გურიის დედაქალაქს, ოზურგეთს, რომელმაც თვითმმართველი ქალაქის სტატუსი დაიბრუნა. რას ცვლის ეს ოზურგეთლებისთვის? თუ აქამდე ოზურგეთის მუნიციპალიტეტი (ყოფილი ოზურგეთის რაიონი) ერთიანი ერთეული იყო და ერთი ადგილობრივი ხელისუფლება ჰყავდა, არჩევნების შემდეგ მის ნაცვლად ორი, ერთმანეთისგან დამოუკიდებელი ერთეული: ქალაქი ოზურგეთი და ოზურგეთის მუნიციპალიტეტი შეიქმნება. ეს ნიშნავს, რომ ქალაქსა და მუნიციპალიტეტს ექნებათ ცალკე საკრებულოები, ცალკე სამსახურები და ცალკე აღმასრულებელი ხელისუფლება, რომლის მეთაურს ქალაქში მერი, ხოლო მუნიციპალიტეტში გამგებელი ერქმევა და ისინი ერთმანეთს არ დაეკავშირებიან. არც მუნიციპალიტეტის მერი დაეკავშირება ქალაქის მერს და არც ქალაქის მერი მუნიციპალიტეტის გამგებელს. იქნება ორი დამოუკიდებელი ერთეული.

მერიცა და გამგებელიც მოსახლეობის მიერ პირდაპირი წესით აირჩევა. ეს ნიშნავს, რომ მოქალაქეები საარჩევნო ბიულეტენში მათთვის სასურველი კანდიდატის გვარს შემოხაზავენ. ქალაქ ოზურგეთის მოსახლეობა მერს აირჩევს. მერის კანდიდატად 8 პიროვნება რეგისტრირებული. ესენია:

1. ირმა კვაჭანტირაძე (ბლოკი „არასაპარლამენტო ოპოზიცია – კახა კუკავა, ფიქრია ჩიხრაძე“)
  3. კახა ჩავლეიშვილი („ნინო ბურჯანაძე – ერთიანი ოპოზიცია“)
  5. ლევან გოგუაძე (ბლოკი „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა“)
  8. შოთა გოგიბერიძე („დავით თარხან-მოურავი – საქართველოს პატრიოტთა ალიანსი“)
  9. ლაშა მოისწრაფიშვილი (ბლოკი „თვითმმართველობა ხალხს“)
  18. ივანე ტაბატაძე („სალომე ზურაბიშვილი – საქართველოს გზა“)
  20. მირზა ჩხიკვიშივილი („შალვა ნათელაშვილი – საქართველოს ლეიბორისტული პარტია“)
  41. ბეგლარ სიორიძე (ბლოკი „ქართული ოცნება“)
- ოზურგეთის სოფლებისა და თემების მოსახლეობა კი ასევე პირდაპირი წესით მუნიციპალიტეტის გამგებელს აირჩევს. გამგებლობის კანდიდატები არიან:
1. მინდია კეჭყაძე (ბლოკი „არასაპარლამენტო ოპოზიცია – კახა კუკავა, ფიქრია ჩიხრაძე“)
  5. შალვა თავდიშვილი (ბლოკი „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა“)
  41. მერაბ ჭანუყვაძე (ბლოკი „ქართული ოცნება“)
- გამგებლისა და მერის გარდა, მოსახლეობამ საკრებულოებიც უნდა აირჩიოს. საკრებულო ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოა, ის ორგანო, რომელიც თვითმმართველობის ფუნქციებში შემავალ უმთავრეს გადანწყვიტლებებს: ბიუჯეტის დამტკიცებას, ქონების გასხვისებასა და სხვას მიიღებს.

ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის საკრებულო 43 წევრიანი იქნება. მასში 15 წევრი პროპორციული სისტემით, პარტიული სიებით აირჩევა. 28 კი მუნიციპალიტეტში შემავალი 28 თემის მაჟორიტარი დეპუტატები იქნებიან. მაჟორიტარ დეპუტატებად, როგორც ამა თუ იმ პარტიის წევრები, აგრეთვე დამოუკიდებელი პიროვნებები იყრიან კენჭს.

ქალაქის საკრებულოში პროპორციული სისტემით 10 წევრი შევა, ქალაქის 5 უბანი კი 5 მაჟორიტარ დეპუტატს აირჩევს. სულ ქალაქ ოზურგეთის საკრებულოში 15 წევრი იქნება.

არჩევნების მოახლოებასან ერთად ოზურგეთში პოლიტიკური ტემპერატურა მატულობს. ბევრს აინტერესებს, ვინ გახდება ქალაქის მერი, გამგებელი. კანდიდატების საარჩევნო კამპანია აქტიურ ფაზაშია შესული: ხვდებიან მოსახლეობას, მართავენ შეხვედრებს ჟურნალისტებთან, არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენლებთან. წინასწარ რთულია იმის თქმა, თუ ვინ გახდება ხალხის რჩეული, ამას მოსახლეობა 15 ივნისს საარჩევნო ურნებთან გადანწყვტს. კანდიდატები აქტიურად ცდილობენ მოსახლეობის გულის მოგებას.

ჩვენმა რედაქციამ ხალხთან გასაუბრება გადაწყვიტეთ.

მესამი, 30 წლის: ბეგლარ სიორიძეზე მკვეთრად უარყოფითი აზრის ვარ, ის არ არის საზოგადოებიდან წა-

მოსული კანდიდატურა, არამედ ზემოდან თავსმოხვეული. ვფიქრობ, რომ მეორე ტური ჩატარდება, რადგან მიუხედავად იმისა, რომ სიორიძე აქტიურ კამპანიას აწარმოებს, ბევრ ფულს ხარჯავს და ბევრ შეხვედრებს მართავს, ხალხის განწყობა მის მიმართ უარყოფითია და ხმას არ მისცემენ.

ოზურგეთისთვის მერი აუცილებელია, რომ ქალაქი კიდევ რაიონის შემადგენლობაში იყოს, სახელისუფლებო კანდიდატი იოლად მოიგებდა, სოფლებში ხალხს ინფორმაცია არა აქვს, ისიც არ იციან, რისი არჩევნები ტარდება, ამიტომ ხმების მობილიზება არ გაუჭირება ხელისუფლებას, რაკი სოფლების მოსახლეობა ქალაქისას 3-4ჯერ აღემატება, ქალაქის ხმები აზრს დაკარგავდა. ქალაქი თავის მერს ირჩევს, რამაც წონა მისცა ქალაქელების ხმებს, დიდი შანსია, ხელისუფლების კანდიდატმა ვერ მოიგოს.

ნაციონალური მოძრაობა, ბურჯანაძის კოალიცია, პატრიოტთა ალიანსი, ესენი ძლიერი ოპოზიციური პარტიებია.

წინასაარჩევნო პერიოდი მეტ-ნაკლებად თანაბარ პირობებში მიმდინარეობს. სიორიძის შტაბი ცდილობს გა-

მოიყენოს სახელმწიფო სამსახურში საჯარო მოხელეებს შეხვედრებზე სიარულს ავალდებენ, მაგალითად: სკოლების და ბაღების პედაგოგებს. თუმცა შეხვედრაზე მისვლა არ ნიშნავს, რომ ხალხი მას მისცემს ხმას.

სისი, 34 წლის: ვფიქრობ, ოზურგეთის მერობის კანდიდატს ბეგლარ სიორიძეს, სხვა კანდიდატებისგან განსხვავებით, გამარჯვების მეტი შანსი აქვს. ის ოზურგეთში ერთ-ერთი გავლენიანი ფიგურაა და მას ამ ქალაქისთვის ძალიან ბევრი სასიკეთო საქმე აქვს გაკეთებული. იმედი, ბეგლარ სიორიძე შეძლებს გურიაში ბიზნესის განვითარებას, ტურისტული ინდუსტრიის განვითარებას, ახალი სამუშაო ადგილების შექმნას, რეგიონის ალორძინებას და განახლებას.

იფანნი, 58 წლის: ნინასწარ ვერ ვიტყვი, ვინ გამარჯვებს ამ არჩევნებში. წარმოდგენილი კანდიდატებიდან, ჩემი აზრით, უფრო მეტად ორ პოლიტიკურ სუბიექტს შორის იქნება გადამწყვეტი „ბრძოლა“: „ქართული ოცნება“ და „ბურჯანაძე-დემოკრატები“. დანარჩენი მეტისმეტად სუსტად მეჩვენება, „ნაციონალების“ კანდიდატი ჩემი

აზრით, „ნათელაშვილის“ კანდიდატსაც კი ვერ გაუწევს კონკურენციას. ძალიან სუსტია. ალბათ, სპეციალურად არ გამოიყვანეს ასპარეზზე პარტიის რომელიმე წამყვანი ფიგურა, იქედან გამომდინარე, რომ ასე თუ ისე, „ქართული ოცნება“ ლიდერობს, არ გარისკეს და ამიტომ სუსტი კანდიდატი წარმოადგინეს. შესაძლოა მეორე ტურიც ჩატარდეს, სიორიძესა და ჩავლეიშვილს შორის. სიორიძეს მეტი შანსი აქვს, რადგან მას სახელისუფლებო რგოლიც ზურგს უმაგრებს.

მაქა, 16 წლის: ჩემი აზრით ბეგლარ სიორიძე გავა, რადგან ხალხში, „ქართული ოცნება“ უფრო ცნობილია, უფრო მეტი სტატუსი აქვს ამ დროისათვის, ვიდრე სხვა პოლიტიკურ სუბიექტებს. ხალხმა თავად უნდა გადაწყვიტოს, თუ ვის დაუჭიროს მხარი, ვფიქრობ, მეორე ტური არ იქნება.

არჩევნებამდე ცოტა დრო დარჩა, ვნახოთ, რა სიკეთის მომტანი იქნება ოზურგეთისთვის ქალაქის მერი.

ათათი სამსონიძე

საარსებო მინიმუმი, საბაზრო ფასები და 150 ლარიანი პენსია

„საარსებო მინიმუმი დგინდება მინიმალური სასურსათო კალათის საფუძველზე. მინიმალური სასურსათო კალათა არის კვების პროდუქტების განსაზღვრული ნორმატიული კალათა, რომელიც შეიცავს შრომისუნარიანი ასაკის მამაკაცის ნორმალური სიცოცხლისა და შრომისუნარიანობისთვის ფიზიოლოგიურად აუცილებელი საკვების რაოდენობას, მისი შემადგენელი ელემენტების (ცილების, ცხიმების და ნახშირწყლების) და კალორიულობის მინიმალურ ოდენობას“. – ვკითხულობთ საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სააგენტოს საარსებო მინიმუმის ღირებულების გაანგარიშების მეთოდს.

შემდეგ ჩამოთვლილია დღიური მოხმარების ის აუცილებელი პროდუქტი, რაც შრომისუნარიანმა მამაკაცმა უნდა მიიღოს. საქმე იმაშია, რომ ყოველდღიურად კი არა, ყოველწლიურად ვერ მიიღოს შეიძლება ადამიანმა იმ პროდუქტის ნახევარი, რაც ამ გრძელ სიაშია ჩამოთვლილი: ძროხის და ხბოს ხორცი, თევზი ნედლი და გაყინული, ძხვეწული, ღორის ხორცი, ყველი, ხაჭო, ნადული, სუბტროპიკული ხილი და ასე შემდეგ... კალათის 70%-ს სურსათის ხარჯები შეადგენს, 30%-ს კი – არასასურსათო: საპონი, სარეცხი ფხვნილი და ასე შემდეგ.

საქართველოში პროდუქტზე, ნამღებზე ფასები დღითიდღე იმატებს, ამის

პარალელურად კი, საარსებო მინიმუმი თვეში 155 ლარს ვერ გასცდა. პენსიაც კი საქართველოში საარსებო მინიმუმზე 5 ლარით ნაკლებია – ესეც ასაკობრივი და პირველი ჯგუფის ინვალიდების პენსია, ყველა დანარჩენი კი მთელი 55 ლარით ნაკლებ პენსიას იღებს.

ერთი თვის განმავლობაში ჩოხატაურის რაიონის ბაზრის ფასებს ვადგენდით და აუცილებელ პროდუქტზე საშუალო ღირებულების ჩამონათვალი გვაკეთეთ. ეს თანხებიც სეზონურია, რადგან საახალწლოდ, საშობაოდ და სააღდგომოდ ყველის ფასი 8-9 ლარზე ადის და შესაბამისად, მაღალი ფასებია სხვა პროდუქტზეც. ამჟამად საბაზრო კალათა ასე გამოიყურება (არასრული ჩამონათვალი):

- 1 კგ ძველი კარტოფილი – 1,80-170 ლ.
- 1 კგ ახალი კარტოფილი – 2-1,80 ლ.
- 1 კგ ხახვი – 1 ლ, 1 კგ სტაფილო – 1 ლ, 1 კგ ყველი – 4,50-5 ლ.
- 1 კგ საქონლის და ღორის ხორცი – 10 ლარი, 1 კგ კიტრი – 1,50, 1 კგ პამიდორი – 2 ლარი, 1 კგ ბადრიჯანი – 2 ლ.
- 1 კგ შაქარი – 1,50-1,70 ლ.
- 1 კგ კარაქი – 6-10 ლ.
- 1 ლ ზეთი – 3-4 ლარი, 1 კგ კაკალი – 18 ლ.
- 1 კგ ვაშლი – 2 ლ.

ამას ემატება არასასურსათო პროდუქტი და ნამღები. მთლიანობაში, თვეში 155 ლარსაც სცილდება ხარჯი და 200 ლარსაც. თუმცა, 2015 წლის ბიუჯეტში პენსიების მატება გათვალისწინებული არ არის. სამაგიეროდ, პარლამენტარები მუშაობენ ბევრს ხალხისთვის და ისედაც მაღალ ხელფასებზე კიდევ „ცოტას“ უმატებენ. საქართველოს პარლამენტის ბიუჯეტი მომავალი წლისთვის 54 მილიონ 695 ათასი ლარი იქნება და გაზრდილი თანხა შრომითი ანაზღაურების ზრდას და ავტოპარკის განახლებას მოხმარდება.

ნინა, 76 წლის: ჩემი პენსიით ნამღებს საერთოდ ვერ ვყიდულობ, შვილები მეხმარებიან და ნამღებს თბილისიდან

მიგზავნიან. 150 ლარი საქმლის ფულადაც არ მყოფნის. აბა, მოხუცმა ამ თანხით სრულყოფილად როგორ ვიარებო?!
ნათია: ჩემ შვილს 100 ლარი აქვს პენსია. ექიმთან წასაყვანადაც არ მყოფნის ეს თანხა, არა თუ პროდუქტის და ნამღების საყიდლად. კარგი იქნება, თუ პენსიას 250 ლარზე აიყვანენ, როგორც დაპირებული იყო ისე.

მანინა: პარლამენტარს, ნენა, აუცილებლად უნდა მოუმატონ ხელფასი, აბა, რა, ჩვენზე ფიქრობენ და ზრუნავენ დღე და ღამე... აბა, მე რად მინდა პენსიის მომატება. მე ვის რად ვარგევარ?! რაც არ უნდა გითხრა, ჩემს აზრს ვინ გაითვალისწინებს?!
მიხაილი, 69 წლის: პარლამენტარებს აკლიათ კარგი ცხოვრება და ხომ უნდა „გაიუმჯობესონ“ პირობები?! ჩვენზე არავინ ზრუნავს. პენსიასაც კი არ გვიმატებენ მომავალ წელს მაინც.

საბოლოო ჯამში, ხელისუფლება ვალდებულია, საკუთარ ხალხს, ამომრჩეველს ცხოვრების გაუსაძლისი პირობები კი არ შეუქმნას, არამედ, სწორად განუსაზღვროს საარსებო მინიმუმი, პენსიის და ხელფასის რაოდენობა და მოაწესრიგოს საბაზრო ფასები. პენსია 250 ლარი გახადოს და მაშინვე ფასებმა ყველაფერზე მოიმატოს, არაეფექტურია და მოსახლეობაც მუდმივად უკმაყოფილო ეყოლება.

ნინო დოლიძე

დატაკთა კორპუსი სუფსაში

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში, სუფსის თემში, რკინიგზის მეორე მხარეს რამდენიმე ძველი კორპუსებია, სადაც სოციალურად შეჭირვებულ ოჯახებს თავი შეუფარებია. ადგილზე ნანახმა ყოველგვარ მოლოდინს გადააჭარბა: განსაკუთრებით მძიმე მდგომარეობაში სამი ოჯახია, სადაც მცირეწლოვან ბავშვიან ოჯახებსაც აქვს თავი შეფარებული. რაც შეეხება კორპუსების მდგომარეობას: გადახდილი და ალაგ-ალაგ შერჩენილი სახურავი, რომელიც გაბზარულია და სამაგრებიც დაძველებულია, დაბზარული, სოკო მოდებული კედლები.

სოციალური პრობლემა ალბათ არა ერთ ოჯახს აწუხებს, მაგრამ ის, რაც საერთო საცხოვრებელში მცხოვრებ სამ ოჯახს უდგას, მეტისმეტია. ღია ცის ქვეშ ყოფნას სოციალური დახმარების არ ქონაც ემატება. „გურია REGION“-თან საუბრისას ერთ-ერთმა მაცხოვრებელმა თინა მშვიდობაძემ თავის პრობლემებზე გვიამბო.

„ნახეთ რა დღეშია ჩემი სახლი, წვიმის დროს მთელი ღამე რაც რამე ჭურჭელი მაქვს, ყველაფერი ძირს მიწყვია, სახლში ისე წვიმდა, როგორც გარეთ. დაფურეკე რაიონის გამგებელს და ავუსენი ჩვენი პრობლემის შესახებ, მითხრა კომისიას გამოუშვებდა. ეს პრობლემა დიდხანია გვანუხებს, მრავალსულიანი ოჯახი მყავს, ისედაც ვინროდ ვცხოვრობ. სამინელ დღეში ვარ, შემომთავაზეს ფოსტის შენობაში შევსულიყავი, მაგრამ იქ ვერ შევალ, სველი წერტილები არ არის, შემომთავაზეს მეორე ვარიანტი, ქირით მენახა ბინა, თანხას გამგეობა გადაიხდისო, კომისიამ გვითხრა, რომ ბინა, სადაც ვცხოვრობთ, საცხოვრებლად უვარგისია. რა დროს დაგვემხობა თავზე არ ვიცით, გაკეთებას დაგვირდნენ, მაგრამ როდის, ვინ იცის“.

ავთანდილ მანჯგალაძე: – სახლს სახურავი არ აქვს, რად გინდა, მოდიან გვპირდებიან და მიდიან უკან. მხოლოდ დაპირებები და არაფერი შესრულებული, – უთხრა „გურიას REGION“-ს ავთანდილ მანჯგალაძემ.

დარეჯან სარიშვილი, სოფელ სუფსის მკვიდრი: „მაქვს დასკვნა, სახლი არის ავარიული, საშიშია საცხოვრებლად, რამე რომ შეგიძინოთ, საშუალება არა გვაქვსო, – გვითხრეს გამგეობის წარმომადგენლებმა. ოთხი პატარა ბავშვი მყავს, ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მოვალეობის შემსრულებელმა ზაზა ურუშაძემ ქირით გადასვლა შემოგვთავაზა, ქირით ვერსად ვერ ვიშოვე ბინა, მეზობელი აქირავებდა და მითხრა: დიდი ბოდიშო, მაგრამ ოთხი ბავშვით ვერ შეგიშვებო. წინა ხელისუფლებასაც მივმართეთ, როგორც გავიგეთ პროგრამაშიც ჰქონდათ ჩასმული, თანხაც იყო გამოყოფილი, მაგრამ მერე სად წავიდა ეს ფული, არავინ იცის, ხელისუფლება რომ შეიცვალა ბიუჯეტში ფული არ გვაქვსო და გვეუბნებიან ქირით გადადიოთ. **სოციალურად დაუცველი ვარ, სოციალურ დახმარებას ვიღებ, მაგრამ კრედიტი გამომაქვს და არის შემთხვევა, როცა რამდენიმე თვე სოციალურის გარეშე ვრჩები.“**

„გურია REGION“-ის ჟურნალისტი თემის რწმუნებულს ბესო კუპრაძეს დაუკავშირდა, მისი თქმით, მართალია, სახლი ავარიულია, მაგრამ არც იმდენად, რომ ცხოვრება შეუძლებელი იყოს: სამი ოჯახი ცხოვრობს, ერთი მათგანი სავალალო მდგომარეობაშია, სახურავი ჩამოინგრა, სახელმწიფომ გამოუყო ფართი, დანარჩენებს ისეთი რთული მდგომარეობა არა აქვთ, უბრალოდ სახურავი შესარემონტებელია.

– ამ ეტაპზე სამ ოჯახს, ისევ იმ ავარიულ ბინაში უწევთ ცხოვრება, რას აპირებს ხელისუფლება?

– ისევ იქ არიან, სადაც ცხოვრობდნენ. ავარიული არ არის, ისეთ ვითარებაში არ არიან, რომ არ იცხოვრებოდნენ. ინფრასტრუქტურის სამსახური საქმის კურსშია, როგორც კი საშუალება გამოჩნდება, სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში დავეხმარებით. ყველა ჩემი ახლობელია, და ყველაზე მეტად მე ვარ დაინტერესებული, მათ უსაფრთხოებაზე ვიზრუნო.

– რა სახის დახმარებას გულისხმობთ, შესაძლოა სახურავი შეუცვალოთ?

– ამას ვერ დაგვირდებით, შესაძლოა ფართი გამოვუყოთ, – გვითხრა სუფსის ტერიტორიული ორგანოს რწმუნებულმა ბესო კუპრაძემ.

თამარ მდივნიშვილი

გომარ სიხარულიძე ხალხური სიმღერის სულის რეჟისორი

გურული ხალხური მრავალხმიანი სიმღერა საუკუნეების ტრადიციას ითვლის, ხოლო ვინც მას ცხოვრება და შემოქმედება დაუკავშირა, არჩევანი არასდროს შეცვალა. სიხარულიძის გვარი ქუთაისში, საზოგადოდ მომღერლების გვარია, გომარის მამა, გიორგი სიხარულიძე სიმღერისთვის იყო დაბადებული, პროფესიონალი მომღერალი და ლოტბარი, როგორც ლოტბარმა ქუთაისში განაგრძო მოღვაწეობა და გურული სიმღერის მცოდნეთა ფრთას ჩაუდგა სათავეში. დედა, მარიამ მდინარაძე ქუთაისში დაიბადა, წარმოშობით სოფელ ჯვარცმოდან იყო. გომარ სიხარულიძე ქალაქ ქუთაისში 1942 წლის 4 მარტს დაიბადა. ყველა სამშობიარო სამხედრო ჰოსპიტალად იყო გადაკეთებული, ამიტომ ბებია ქალმა სახლში მიიღო. ის ვიქტორ სიხარულიძის ოჯახში პირველი შვილიშვილი იყო. ათი თვის ბავშვი აკვანში ღიღინებდა. სამუსიკო სკოლა დაამთავრა, თბილისის კონსერვატორიაში ჯერ საგუნდო-სადირიჟორო, შემდეგ, კი, საკომპოზიტორო სპეციალობას დაეუფლა. გომარ სიხარულიძეს მუსიკის გრანდები ასწავლიდნენ, ვახტანგ ფალიაშვილის და ანდრია ბალანჩივაძის კლასი დაამთავრა. მუსიკოსი ხუმრობით ამბობს – „ისინი ქუთაისელი გრანდები იყვნენ“. თავად კი არა იმერელად, ქუთაისელად თვლის თავს, საუკეთესო მოკრიმანჭულის გურულობაზე და სიხარულიძეების გვარის დიდ სიყვარულზე პუბლიკაციის დასასრულს მოგიტხრობთ.

გომარ სიხარულიძე

ცნობილი კომპოზიტორის და ფოლკლორისტის შემოქმედებაში პირველად ქართული მუსიკის ისტორიაში ძალუმად გაისმა პერიფერიული ინტონაციები. გომარ სიხარულიძე კომპოზიტორია ფილმებისა; „მეველდი“, „ყველაზე სწრაფები მსოფლიოში“, „მედუზა“, „ზლაპარი“, „გამინანილე სიტბო“ და „ჩარი რამა“.

გავარდა ხმა, რომ ერთ მშვენიერ საღამოს, მცირე დარბაზში ისეთი ბიჭები ატარებდნენ კონცერტს, რაც არასდროს უნახავთ და მოუსმენიათ... ვინ იყვნენ ისინი? – აწვრილ ქვეყნიშვილი, გომარ სიხარულიძე, კუკური ჭობონელიძე, თემურ ქვეციშვილი, თამაზ პავლოვი, ბადრი თოიძე, თამაზ ანდლულაძე და ალბერტ დანელიანი.

ანსამბლი „გორდელა“ თითოეული მომღერლის სიამაყე იყო, როგორც ყველაფერი პირველი... იქ შეკრებილი ნიჭიერი ახალგაზრდები ხალხური მუსიკის საიდუმლოს და ღრმა ანალიზს ეუფლებოდნენ. ყველანი პროფესიონალი მუსიკოსები იყვნენ. საგუნდო-სადირიჟორო, საკომპოზიციო, მუსიკისმცოდნეობის ფაკულტეტის სტუდენტები.

„გორდელას“ წევრებს ღრმა ფესვები ჰქონდა ხალხურ შემოქმედებაში, სოფელ-სოფელ ეძებდნენ ძველ მომღერლებს, ხალხური სიმღერების უცნობ ვარიანტებს იკვლევდნენ, შემდეგ ერთად ეძებდნენ სწორ ბგერას, ნოტს, ინტონაციას, სკრუპულოზურად უახლოვდებოდნენ პირველწყაროს. მომღერლებმა გურული „შენ ხარ ვენახის“ რთული საგალობელის შესწავლას სამი თვე მოანდომეს, ალადგინეს და ალტაცებაში მოიყვანეს მსმენელი. ანსამბლის წევრებს საუკეთესო ტემბრის ხმები ჰქონდათ, მათ ერთმანეთის სუნთქვა ესმოდათ, რაც გამოჩნდა ლირიკული „ქალგულოს“, „იმერული მხედრულის“, „ხასანბეგურას“, „ოდიოას“, „ჩელას“, „წინწყაროს“ და „ნამგლურის“ შესრულების დროს. ანსამბლს არ ჰყავდა ხელმძღვანელი – „ჩვენ ერთმანეთს არ ვაკადრეთ, რომელიმე უფროსი ყოფილიყო, ანსამბლების ისტორიაში მსგავსი პრეცედენტი არ მაგონდება“ – ამბობს გომარ სიხარულიძე. „გორდელა“ მალე გახდა პოპულარული, მათ მიერ აღდგენილი და გაშიფრული ძველი საეკლესიო საგალობლები სიძველით არ იქცევდნენ მარტო ყურადღებას, არამედ თავიანთი ჰარმონიით, პოლიფონიით და დინამიკით. „გორდელამ“ 53 საგალობელი ალადგინა. დიდი წვლილი შეიტანა ეროვნული კულტურის საგანძურში. როცა იგორ სტრავინსკიმ ანსამბლის ჩანაწერები მოისმინა, თქვა – „ეს ჩემი ერთ-ერთი ყველაზე მკაფიო მუსიკალური შთაბეჭდილებაა“.

„პირველი ნამდვილი გალობა, თბილისის ქაშუეთის ეკლესიაში ჩვენ ვიგალობეთ. მისმა უწმინდესობამ ეფრემ მეორემ ეს ამბავი გაიგო, მოგვიხსენია და დაგვლოცა“ – გომარ სიხარულიძის აზრით, რომ დღევანდელი გალობის მოსმენა შეუძლებელია – „სამგალობლო ხმას და მანერას დიდი მუშაობა სჭირდება. ყველა მგალობელი სკოლას გადიოდა. დღეს კი ფიქრობენ, რომ ულამაზო ხმით უნდა იმღერონ. ამიტომ ყველაზე მეტი ყურადღებაა საჭირო, რადგან პირდაპირ, ცოცხლად გადინარ მამაზეციერთან. ვინ მოვიდნენ პირველები, როცა ქრისტე იშვა ბეთლემში?! ანგელოზები მოვიდნენ და მაცხოვარს უგალობეს – „დიდება მაღალთა შინა ღმერთსა, ქვეყანასა ზედა მშვიდობა და კაცთა შორის სათნობა“.

ამიერკავკასიის მუსიკალური გაზაფხულის ფესტივალ-

ზე ჩამოსული უცხოელი სტუმრები მცხეთაში ნაიყვანეს, კომპოზიტორთა კავშირის მესვეურმა ალექსი მაჭავარიანმა პატრიარქს წერილით მიმართა, ანსამბლ „გორდელას“ სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძარში საერო სიმღერები შეესრულებინათ, ახალგაზრდებმა „ხასანბეგურაც“ იმღერეს.

90-იანი წლების დასაწყისში გომარ სიხარულიძე გერმანიაში, ზაარის მხარეში ლექციების ნასაკითხად რამდენიმე სკოლაში მიიწვიეს. შემდეგ ახალგაზრდებს ერთ სიმღერას ასწავლიდა. ყველა სკოლის პრეზიდენტმა, თოთქოს ერთმანეთთან მოლაპარაკებელი იყვნენ, მას უთხრეს – „ჩვენ სკოლებს თავისუფალი აზროვნების სკოლა ეწოდება, მოზარდებს თავისუფალ აზროვნებას ვასწავლით, ვფიქრობთ, თქვენთან უნდა ჩამოვიდეთ და საქართველოში შევისწავლოთ.“

სიხარულიძეების გვარს IX საუკუნეში ჩაეყარა საფუძველი. ტაო კლარჯეთში პარხალის მონასტერს ვინმე სიხარულა აშენებდა, გვარის ფუძე, სწორედ, სიხარულადან მოდის. XII-XIII საუკუნეებში წიგნში „ტბეთის სულთა მატთანე“ მოხსენიებული არიან ეკლესიის შემწირველები – ტისორეთი სიხარული და გიორგი. XIV საუკუნეებში ისტორიულ წყაროებში გვხვება დემეტრე სიხარულიძის ოჯახი, მეუღლე ნანა.

სიხარულიძეების ძირითადი საცხოვრებელი დაბა ჩოხატაური იყო, შემდეგ სხვადასხვა მხარეს დასახლდნენ. ვიქტორ სიხარულიძის შტო სოფელ ხევიდან სოფელ ამაღლებაში წავიდა, ამაღლებიდან კი სოფელ ტოლებში. იქ მღვდელი გარდაიცვალა, ოქროპირ სიხარულიძე ამაღლებიდან

ტოლებში აიყვანეს მღვდლად. მას თან წაყვანენ ძმა და ბიძაშვილი. მეორე ტოლების მიმდებარე სოფელი ტობათი 30-იან წლამდე ჩოხატაურის ტერიტორია იყო, შემდეგ სამტრედიას მიუერთეს. სოფელ ნოლის თავზე ტელეფონის ისტორიული ციხის ნანგრევებია, წარსულში ციხესიმაგრე რიონის ხეობას აკონტროლებდა. სოფელ ტოლებში მეფის რუსეთის დროს ვაზის სანამყენე მეურნეობა იყო, სადაც მწარეს ამზადებდნენ, შემდეგ დასამყნობად იმერეთში, კახეთში და სხვა კუთხეებში გაჰქონდათ. დაბლა მხარეს, სადაც რკინიგზა გადის, საჯავახოსა და ჯაპანას შორის ხევისწყალი ჩამოდიოდა, იმ ადგილს ვაზისუბანი ერქვა, ვენახები ჰქონდათ გაშენებული.

გომარ სიხარულიძე ყველაზე ბედნიერი სიხარულიძეების გვარის პირველ შერეებაზე იყო. „ისეთი განცდა დამეუფლა თითქოს ხელახლა დავიბადე“ – ამბობს მუსიკოსი. მას შემდეგ ყოველ 7 აპრილს ხარების დღესასწაულზე გვარის წარმომადგენლები ანჩისხატის ეკლესიის ეზოში იკრიბებიან. რამდენიმე ცაცხვის ხე დარგეს, მდინარე მტკვრის მხარეს ადესას ვაზის ჯიშს ჯვრის ფორმა მისცეს. დღეს, კი, მტევნები ჩუქურთმებივითაა გამოსახული.

გამორჩეული მომღერლები, საუკეთესო მოკრიმანჭულები იყვნენ ტოლებში მცხოვრები ბარნაბე, ვახტანგ, გარსევან სიხარულიძეები. ხალხური სიმღერის დიდოსტატების ასეთი რაოდენობა არცერთ გურულ გვარს არ ჰყავს. გომარ სიხარულიძეს ეს ფაქტი სიამაყით ავსებს. წინაპრების მსგავსად ისიც ხალხური სიმღერის სულს ღრმად ჩასწვდა.

ლელა სურმავა

ანსამბლი „გორდელა“, საერთაშორისო კონკურსის ლაურეატები – გომარ სიხარულიძე, კუკური ჭოხონელიძე, აბიკო დანელიანი, ანზორ ერქომაიშვილი, ბადრი თოიძე, თამაზ პავლოვი, თემურ ქევიციანი, თამაზ ანდლულაძე.

„კამელინის“ ისტორია გასული საუკუნის 60-იანი წლებიდან იწყება

ვერ კიდევ გასული საუკუნის 60-იან წლებში ქირურგის, ბატონი ბენედიქტე-და-გული მალაკელიძის შექმნილ პრეპარატ „კამელინზე“ კლინიკური კვლევების წარმოების პარალელურად, პრეპარატი მოიხმარა ათასობით ონკოდაავადებულმა, მათ შორის, უმძიმეს სტადიაში მყოფმა ავადმყოფებმაც. იმ დროიდან მოყოლებული დღემდე, ნათლად დასტურდება „კამელინის“ იმუნომოდულატორული მოქმედება, თითქმის ყველა მომხმარებელი „კამელინით“ მკურნალობის დროს თავს უკეთესად გრძნობს. კამელინს იყენებენ როგორც კომპლექსური თერაპიის შემადგენელ ნაწილს, ასევე — დამოუკიდებლად. იგი 100%-ით ნატურალური, ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტია, მალაქტოპროტეინული, არატოქსიური, არ ინვესს ალერგიას, გამოირჩევა ორგანიზმში შეყვანის გზების მრავალფეროვნებით: „კამელინი-M1“ — საინიექციო ხსნარი, „კამელინი-M2“ — კაფსულები, „კამელინი-M3“ — მალამო, „კამელინი-M4“ — სუპოზიტორია, „კამელინფულ“ — სპრეი.

გვესაუბრება ფარმაცევტული კომპანია „კამელინის“ ექიმი-ინფექციონისტი თამარ ცერცვაძე.

— საქართველოსა და საზღვარგარეთ ჩატარებულმა კვლევებმა გამოავლინა პრეპარატ „კამელინის“ იმუნომოდულატორული თვისება, რამაც მოგვცა საშუალება მისი ეფექტურობის მექანიზმის ასხნა სხვადასხვა დაავადებისას, განსაკუთრებით მაშინ, როცა მათ პათოგენში ადგილი აქვს იმუნოპათოლოგიურ ფაქტორებს. მინდა აღვნიშნო, რომ „კამელინს“ გააჩნია ანთების საწინააღმდეგო, მარეგენერირებელი, ანტიეპიტოკური, ტკივილგამაყუჩებელი ეფექტი, არის ძლიერი ანტიოქსიდანტი, აძლიერებს იმუნომოდულატორულ აქტივობას. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ ხანგრძლივი იმუნოდეფიციტი ორგანიზმში ზრდის მრავალი დაავადების რისკს, აქედან გამომდინარე კი პრეპარატ „კამელინის“ გამოიყენება ყველა შემთხვევაში მიზნობრივია. იგი როგორც იმუნომოდულატორი იცავს ორგანიზმს მრავალი დაავადებისგან და მისი პროფილაქტიკური მიზნით მიღება შესანიშნავია. კამელინი გამოიყენება ისეთი მიმართულებებით, როგორცაა: სტომატოლოგია, რევმატოლოგია, ქირურგია, უროლოგია, გინეკოლოგია, დამწვრობით გამოწვეული პათოლოგიები და სხვა. „კამელინი“ ფართოდ გამოიყენება ბაქტერიული, ვირუსული, სოკოვანი ინფექციების, ასევე, ვაგინალური, საშვილოსნოს ყელის ანთებითი დაავადებების, საშვილოსნოს ყელის ეროზიების, ფიბრომატოზულ-კისტოზური მასტოპათიების, სახსრების დისტროფიულ-დეგენერაციული დაავადებების შემთხვევაში, შესწავლილი იქნა პრეპარატ „კამელინის“ ანტიოქსიდანტური აქტივობაც. ექსპერიმენტებში გამოყენებული იქნა „კამელინის“ ხუთივე ფორმა, მაგრამ აქცენტი „კამელინი-M2“-ზე, კაფსულებზე გამახვილდა. კვლევებიდან გამომდინარე მიღებულ იქნა დასკვნა, რომ ზრდას-

რულ ადამიანებში (ანტიოქსიდანტური ნივთიერებების მოთხოვნის საშუალო სადღეღამისო ნორმა 360 მგ-ს შეადგენს) „კამელინის“ 2-3 კაფსულა სრულიად უზრუნველყოფს ორგანიზმის ანტიოქსიდანტურ მოთხოვნებს. „კამელინი-M1“ ეფექტურია, როგორც იმუნომოდულატორი, ანტიოქსიდანტი, ანტიბაქტერიული, რეგენერაციული, ანტივირუსული საშუალება. ახდენს ანთების საწინააღმდეგო, ტკივილგამაყუჩებელ ეფექტს, შემაკავებლად მოქმედებს სიმსივნურ ზრდაზე. „კამელინი-M2“-ს აქვს ანთების საწინააღმდეგო, ტკივილგამაყუჩებელი ეფექტი, შემაკავებლად მოქმედებს სიმსივნურ ზრდაზე, აქტიურად მონაწილეობს ქსოვილების შეხორცებაში, ხელს უწყობს კოლაგენის ჩალაგებას დაზიანების ადგილას. გამოიყენება ვირუსული, ბაქტერიული, სოკოვანი ინფექციების, სიმსივნური დაავადებების, სახსრების დეგენერაციულ-დისტროფიული დაავადებების, პოლინეიროპათიების, პოსტოპერაციულ პერიოდში და ტრავმების დროს. „კამელინი-M3“-ს გააჩნია ანთების საწინააღმდეგო, მარეგენერირებელი, ტკივილგამაყუჩებელი ეფექტი, ააქტივებს იმუნიტეტს, აჩქარებს შეხორცების პროცესს. „კამელინი-M4“ ტკივილგამაყუ-

ჩებელი, ანთების საწინააღმდეგო, იმუნომოდულაციისა და რეპარაციული პროცესების გამაძლიერებელი ეფექტის მქონე პრეპარატია, აჩქარებს რეგენერაციის პროცესებს, აძლიერებს ადგილობრივი იმუნური ბარიერის ფუნქციონირებას.

მარიკა ლორთქიფანიძე, ექიმი
კოაგულოლოგი:

— 49 წელი ვიმუშავე ექსპერიმენტული და კლინიკური ქირურგიის მრავალპროფილურ ინსტიტუტში, რომელიც იმ დროს გამოირჩეოდა ყველასგან. ჩვენი დირექტორი, აკადემიკოსი კონსტანტინე ერისთავი ცდილობდა, ახალგაზრდა, ნიჭიერი ექიმები შემოეკრიბა გარშემო და ბატონი ძაგული მალაკელიძესთან ერთად ენარმოებინათ ექსპერიმენტული კვლევები პრეპარატ „კამელინზე“, რომელიც შემდეგ დაინერგებოდა კლინიკაში. ჩემმა მეუღლემ, გულმკერდის ქირურგმა, პროფესორმა ოთარ ბურჯანაძემ ერთ-ერთმა პირველმა გამოიყენა „კამელინი“ ფილტვის სიმსივნით დაავადებულ ავადმყოფთა სამკურნალოდ. დაკვირვება მკურნალობის დასაწყისში და მკურნალობის შემდეგ დინამიკაში წარმოებდა, კლინიკური ანალიზებიც ტარდებოდა. ავადმყოფთა მდგომარეობის მკვეთრი გაუმჯობესება, ორგანიზმის ბრძოლისუნარიანობის გაძლიერება, სიმსივნის ზომაში შემცირება ოთარ ძალიან ახარებდა. ყველანი დიდი გულისყურით ვაკვირდებოდით ოთარის განყოფილებაში მიმდინარე პროცესებს, რომელიც იმედისმოცემი გახლდათ. ჩვენ თვალწინ ახდენდა პრეპარატი „კამელინი“ სასწაულს. ეჰ, რა დრო გავიდა, გული სიამაყით მეცხება, როდესაც ვიგებ კომპანია „კამელინის“ წარმატებას საქართველოს ფარგლებს გარეთ. მახარებს დიდი ინტერესიც უცხოელი მეცნიერების მხრიდან. გული მწყდება, თავად ავტორი, ბატონი ძაგული მალაკელიძე რომ ვერ მოესწრო პრეპარატის აღორძინებისა და პოპულარიზაციის პროცესს!

მომზადდა მათა ცომიაძე

**„კამელინთან“
დაკავშირებულ საკითხებზე
ინფორმაციის მიღება
და კონსულტაცია უფასოა;
დარეკით: 2-98-57-78;
2-93-20-87; 2-98-62-25 (ოფისი);
2-75-04-08; 599 33 10 89;
599 58 09 07; 577 73 56 51;
599 23 03 33.**

სიძველეს სემოსსლოა რეჟი პაბარა გურია

ნოღარ ღუმბაძე

სოფელი ლიხაური

„მდინარე ბუჟუიდან გზატკეცილი ერთხანს ტყე-ტყე მდის. თეთრ ზოლად დაკლანკილ გზას ჩარჩოსავით ლამაზად აკრავს ამწვანებული ტყე რცხილისა, გარეული თხილისა, თხმელისა, ან კიდევ ნარი, კუროს თავი, ეკალი, ერთმანეთში აბურდული. ალაგ-ალაგ ტყე კეკლუცად იკვრის, თალივით თავს დასცქერის მგზავს და მზისაგან იფარავს. ნაკადულების საამო ჩხრიალი გულს უხარებს კაცსა. ერთი კილომეტრის მანძილზე ეს გზა ასე მდის. მერე იწყება სიმინდის ყანები... მთელი გზის ორივე ნაპირას ფიცრული სახლებია ჩამწკრივებული... აქ კი იშლება სოფელი ლიხაური. გარშემო ლიხაურს ტყე არტყია. ნადირი, განსაკუთრებით გარეული ღორი, დიდძალი ბუდობს აქაურ ტყეში“ (თედო სახოკია „მოგზაურობანი“)

„ლიხაური ისტორიული სოფელია. „იგი მდებარეობს ოზურგეთის აღმოსავლეთ-სამხრეთის მხარეს აჭარა-გურიის მთების ერთ-ერთ კალთაზე“ (თედო სახოკია „მოგზაურობანი“) მდინარე აჭისწყლის ხეობაში, ნაბადას მთის ჩრდილოეთით, ზღვის დონიდან 80 მ. სოფელი მუნიციპალიტეტის ცენტრიდან დაშორებულია 5 კმ-ით. თემში შედის დასახლებები: ლიხაური, ვაშტალი, აჭი, ნიბაური, კვაჭალათი. სოფლის ერთ-ერთი უბანია ოქროს მუხურო.

ლიხაურის ისტორიას ღრმა ფესვები აქვს, მაგრამ დოკუმენტურად ხელშესახები ცოცხა თუ გადარჩენილა.

სოფელ ლიხაურს გააჩნია ულამაზესი ადგილები, ლანდშაფტი და საცხოვრებლად ხელსაყრელი პირობები. ამიტომ ადამიანს აქ ახალი ქვის ხანიდან უცხოვრია. სოფლის თავდაპირველი სახელი იყო „რეხუელი“. მოგვიანებით იწოდება როგორც „ლეხოური“. სოფელ ლიხაურის ტერიტორიაზე აღმოჩენილია „ქვაჯვარი“, რომელიც ადრე ქრისტიანული პერიოდისაა.

გურიის ერისთავთ-ერისთავების რეზიდენცია ძველ დროში ლეხოური იყო. ვარაუდობენ დღემდე შემონახულ მეცხრე საუკუნის ციხეს, რომელშიც იყო კარის ეკლესია და ოდნავ მოშორებით საგვარეულო საძვალე.

სოფელი ლიხაური ცნობილია ისტორიული ძეგლებით.

XIII-XIV საუკუნეების წმინდა გიორგის სახელობის აჭის დარბაზული ეკლესია:

ხელოვნებათმცოდნეები მას XII-XIII საუკუნეებით ათარილებენ. დიმიტრი ბაქრაძის მიხედვით ტაძარი უფრო ადრინდელი პერიოდის – VIII-IX საუკუნის ნაგებობაა.

აჭის ეკლესია მდებარეობს სანისლოს მთის ძირში, მდინარე აჭისწყლის მარჯვენა ნაპირზე. ტაძარი შემალღებულ ბაქანზე დგას. ერთ მხარეს ხრამი აკრავს, რომელიც მდინარეზე ეშვება.

მისი აშენების შესახებ არსებობს ლეგენდა. სოფელ აჭს დევი შეეჩვია, შეწუხებულმა მოსახლეობამ წმინდა გიორგის მიმართა შემწეობისთვის. წმინდანმა დევი მოკლა და გააქვა, ხოლო მადლიერმა ხალხმა მას ტაძარი აუგო. მდინარე აჭისწყლის პირას ახლაც არის დიდი ლოდი-„დევის ქვა“. ეკლესიის აგება ხალხს არ გამოდიოდა. ერთ დღესაც ნახეს მტრედების მიერ დანყობილი ნაფოტები, რომელსაც ეკლესიის ფორმა ჰქონდა და სწორეს იქ ააშენეს ტაძარი.

აჭის ეკლესიის მიმართ გურიის მთავრები განსაკუთრებულ მზრუნველობას იჩენდნენ. სვიმონ II გურიელმა აჭი სანიამძღვროდ აქცია. აჭის წინამძღოლობა მინიჭებული ჰქონდათ სალუქვაძე-თაყაიშვილების საგვარეულოს. აჭის ეკლესია მოქმედია 1991 წლიდან. 2007 წლიდან აქ ამოქმედდა „ივერიის ღვთისმშობლის ხატის“ დედათა მონასტერი.

ტაძარში ექვთიმე თაყაიშვილმა აღმოაჩინა თამარ მეფის დროს შექმნილი, ოქროთი დაფერილი ვერცხლის ჯვარი, რომელსაც ამკობდა წარწერა: „ჰოე ძელო ცხოვრებისაო, მეოხ ეყავნ შენთა მკობთა დღესა მას განკითხვისასა. შეიქმნა ჯვარი ესე ბეთანიისა ღვთის მშენებლისა ოქროსა და ვერცხლის წმიდისა, უფლებასა დედოფლისა თამარისა, ადიდენ ღმერთმა“. ჯვარს აღარ ჰქონდა შერჩენილი ძვირფასი ქვებით შემკული მედალიონები. გარკვეული პერიოდი ჯვარი დაკარგულად ითვლებოდა. დღეს, ეს ჯვარი მონასტერში ინახება.

„ეს ჯვარი დიდი საფრთხის წინაშეა. მოუფრთხილდით და შეინახეთ. ყურადღება მიაღვენეთ აჭის ეკლესიას და როცა იქ მონასტრული ცხოვრება აღდგება, მხოლოდ მაშინ დააბრუნეთ“, – ეს ანდერძი აჭის წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესიის დიაკვანს არსენ სალუქვაძეს ეკუთვნის. მისმა შთამომავალმა გია სალუქვაძემ ის პირნათლად აღასრულა. 2007 წელს, მას შემდეგ, რაც ეკლესიაში სამონასტრო ცხოვრება აღდგა ჯვარი დააბრუნა. მოგვიანებით დადგინდა, რომ ეს ის ჯვარია, რომელიც ექვთიმე თაყაიშვილმა თავის ნაშრომში აღწერა და თამარ მეფის ჯვრად მიიჩნია.

წმინდა გიორგის სახელობის აჭის ეკლესია

ამას ადასტურებდა, ძველი ქართული წარწერაც და ჯვრის შიდა ნაწილში დატანებული იმ ძელის ფრაგმენტი, რომელზეც (წარწერის თანახმად) იესო ქრისტე ჯვარს ეცვა. ამ ჯვრით თამარ მეფე ლაშქარს მიუძღოდა და ბრძოლის წინ ლოცავდა.

აჭის ტაძარს საკმაოდ დიდი რაოდენობით უძრავი ქონება და დიდი ზარი ჰქონდა, რომლის ხმა ლიხაურამდე აღწევდა. აჭის მონასტრის ისტორია კიდევ ბევრ გაუხმაურებელ ამბავს ინახავს. ამბობენ, რომ ტაძრიდან გამომავალი გვირაბი მდინარის ქვეშ გადის, სადაც შესაძლებელია თამარ მეფის საგანძური იყოს.

ლიხაურის ეკლესია

ლეთისმშობლის შობის სახელობის ეკლესია:

„ლეხორში“ საყურადღებოა მისი პატარა, მაგრამ ძველის-ძველი, 1352 წ. კახაბერ გურიელის მიერ აშენებული ეკლესია, მაღლობზე წარმოდგენილი, სოფლის შუაგულ ალაგას. აქ არის დაცული დღემდე ძველის-ძველი ხატები. მათ შორის შესანიშნავია ლეთისმშობლის ხატი ვერცხლისა და ოქროცურვილი, თვალმარგალიტით შემკული. ამ ხატის წინაშე ხალხი ფიცსა სდებს ხოლმე და მღვდლების ჩაგონებით ყველას სწამს, ვინც ტყუილად დაიფიცებს, ხატი გარისხავს, ზარს დასცემსო; ამიტომ ამას „საზაროს“ ეძახიან.

უმეტეს მათგანს წარწერები აქვს, რომლებიც ნათელსა ჰფენენ ზოგიერთ ბუნდოვან და გამოურკვეველ საკითხებს ჩვენი ისტორიისას და, კერძოდ, გურიელთა გვარის სიძველეს. ამავე ეკლესიაში შენახულია ტყავზე დანერილი ოთხთავი ასომთავრული ხუცურით. აქაურ მღვდელს კონტრიძეს დაუკაზმინებია ეს განძი ჩვენი საეკლესიო მწერლობისა და საკმაოდ სისუფთავით შეუნახავს.

ეკლესიას პატარავე სამრეკლოცა აქვს მოდგმული დასავლეთით. სამრეკლო აშენებულია გურიის მთავრის გიორგი გურიელისა და მისი მეუღლის ელენეს დროს, 1442 წელს. როგორც ამ სამრეკლოს ხუცურ წარწერიდან ჩანს, ლეხორს ძველად რეხოული რქმევია“ (თედო სახოკია „მოგზაურობანი“).

ფოლადური ხანის - თაბარის (ლიხაურის) ტიხა

„ლეხორის ეკლესიიდან ერთი კილომეტრის მანძილზე, საკმაოდ მაღალ ქედზე აგებულია ლეხორის ციხე, რომელიც ძველ დროში გურიის სამთავროს თურქთა შემოსევისაგან იცავდა... მიხვეულ-მოხვეული გზით შეიძლება თითქმის ციხის ძირამდევიდეს კაცი ცხენით. აქედან კი ციხემდე 40 მხარის მანძილია და ფეხით უნდა ავიდეს კაცი. გზის იქეთ-აქეთ მხარე დაფარულია თხმელისა და ხურმის ხეებით, რომლებზედაც ვაზებია გაშვებული. მშ-

ვენიერი გადასახედია ამ ციხიდან. თითქმის ნახევარი გურია, ანუ, უკეთ, მთლიანი ტყე, რადგან სახლები არსაიდანა ჩანს, ქობულეთი, ფირუზის ფერი შავი ზღვა-ფეხქვეშ ეშლება ადამიანს. საუცხოვო, მსუბუქი ჰაერია; სხვაგან რაც უნდა ცხელოდეს ზაფხულობით, აქ მაინც ნიავე ჰქრის და გრილა. გურიის მთავარსაც იმიტომ აურჩევია საზაფხულო საცხოვრებლად ეს ადგილი.სასახლე შიგ ციხეში ჰქონია, იქავე ჰქონია ეკლესია. ჭაც ყოფილა ამოთხრილი. მაგრამ დღეს ყოველივე წარ-ეკლესიისა დაფარული, გარშემო ჯერ ისევ თითქმის მთლად შენახულ ციხეს მშვენივრად სურო შემოხვევია და შორიდან ისე მოსჩანს, თითქოს მწვანე ხავერდი აქვს შემოკრული შუა წელზეო (თედო სახოკია „მოგზაურობანი“).

თედო სახოკიას ჩაუწერია გადმოცემა ციხის აგების შესახებ: „მითხრეს, ამ ციხის საშენებელი ქვა სულ მდინარე აჭის წყლიდან, რომელიც ციხიდან ერთის კილომეტრის მანძილზეა, არის ამოზიდულიო. თურმე ხალხი ეყენათ გამწკრივებული ციხესა და აჭის წყლის შუა. მდინარის ნაპირას ვინც იდგა, ქვას იღებდა და მეორეს, თავის გვერდით მდგარს, აწოდებდა. მეორე-მესამეს და ასე ბოლომდე, სანამ ქვა ციხესთან არ ავიდოდა. სანამ ციხე არ მოთავდა, ქვა სულ ასე აუზიდნიათ. სხვაფრივ ქვის აზიდვა, მაგალითად, ურმით არც შეიძლებოდა. მეტად ძნელი სამუშაო იყო თურმე და ყოველ საღამოს დაყენებულ მუშათაგან ორ-ორი კაცი კვდებოდაო: ერთი ის, რომელიც ქვას იღებდა ნიადაგიდან, ხოლო მეორე ის კვდებოდა, რომელიც სულ თავში იდგა და მიწოდებულ ქვას ძირს სდებდა. ყველაზე მეტი სასჯელი ამ ორ კაცს ადგა“.

XIX საუკუნეში ლიხაურში იმოგზაურეს და აღწერეს დიმიტრი ბაქრაძემ და თედო სახოკიამ.

დიმიტრი ბაქრაძის აღწერით „ამ პერიოდში ლიხაური წარმოდგენდა სასოფლო საზოგადოების ცენტრს ერთი სასოფლო მმართველობით, რომელშიც შედიოდა სოფე-

თაბარის ციხე

ლი ლიხაური ჭანიეთითურთ, ქაქუთი, აჭი, ნაცხავატივი, კვაჭალათი და ნიაბაური. ლიხაურის მოსახლეობა ჭანიეთითურთ წარმოადგენდა 140 კომლს. სოფელში მოქმედებდა სასოფლო ორკლასიანი სკოლა, სადაც სწავლობდა 50-მდე მოსწავლე, ასევე სოფელში იყო ცხრამდე დუქანი და სოფლის სასამართლო. სოფლებში ცხოვრობდნენ აზნაურები: თაყაიშვილები, ბებურიშვილები და გოგოლიშვილები. 1870 წლისათვის ლიხაურის საზოგადოებაში შედიოდა სოფლები მაკვანეთი და ექადია. ლიხაურში მოჰყავთ საუკეთესო ჯიშის ლომი, სიმინდი და ყურძენი. როგორც ამბობენ იგი განსაკუთრებით ცნობილია წვრილმარცვლოვანი წითელი ყურძენის-ჩხავერის სიუხვით და მდინარე ბუჟუყის გემრიელი კალმახით“.

ლიხაურის სკოლა

დღეს:

სოფელ ლიხაურში ცხოვრობს 956 კომლი (2805სული), სოფლის მიწის ფართობი შეადგენს 5270 ჰა-ს. მოსახლეობას მიეწოდება ბუნებრივი გაზი, წყალი აქვს ახლად შეკეთებული მოსაფალტებული ცენტრალური გაზა. გრძელდება გაზიფიკაციის პროექტი და ბუნებრივი აირით დაკმაყოფილება სოფლის თითოეული ოჯახი. ეს პროექტი 10 წელია მიმდინარეობს და დასასრულს უახლოვდება. მოწესრიგდა სოფლის შიდა გზები.

ადრინდელ პერიოდთან შედარებით მოსახლეობის რაოდენობა შემცირებულია, მაგრამ არა საგანგაშოდ. ძირითად შემოსავლის წყაროს წარმოადგენს ციტრუსი, თხილი და კივი. სოფელში საბჭოთა პერიოდში ჩაის დიდი პლანტაციები იყო და მუშაობდა ჩაის ფაბრიკა, რომელიც ხარისხიან ჩაის აწარმოებდა. ამ დროისათვის ჩაის პლანტაციების დიდი ნაწილი განადგურებულია. 70-80-იან წლებში ფართოდ გავრცელებული იყო ციტრუსის კულტურა. ამჟამად კი ძირითად შემოსავლის წყაროდ იქცა თხილი. სოფლის მიწა ნაყოფიერი გამოდგა ახალი ხეხილისათვის, კერძოდ კივის კულტურისათვის. უფრო მეტი მონდომებისა და ყურადღების შემთხვევაში სოფელ ლიხაურს დიდი პერსპექტივა გააჩნია სასოფლო-სამეურნეო კულტურების განვითარების კუთხით.

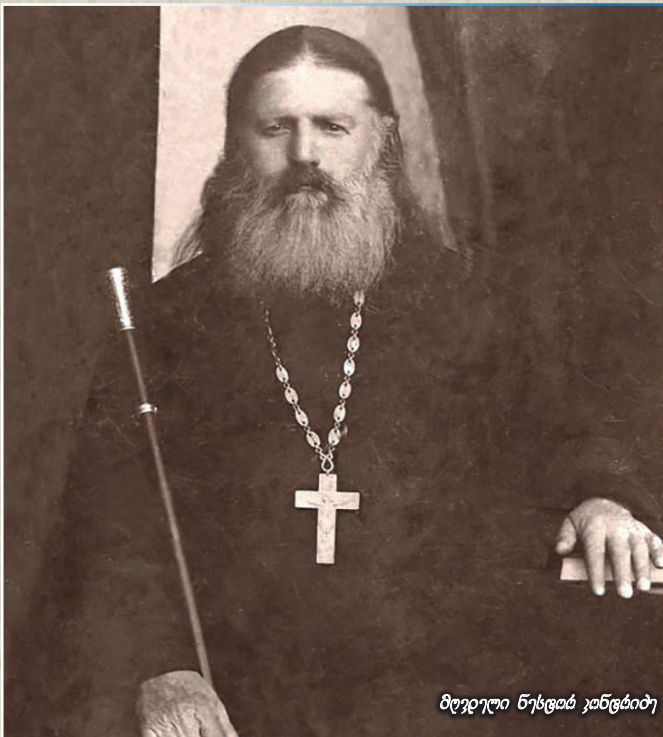
სოფელში არის საჯარო სკოლა, საბავშვო ბაღი, ჭიდაობის – სპორტული სკოლა, ბიბლიოთეკა, ექვთიმე თაყაიშვილის მუზეუმი, კულტურის სახლი, ამბულატორია.

საჯარო სკოლა აშენდა 60-იან წლებში, სადაც სრულ საშუალო განათლებას იღებს 250 მოსწავლე. სკოლის ბაზაზე არსებობს ბიბლიოთეკა და ჭიდაობის – სპორტული სკოლა. ახალგაზრდობა ეუფლება ახალ ტექნოლოგიებს - სოფელში არის კომპიუტერული პროგრამების შემსწავლელი კურსები.

სოფელ ლიხაურში ფუნქციონირებს საბავშვო ბაღი, სადაც სწავლობს 90 ბავშვი. ბაღი ჩასმულია „სოფლის პროგრამაში“ და ივლისის თვიდან დაიწყება სარემონტო სამუშაოები.

სოფელ ლიხაური ამაყოფს თავის მიწაზე დაბადებული და აღზრდილი სახელოვანი მამულიშვილებით. აქ უჭირთ მათი გამოყოფა.

ამ სოფელს გამორჩეული მეომრული წარსული აქვს. მრავალი აქაური შეენირა მომხდურთან ბრძოლას. სწორედ, იმ გმირთა შეუდრეკელობით მოხერხდა, რომ თურქობამ მდინარე ჩოლოქს აქეთ დიდი ხნით ვერ შეძლო ბოგინი. XIX საუკუნეში მრავალი ათწლეული დაჭირდა ქვემო გურიისა და ბათუმის მხარის დამპყრობელთაგან განთავისუფლებას, რაც ახლდა კიდეც 1878 წელს. ამ უსასტიკესი ომის სამარდჟამო დიდების შარავანდედით შეიმოსა 16 ლიხაურ

მღვდელი ნესტორ კანდებიძე

თედო სახოკია გურიის მაცხოვრებლების შესახებ:

„თქვენ ყურადღებას უწინარეს ყოვლისა აქ იპყრობს ის სილამაზე სახისა, რომელიც გამჩენს მიუმადლებია აქაურ მკვიდრთათვის, ვინც ქალს ლამაზი სქესი დაარქვა, ალბათ სახეში გურული ქალი ჰყავდა. თეთრ-ყირმიზი სახე, შავ-ხავერდისებური, გამომეტყველი თვალები, რომელშიც ვნებათაღელვაც იხატება და გულკეთილობაც. მაღალი კეთილშობილური შუბლი, მშვილდით გადაჭიმული წარბები, მიჯრით მიწყობილი, ბროლივით კბილები, ყურყურმასავით შავი და გრძელი თმა, – აი საზოგადო სახე აქაურის ბანოვანისა. მერე-ყველა ტანადია, მოხდენით მოლაპარაკებუნების კანონის წინააღმდეგი იქნებოდა, როცა ასეთი ლამაზი ქალებია, ვაჟებიც მათსავით ლამაზები არ იყვნენ! დიას, ვაჟებიც ასეთიველამაზები არიან და ზოგს შემთხვევაში სჯობიან კიდეც მათს სილამაზესთან ერთადსაუცხოვოდ შეხამებულია მამაცური, პირდაპირი გამომეტყველება სახისა და ცოცხალი, მოძრავი ხასიათი. კეთილშობილება ყველას ეხატება სახეზე.“

განსაკუთრებული მასპინძლობა იცინა ლიხაურში. აქაურ მასპინძელს თუ მადლობას გადაუხდის მასპინძლობისთვის, ისიც აუცილებლად გადაგიხდის მადლობას იმისათვის, რომ „ესტუმრეთ და თქვენი ხელის ნაბანი წყალი მის ოჯახში დაიღვარა.“

ეჭთიმე თაყაიშვილი

ეჭთიმე თაყაიშვილის მუზეუმი მუგურში

რელი გმირი – ისინი 1877 წლის ოქტომბერში ციხისძირთან შეენივნენ აჭარის დედა სამშობლოში დაბრუნებას!

გამორჩეულია ეგრეთ წოდებული „ყირიმის ომის“ პერიოდში 1854 წლის 4 ივნისის ჩოლოქის ბრძოლა, რომელიც ჭანიეთი-ლიხაური-ქაქუთის მიდამოებში გაიმართა და მტრის რიცხოვნობის მეტისმეტი სიჭარბის მიუხედავად გაერთიანებული ქართული ლაშქრის გამარჯვებით დამთავრდა. ამ გაუხუნარ დღეს 160 წელიწადი გვაშორებს!

მრავალი ლიხაურელი პატრიოტი და მოღვაწე აკოპოს საქართველოს მიძინა და სახელოვან წარსულს.

1863 წლის 5 იანვარს (ძველი სტილით) სოფელ ლიხაურში დაიბადა ეჭთიმე თაყაიშვილი, პიროვნება, რომელმაც საქართველოს გამორჩეული კულტუროსანი ქვეყნის გვირგვინი დაადგა. დაბადებიდან 150 წლისთავთან დაკავშირებით, გაერთიანებული ერების განათლების, მეცნიერებისა და კულტურის ორგანიზაცია „იუნესკომ“ 2013 წელი დიდი ქართველი მეცნიერისა და საზოგადო მოღვაწის, ეჭთიმე თაყაიშვილის წლად გამოაცხადა. ქართველმა ხალხმა მას „საქართველოს მეჭურჭლეოუხუცესი“ უწოდა, ხოლო საქართველოს ეკლესიამ წმინდანად შერაცხა და უწოდა „წმინდა ეჭთიმე ღვთისკაცად მოიხსენიება“.

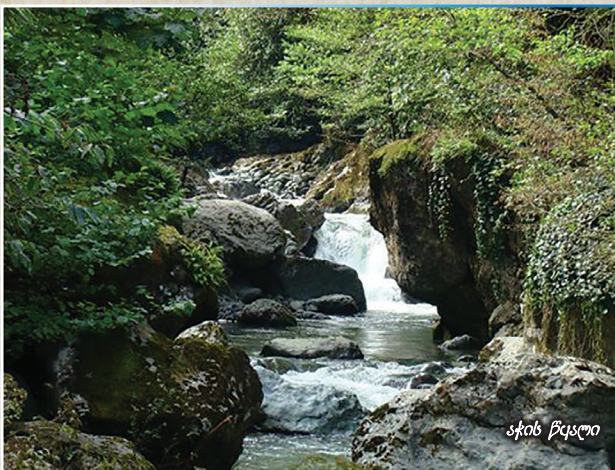
მას ივანე ჯავახიშვილთან და სხვა კორიფეებთან ერთად დიდი წვლილი მიუძღვის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დაარსებაში. ეჭთიმე თაყაიშვილმა მნიშვნელოვანი სამეცნიერო ნაშრომები დაგვიტოვა საქართველოს ისტორიის, არქეოლოგიის, ეთნოგრაფიის, ეპიგრაფიკის, ნუმიზმატიკის, ფილოლოგიის, რუსთველოლოგიის, ფოლკლორისტიკისა და ლინგვისტიკის სფეროში. ეჭთიმე თაყაიშვილი სწორუპოვარი ერისკაცი იყო. იგი ვერ გატეხა ვერც შიმშილმა, ვერც გაჭირვებამ და ვერც დამცირებამ. მრავალი განსაცდელის მიუხედავად,

ჩვენი საგანძური, რომელიც ბოლშევიკებისაგან გადასარჩენად უცხოეთში გაიტანეს, შეინარჩუნა და დაუბრუნა სამშობლოს. დღეს, რომ ჩვენს მუზეუმებში ქართული კულტურის უნიკალურ ძეგლებს სიამაყით შევცქერით, სწორედ მისი თავგანწირვისა და ზნეობრივი გმირობის შედეგია.

1989 წლის 9 აპრილმა კიდევ ერთი მძიმე ჭრილობა მიაყენა ლიხაურს, ქ. თბილისში უმოწყალოდ დაჩეხილ და მონამლულ მშვიდობიან მანიფესტანტებს შორის იყო ტრაგიკულად დაღუპული, სოფლის მეკვიდრი, 25 წლის ნინო თოიძე.

2010 წელს სოფელში ნინო მამარდაშვილის, ზაზა სიორიძის, თამაზ სალუქვაძის თაოსნობით გაიხსნა ეჭთიმე თაყაიშვილის მუზეუმი. იგი წარმოადგენს გურული ტიპის სტილიზებულ ოდა-სახლს, რომელიც შემოსაზღვრულია ქვის გალავნით. მუზეუმს ოთხი საექსპოზიციო დარბაზი აქვს. მასში დაცულია ეჭთიმე თაყაიშვილის ფოტომასალა, ნივთები, პირადი ნივთები. ახალგაზრდები დიდ ინტერესს იჩენენ მუზეუმის მიმართ და ხშირად სტუმრობენ თავიანთ სოფლის სიამაყეს. ყოველ წელს 16 იანვარს სოფელი აღნიშნავს „ეჭთიმეობას“, რომლის დროსაც უამრავი ვიზიტორი ყავს მუზეუმს და სოფელს.

ლიხაურში სტუმარ-მასპინძლობის ტრადიცია ერთ-ერთი უძველესია. სტუმარს ღვთის საჩუქრად თვლიან და მთელი სულითა და გულით ცდილობენ ასიამოვნონ მას. ქალაქიდან ზაფხულის პაპანაქებას გარიდებული ადამიანები ლიხაურის ულამაზეს ბუნებას აფარებენ თავს. გოგორიკიდის ტბის მიდამოები სავსეა დამსვენებლებით. მდინარე აჭისწყლის ხეობაში მოწყობილია ღია რესტორნები, (ჭყიმარტე, ნიაბაური) სადაც უგემრიელესი კერძებით და მთის მდინარის კალმახით გაგიმასპინძლებიან.

აჭის წყალი

ქეთი მგელაძე

დათო ასკურავა ველოტრეიკზე ზედიზედ სამი წელია აზსოლუტური ჩემპიონია

ცნობილი სახალხო მკურნალი ბიჭიკო ასკურავა ყოფილი სპორტსმენი, ველოსპორტის ფედერაციის ექსპრეზიდენტი. სპორტის ამ სახეობამ მისი საბოლოო პროფესიული არჩევანი განსაზღვრა. წინაპართა ტრადიციას აგრძელებს და ბაბუის საქმიანობაში უკვე საფუძვლიანად ერკვევა უფროსი შვილიშვილი-დათო ასკურავა. ბაბუას კვალს ის სპორტშიც მისდევს. „როგორ არ უნდა მიხაროდეს შვილიშვილის ასეთი წარმატება“ – ამბობს მკურნალი. 23 წლის პაუზის შემდეგ მსოფლიო ჩემპიონატის ლიცენზიის მოპოვება საქართველოდან მხოლოდ დათომ შეძლო. მან ინგლისში ქალაქ მანჩესტერში გამართულ ტურნირზე ერთ კილომეტრიან რბოლაში (ჰიტ) ერთი წუთი და ექვსი წამი აჩვენა. დათომ საქართველოს ახალი რეკორდი დაამყარა. ქალაქ პეტერბურგში ახალგაზრდა სპორტსმენმა როცა შეჯიბრზე გაიარა, რუსმა ტრენერმა როდიკო მეიშვილს უთხრა – „ქართველმა რომ გაიმარჯვოს, ჩვენ სამსახურიდან გაგვათავისუფლებენ“. ველოტრეიკის სპეციალისტები დათოს დიდ მომავალს უწინასწარმეტყველებენ.

კურად და ფსიქოლოგიურად მომზადებული უნდა იყო, ასევე ჭკუაც აუცილებელია.

ბავშვობიდან მიყვარდა სპორტი, დავდიოდი ჩონგბურთზე, ცურვაზე და ფეხბურთზე. ბაბუას ველოსპორტის სურათების დათვალიერების შემდეგ სპორტის ამ სახეობამ გამიტაცა.

- რა პროფესიის ხარ დათო?
- თბილისის სამედიცინო უნივერსიტეტის „მეტეხი“ სამკურნალო ფაკულტეტი დავამთავრე. ტრავმატოლოგიის დარგი ავირჩიე.
- ოჯახმა მოახდინა გავლენა?
- არა, ჩემი სურვილი იყო. ბავშვობიდან ამ კაბინეტში ვეხმარებოდი ბაბუას, ამიტომ დავინტერესდი.
- ხასიათით თუ ჰგავხარ მას?
- ჩვენ შორის ბევრ მსგავსებას ვპოულობ, ზოდიაქოს ნიშნით ორივე ლომები ვართ, პირველობა გვიყვარს.
- როდის გახვედი პირველ შეჯიბრზე?
- 2007 წელს, ვარ საქართველოს აბსოლუტური ჩემპიონი, ორჯერ რუსეთის პრიზიორი, ევროპის ჩემპიონატზე მესამე ადგილი მოვიპოვე. ბაქო-ერევანის ჩემპიონატი რამდენჯერმე მოვიგე. სასომხეთის ველოტრეიკის გახსნაზე პირველ დღეს ყველა სახეობაში გავიმარჯვე. მეორე დღეს საერთოდ შეწყდა შეჯიბრი.
- რატომ მიგიზიდა ველოტრეიკამ?
- მამაკაცური სპორტია, მხოლოდ შენ თავზე ხარ დამოკიდებული. ფიზი-

- ველოტრეიკის რომელ სახეობებს ირჩევ?

- საერთაშორისო ტურნირებზე სპრინტი და კილომეტრი მაქვს შერჩეული.

- როგორ ვითარდება საქართველოში სპორტის ეს სახეობა?

- ველოტრეიკა 13 წელი ჩამკვდარი იყო. მას შემდეგ, რაც ფედერაციის პრეზიდენტად უმცროსი ომარ ფხაკაძე აირჩიეს, თანდათან აღორძინდა. როგორც სპორტსმენმა მან კარგად იცის, რა გეჭირდება, ბავშვების მომზადება, ტურნირებზე გასვლა. საჭირო ინვენტარი, ის ყოველთვის გვერდით გვიდგას. ბატონი ომარი და მე საუკეთესო მეგობრები ვართ.

- ველოტრეიკა ჩონგბურთზე ძვირადღირებული სპორტია. დათო თუ გყავს სპონსორი?

- არ მყავს, შარშან უსახსრობის გამო კოლუმბიაში მსოფლიო ჩემპიონატზე ვერ წავედით.

- უცხოელი სპორტსმენებიდან ვინ არიან შენი ფავორიტი?

- ფრანგი სპორტსმენი პერვისი, მან მსოფლიო ოლიმპიადა მოიგო. რაც შეეხება საქართველოს წამყვანი სპორტსმენი ვარ. ცოტა ხნის წინ დედაქალაქში საქართველოს ჩემპიონატზე სხვადასხვა რეგიონიდან ჩამოვიდნენ. შეჯიბრზე ხუთივე სახეობა მოვიგე.

- რა გეგმები გაქვს?

- 20 მაისს ტულაში მიფერინავთ, ტულის დიდი თასის გათამაშებაა. შემდეგ მოსკოვში გრანპრის მოპოვებისთვის ვიბრძობებ. სულ მალე იტალიაში,

ქალაქ ფლორენციაში გავემგზავრებით.

- ვინ არიან შენი ტრენერები?

- როდიკო მეიშვილი და ომარ ფხაკაძე.

- გსურს საზღვარგარეთ გააგრძელო სპორტული კარიერა?

- ოჯახი მყავს, მეუღლე ირინე ეცადაშვილი და პატარა ირაკლი ასკურავა, მამას სახელი ჰქვია. რთულია ისინი მიატოვო, ასევე ბაბუას ჩემსავით ვერავინ დაენმარება.

- მის საქმიანობას შენ გააგრძელებ?

- რა თქმა უნდა, სპორტი ასაკობრივია, კარიერის დასრულების შემდეგ ბაბუას საქმეს მე გავაგრძელებ. მას უცნაური ხასიათი აქვს.

- რაში გამოიხატება უცნაურობა?

- ოჯახის წევრებს, პაციენტებს, მეგობრებს ასე ვთქვათ, თავის ნერტილს მოუძებნის, თუ სიმკაცრეა საჭირო, მკაცრია, თუ თბილად საუბარი, თბილად გაესაუბრება. მასთან ურთიერთობით ყველა კმაყოფილია. კარგი მეგობარია, ვისაც შეიძლება ენდო და დაეყრდნო.

როდიკო მეიშვილი: დათო

ასკურავა პერსპექტიული სპორტსმენია, ის სატრეკო ველოტრეიკაში გამოდის. კარგი მიღწევები აქვს 200 მეტრში, 1000 მეტრში, კერინი და სპრინტი. ახლა 2016 წლის ბრაზილიის ოლიმპიადის ლიცენზიის მოსაპოვებლად ვემზადებით. ფედერაცია დიდ დახმარებას გვინებს, თუმცა დათოს სპონსორობა ესაჭიროება. გულისხმიერებას თუ გამოიჩენენ, ჩვენი მობილურის ნომერს გეტყვი 593 55 00 30

ჟურნალ „გურია REGION“-ის მკითხველმა როგორც სურს ისე გაიგოს რუსეთში ველოტრეიკის ქართველები კურირებენ, ნაკრების მწვრთნელი ოთარ მჭედლიშვილია, ასევე თბილისელები სომეხი გარეკეორქოვი, მსოფლიო ჩემპიონი და პრიზიორი რუსი პეტრე ჩეგარდოვი. ჟურნალის დაფუძნებიდან ბიჭიკო ასკურავას ოჯახი ჩვენთან აქტიურად თანამშრომლობს, ამ ფორმით ისინი გურულების მიმართ სიყვარულს გამოხატავენ, რაც სხვებისთვისაც მისაბაძი უნდა იყოს. დათო ასკურავას წინსვალა ქართველ მეცენატებზეა დამოკიდებული. რედაქცია წარმატებას უსურვებს ახალგაზრდა სპორტსმენს.

ნატალია შარაშიძე

ჰირაფი ჰაღისა და მამაჩასოს ისტორია

აღამი და ევა

სშირად გაისმის საყვედური ევას მისამართით: ვაშლის გულისთვის, სამოთხე დაგვაკარგვინაო. აღნიშნული არ შეესაბამება სინამდვილეს, ვაშლი ანტიკურ სამყაროში ოდითგანვე ნაყოფიერების სიმბოლოდ მოიაზრებოდა. სიყვარულის ქალღმერთის აფროდიტეს ტაძრის გარშემო ვაშლის ხეები შრიალებდა. ვენერას ხელში ვაშლი ეყრა, ღმერთებს შორის განხეთქილების მიზეზი ოქროს ვაშლი იყო. ქრისტიანობა პირველად ანტიკური ცივილიზაციის ქვეყნებში გავრცელდა და ხალხის ცნობიერებაში იმდროინდელმა წარმოდგენებმა, ალბათ, გარკვეული ასახვა ჰპოვეს. ასევე არასწორია ცნობადის ხის ლელვთან გაიგივება. ლაფსუსის მიზეზი, შეიძლება პირველი ადამიანების პირველ სამოსში, ან სახარებაში მოთხრობილი მაცხოვრის მიერ ლელვის ხის დანყევლასთან იყოს დაკავშირებული („და იხილა ლელვი ერთი გზასა ზედა და მოვიდა მისა და არარაჲ პოვა მას შინა, გარნა ფურცელი ხოლო, და ჰრქუა მას: ნულარა იყოფიან შენგან საუკუნოდ, და განსმა ლელვი იგი მეყსეულად“ (მთ. 21,19)) – ორივე შემთხვევაში სიუჟეტის არასწორი ინტერპრეტაცია ხდება.

სამათხო

ხე, რომლის ნაყოფის ჭამაც ღმერთმა ადამიანებს აუკრძალა, ბიბლიაში კეთილისა და ბოროტების შეცნობის ხედ იწოდება და კონკრეტულად ჯიში არ არის მითითებული, რადგან ამას არსებითი მნიშვნელობა არ ჰქონდა.

ექვსი დღის განმავლობაში ქმნიდა ღმერთი სამყაროს, კოსმოსს, დედამიწას, ფლორას, ფაუნას. მხოლოდ მეექვსე დღის მწუხრზე შექმნა ღმერთმა კაცი. თავის ხატად შექმნა იგი. შეურაცხყოფის მიზნით კი არ მიაქცია ადამიანი უკან, არამედ რათა „დაბადებიდანვე მეფე ყოფილიყო“, რადგან სწორი არ იქნებოდა, სამთავროზე უნინ მთავარი გამოჩენილიყო, არამედ ჭეშმარიტად სწორია, „რათა პირველად სამეფო გამზადდეს და მაშინ-ღა გამოჩნდეს მეფე“ – განმარტავს IV საუკუნის წმიდა მამა გრიგოლ ნოსელი. ამიტომ იქნა შემოყვანილი კაცი ქმნილებათაგან ყველაზე ბოლოს, არა როგორც ვინმე შეურაცხი და ბოლოში მიგდებული, არამედ ვითარცა მეფე ქვეშევრდომთა.

დიახ, ადამიანისათვის შეიქმნა უკიდევანო სამყარო, შემოქმედმა მხოლოდ ის აკურთხა ამგვარად: „ინაყოფიერეთ, იმრავლეთ, აავსეთ დედამიწა, დაეუფლეთ მას“. ადამიანი იყო ბოლო აკორდი უფლის შესაქმნისა. რადგანაც შეიქმნა არა უბრალოდ მიწისაგან და ბიოლოგიურად მსგავსი დედამიწაზე გავრცელებული ორგანიზმებისა, არამედ ნათქვამია ბიბლიაში: „ვექმნეთ კაცი ხატად და მსგავსად ჩვენდა“, ესე იგი – ღმრთისა. რა შეიძლება იყოს ხატებასა და მსგავსებაზე აღმატებული? – არაფერი. ამიტომაც ამ ღირსების მქონე ადამიანის შექმნით სრულ იქმნა სამყარო და მეშვიდე დღეს „განისვენა ღმერთმა ყოველი საქმისაგან“.

ისმის კითხვა – რაში მდგომარეობს ხატება და მსგავსე-

ბა ღვთისა? მეტად პრიმიტიული და გაუგონარი გულუბრყვილობა იქნებოდა გვეფიქრა, რომ ღმერთს ჩვენსავით აქვს ხელი, ფეხი. ადამიანური სხეული მხოლოდ წმიდა სამების მეორე ჰიპოსტასმა ძემ შეიძინა განკაცების შემდეგ. ხატება ნიშნავს იმას, რომ ადამიანს მიენიჭა უკვდავი სული, გონება და თავისუფალი ნება, „რადგანაც ვინც დამცირებასა და იძულების ქვეშ არის, არაა აზნაური, არამედ აზნაურება ისაა, რომ განაგებდე ნებას“ (გრიგოლ ნოსელი). მიუხედავად მეცნიერების რიგი მცდელობისა აღმოაჩინონ ცხოველებში უნარი, ეს უკანასკნელნი მაინც ვერ ცდებიან ინსტინქტების სფეროს, თუნდაც ძალზე რთულს. ცხოველის

ინსტინქტი კი სულ სხვა არა არის, თუ არა უფლის მიერ მიცემული კანონი ქმედებისა, ისევე როგორც საზოგადოდ მთელი სამყარო ემორჩილება გარკვეულ წესრიგსა და კანონებს. ღმერთმა ადამიანს „შემოსა უბიწოება, სინმინდე, სინრფელე და განშორება ყოველისაგან ბოროტისა იმგვარი სახით, რომლითაც ემსგავსება კაცი თავის დამბადებელს“ (გრიგოლ ნოსელი). ცოდვით დაცემის შემდეგ ადამიანს დიდი შრომა და რუდუნება სჭირდება. „გული წმიდა დაჰბადე ჩემთანა, ღმერთო, და სული წრფელი განმიახლე გვამსა ჩემსა“ (50-ე ფსალმუნი).

ამგვარად, ღვთის ხატება ადამიანს დაბადებიდანვე ეძლევა, ხოლო მსგავსება სიკეთისაკენ ჩვენი თავისუფალი ნების წარმართვით მიიღწევა.

პირველად მამაკაცი შეიქმნა „მიწის მტვრისაგან“, ესე იგი ადამიანიც იგივე მატერიისგან შეიქმნა, რისგანაც დედამიწა. ამიტომ უწოდა ღმერთმა პირველ კაცს – ადამი – ებრაულად „მიწა“. როგორი საცხოვრისი მოუშადა უფალმა მას. „უფალმა ღმერთმა ბალი გააშენა ედემში, აღმოსავლეთში, და დასვა იქ ადამი რომელიც გამოსახა“. ედემის ბალი მესოპოტამიის სამხრეთ ნაწილში მდებარეობდა და მოსესთვის, რომელიც „დაბადებას“ წერდა პალესტინაში, აღმოსავლეთით მდებარე ქვეყანას წარმოადგენდა. ბალში ორი არაჩვეულებრივი ხე იყო. ხე სიცოცხლისა და ხე კეთილისა და ბოროტისა შეცნობისა. სიცოცხლის ხის ნაყოფს ადამიანის ორგანიზმისათვის ფიზიკური უკვდავების მინიჭების განსაკუთრებული უნარი ჰქონდა. მის ჭამას კი არ უკრძალავს ღმერთი ადამს, არამედ ეუბნება: „მხოლოდ კეთილისა და ბოროტის შეცნობის ხის ნაყოფი არ შეჭამო, რადგან როგორც კი შეჭამ, მოკვდებიო“.

უსაქმურობა აავადებს ადამიანს, როგორც ფიზიკურად, ასევე სულიერად, ამიტომ მისცა შემოქმედმა ადამს ედემის ბალი დასამუშავებლად. ხოლო გონებრივი განვითარებისთვის ცხოველები მოუყვანა სახელების დასარქმევად. „მაგრამ ადამს არ გამოუჩნდა შემწე მისი შესაფერი“ – ნათქვამია ბიბლიაში. მარტობით გამოწვეული როგორი ჩუმი სევდა კაცისა ისმის ამ სიტყვაში: ძნელია მარტობა. პიროვნების ყოველმხრივი განვითარებისთვის საჭიროა მის

მსგავსთან ურთიერთობა.

მონყალე ღმერთმაც არ დააყოვნა და „ნეკნისაგან ადამს რომ გამოუღო დედაკაცი შექმნა“. აი, პირველი ქალიც გამოჩნდა. მისი დანახვით გახარებულმა ადამმა აღმოთქვა: „ეს კი მართლაც ძვალთა ჩემი ძვალთაგანი და ხორცი ხორცთაგანი. დედაკაცი ერქვას მას, რაკი კაცისაგან არის გამოღებული“. ეს ამბავი მორწმუნეთათვის შორეულ წარსულში მომხდარი ფაქტია. სწორედ, ამ ფაქტში აისახება მთელი სიმძაფრით ცოლ-ქმრობის არსი. ცოლ-ქმარი ერთსულ და ერთხორც უნდა იყვნენ, ისინი ხომ პასუხისმგებელნი არიან მომავალი თაობის წინაშე, ხოლო სადაც განყოფა და უთანხმოება, იქ ბოროტებაც ადვილად იკვლევს გზას. სწორედ, ამის საჩვენებლად შეიქმნა ევა ადამის ნეკნისგან, თანაც მამაკაცის ფიზიკური და გონებრივი პოტენცია რამდენადმე აღემატება ქალის შესაძლებლობებს, ასეა რეალობაში. ამაზე მიგვანიშნებს ბიბლიაც, როცა ამბობს: რომ ქალი მამაკაცის შემდგომ შეიქმნა და თანაც მის შემწედ. „შემწე“ მამაკაცზე დაბლა დგომას გულისხმობს. თუმცა „ქრისტეს მიმართ არცა მამაკაცი, არცა დედაკაცი“ – ამბობს პავლე მოციქული, რომ ღვთის წინაშე ერთნი ვყოფილვართ, თანასწორნი და ერთმანეთისაგან მხოლოდ თვისებრივად განვსხვავდებით.

და აი მოხდა დრამა კაცობრიობის არსებობის დასაწყისში, რაც ევას უკავშირდება.

ადამიანის მტერი – ეშმაკი – გველის სახით მოველინა ევას და ცდილობს აცდუნოს აკრძალული ხილის ნაყოფით. იგი საოცარ მოხერხებულობას იჩენს პირდაპირ კი არ კითხულობს აკრძალვის მიზეზს. არამედ ინტრიგის ქსელს ხლართავს და სურს რა გამოიწვიოს მცნებისა და მისი ავტორის მიმართ ქალის კმაყოფილება, თითქოს გულუბრყვილოდ ეუბნება: „მართლა გითხრათ ღმერთმა, ბაღის არცერთი ხის ნაყოფი არ შეჭამოთ?“ აი, რა მოხერხებულად გამოიწვია გველმა ქალი საუბარში! რა თქმა უნდა, ისიც არ დააყოვნებს და აუხსნის, რომ სინამდვილეში ყველა ხის ნაყოფი ეჭმევათ, „ოღონდ შუაგულ ბაღში რომ ხე დგას მის ნაყოფს ნუ შეჭამთ, გვითხრა ღმერთმა, არ გაეკაროთ, თორემ მოკვდებით“.

ღმერთის ნათქვამის გამძაფრებით და სიტყვებით „არ გაეკაროთ“ დამატებით ეშმაკმა მოახერხა დედაკაცის ცნობიერებაში ჩამოეყალიბებინა მკაცრი ღმერთის ხატება და მცნება რთულ შესასრულებლად წარმოეჩინა. აქედან შეიძლება მივხვდეთ „რომ აზრმა მცნების სიმკაცრის შესახებ და სიკვდილის შიშმა უკვე დაიწყო მასში კანონმდებელი ღვთისადმი წმიდა სიყვარულისა და ღვთისმოსაური გრძნობის დაბნელება“ – სამართლიანად შენიშნავს მიტროპოლიტი ფილარეტი. „უთხრა გველმა დედაკაცს: არ მოკვდებით, შეიქმნებით ღმერთით კეთილისა და ბოროტის შემცნობელნი“. როგორი მზაკვარია სატანა, როგორ სწამებს ცილს ღმერთს და ტირანის სახით წარმოადგენს, თითქოს ადამიანების ნდობითა და უცოდინარობით სარგებლობდეს და ექსპლოატაციას უწევდეს მათ. პირველად სიკვდილის შიშს უქარწყლებს გველი ქალს, შემდეგ პატივმოყვარეობას უღვიძებს – ღმერთით მეცნიერი შეიქმნებიო. თანაც როგორი თვალწარმტაცი და საამური სანახავი იყო – აკრძალული ხილი. გონებრივი დაცემა მოხდა, რადგანაც ქალი არ ეწინააღმდეგება ეშმაკის ხმას. საჭიროა მხოლოდ იდეის ქმედებაში მოყვანა. ისიც არ დააყოვნებს, აღარც ადამს ეკითხება რჩევას (სურს რა უკეთესი ნაწილი გამოირჩიოს და მამაკაცზე მაღლა დადგეს). ნყვეტს ნაყოფს და ჭამს. მხოლოდ ამის შემდეგ ცდილობს დედაკაცი, დანაშაულის თანაზიარი გახადოს კაციც: „მისცა (ნაყოფი) თავის კაცს და კაცმაც შეჭამა“.

მამაკაცზე სუსტი იყო დედაკაცი, თანაც ღვთის სიტყვა პირადად კი არა, ადამისაგან ჰქონდა გაგონილი. შესაბამისად ეშმაკისათვის მისი ცდუნება უფრო ადვილი იყო. საყვარელი ქალის გამო ცდუნდა კაცი, მაგრამ მაინც გაცილებით დიდი იყო მისი ცოდვა: ხომ იცოდა, რომ მისთვის შექმნა ღმერთმა მთელი სამყარო, „შემწე შესაფერი“ მოუვლინა. იგემა ღვთის მონყალების სიტკბოება. მონასავით კი არ უბრძანეს და აუკრძალეს ცნობადის ხის ნაყოფის ჭამა, არამედ მეგობრით მიზეზიც გაანდეს-მოკვდებით. მაინც დაუფერა ადამმა დედაკაცს. ვითომ მართლა, ღმერთით შეიქმნენ?! ის, რაც სინამდვილეში ღმერთს მიამსგავსებდათ-სინამდვილე და სინაწველე, ადვილად გაცვალეს აკრძალულ ხილში და რადგანაც შემოეძარცვათ ჭეშმარიტი სამოსი, „აეხილათ თვალი ორივეს და მიხვდნენ, რომ შიშველნი იყვნენ“. „მათ გარეგანი მხედველობა განელოთ მას შემდეგ, რაც დაეხურათ სულიერი ხედვა“ – ამბობს ორიგენი.

აძლევს რა საკუთარი საქციელის გაანალიზებისა და სინანულის დროს, უფალი ადამსა და ევას თავდაპირველად მხოლოდ შეახსენებს თავის – ესე იგი მონყალე ღმერთის არსებობას. „მოესმინათ ხმა უფალი ღმერთისა“ – წერია ბიბლიაში. ლელვის ფოთლებით შემოსილი ადამიანები კი ამ დროს ხეებში იმალებიან. მაშინ, „დაუძახა უფალმა ღმერთმა ადამ, სადა ხარ? ძახილი უკვე გულისხმობს: „მოვედით ჩემთან ყოველნი მამზრალნი და ტვირთმძიმენი“. ეძებს რა დაკარგულ ცხვარს, „უფალი ყოველი ცოდვილი ადამიანის გულის კართან რეკს და მარად იძახის: სად ხარ“. ესე იგი რა მდგომარეობაში ხარ, შენს უფალთან ერთობაში თუ სატანის მფლობელობაში. ეს არავითარ შემთხვევაში არ არის მსაჯული ღმერთის ხმა, ეს მოყვარული მამის ხმაა. რომელიც ცდილობს ძე შეცდომილი სიყვარულით არცხვინოს და სინანულის გრძნობა აღუძრას, რათა შემდგომ შეუნდოს, პირველი სამოსი უბოძოს და „დეკეული ჭამებულო“ დაუკლას. ადამიანები კი ხშირად იხშობენ გულისყურს და ამ ძახილზე მხოლოდ შიში აღეძვრით. ასე დავემართა ადამსაც: „შენი ხმა მომესმა ბაღში და შემეშინდა, შიშველი, რომ ვარ და დავიმალე“ – პასუხობს ის. ცდილობს რა, ამ უკანასკნელისაგან დანაშაულის აღიარებას მიაღწიოს, შემოქმედი კითხულობს: „ვინ გითხრა შიშველი, რომ ხარ? იმ ხის ნაყოფი ხომ არ გიჭამია, მე რომ ავიკრძალე?“ ნამდვილად დროა პატიება ითხოვოს ადამმა შეცოდებისათვის. მაგრამ ამის ნაცვლად გაისმის შემზარავი პასუხი: „შენ რომ დედაკაცი მომიყვანე, მან მომცა იმ ხის ნაყოფი და მეც შეჭამე“. არავითარი სინანული, მხოლოდ შეშინებულის თავისმართლება. თანაც ადამი არა მარტო დედაკაცს, არამედ უზენაესსაც სდებს ბრალს, შენმა მოცემულმა ქალმა მაცდუნაო. მამაკაცის კვალდაკვალ ევაც თავს იმართლებს, თუმცა მხოლოდ გველს აბრალებს დანაშაულს.

ახლა კი დადგა სასჯელის დროც. გველმა, როგორც ეშმაკის იარაღმა, ამგვარად დაიწყებდა „მუცლით იხობე და მტვერი ჭამე“. „მტრობას ჩამოვაგდებ შენსა და დედაკაცს შორის. შენს თესლსა და დედაკაცის თესლს შორის, ის თავს გიჭეჭყავდეს. შენ კი ქუსლს უგესლავდე“. თუმცა რეალურ ცხოვრებაშიც ასეა, მაგრამ ამ სიტყვებს სხვა, უფრო მნიშვნელოვანი აზრობრივი დატვირთვა აქვს. აქ დასახელებული მტრობა გულისხმობს სიკეთესა და ბოროტებას, „ღვთისშვილებსა“ და „სიბნელის შვილებს“ შორის მუდმივ ოპოზიციას. მართალი ადამიანები, ამარცხებენ რა ბოროტებას, „თავს უჭეჭყავენ“ მას, ეს უკანასკნელი კი მხოლოდ ქუსლს უგესლავს, ესე იგი დიდ ზიანს ვერ აყენებს. ზემოაღნიშნული აგრეთვე შეიცავს წინასწარმეტყ-

ველებას მომავალი მესიის იესო ქრისტეს შესახებ, რომელიც მამაკაცის გარეშე სულიწმიდის მოქმედების შედეგად ქალწულ მარიამისაგან განკაცდა.

შემდეგ ისჯება დედაკაცი: „სატანჯველს გაგიმრავლებ და გაგიგრძელებ ორსულობას, ტანჯვით შობ შვილებს. „ინაყოფიერეთ და იმრავლეთ“, თუ ცოდვით დაცემამდე მხოლოდ კურთხევა იყო, ახლა ქალის ტანჯვის წყაროდაც გადაიქცა. ევას ადამზე მალლა უნდოდა დგომა, ამიტომაც ამგვარად დაიწყებდა: „ქმრისკენ გექნება ლტოლვა, ის კი იბატონებს შენზე“. მამაკაცს მთელი ცხოვრება მძიმე შრომა მიუსაჯა. „პიროფლიანი ჭამდე პურს, ვიდრე მიწად მიიქცეოდე, რადგან მისგან ხარ აღებული, რადგან მტვერისხარ და მტვრადვე იქცევი“. ყოველივე ამის შემდეგ უნდა ადამამ პირველ ქალს ევა, „რადგან იგი გახდა ყოველი ცოცხალის დედა“. ევა ებრაულად სიცოცხლის მიმცემს ნიშნავს. დიახ, ევა გახლდათ მთელი კაცობრიობის დედა. ხოლო აღთქმული დედაკაცი – ღვთისმშობელი – მთელი კაცობრიობის სულიერი დედა. თუ პირველი დედა ყველა ცოცხალისა, მეორე დედა ყველა ჭეშმარიტად ცოცხალისა, ესე იგი მართალი ადამიანებისა.

განდევნა ღმერთმა ადამი და ევა ედემის ბაღიდან, სიცოცხლის ხის ნაყოფი რომ არ ეჭამათ და ფიზიკურად უკვდავნი არ გამხდარიყვნენ, რათა მისი ძის განკაცებისა და ვნების შემდეგ ქრისტეს მიმდევრებს ედემის ბაღის წილ „სასუფეველი ცათა დაემკვიდრათ“ და სიცოცხლის ხისწილ – „ხორცი ქრისტესი მიეღოთ და უკვდავებისა წყაროსა გემო ეხმიათ“. სიცოცხლის ხეში ეკლესიის მამები ექარისტიის წინა სახეს ხედავენ, აგრეთვე ეს უკანასკნელი სიმბოლურად იმ ჯვარს განასახიერებს, რომელზე გაკვრითაც მაცხოვარმა კაცობრიობა ცოდვის მონობიდან გამოისყიდა.

მამ, რას წარმოადგენდა სინამდვილეში კეთილისა და ბოროტის შეცნობის ხე?

„სიყვარული სულგრძელია, სიყვარული ქველმოქმედია,

არ შურს, არ ყოყმობს, არ ამპარტავნობს, არ სჩადის უნესობას, თავისას არ ეძებს, არ რისხდება და არ განიზრახავს ბოროტს, არ ხარობს სიცრუით, არამედ ჭეშმარიტება ახარებს, ყოველივეს იტანს, ყველაფერი სწამს, ყველაფრის იმედი აქვს და ყოველივეს ითმენს“ – ასეთ შეფასებას აძლევს სიყვარულს პავლე მოციქული (I კორინთელთა, 13:4-7). აღნიშნული ხე კი სწორედ იმ ბარომეტრს წარმოადგენდა, რომლითაც განიზომებოდა ადამიანის სიყვარული ღვთისადმი, უზენაესისადმი უნდობლობამ და პატივმოყვარობამ ადამიანებში სიყვარული დააკნინა, ღვთის სიყვარულის დაკნინება მათ ურჩობაში გამოვლინდა, ურჩობამ ცოდვას მისცა გზა ფართო და სიკვდილი და ხრწნილება შემოაბრძანა. მართლაც შეიქმნა ადამიანებისათვის აკრძალული ხილი სიყვარულისა და ბოროტების შეცნობის წყაროდ, ნახეს პრაქტიკულად, რომ ურჩობა და ღვთისაგან განშორება თურმე ბოროტება ყოფილა, ღვთის სიყვარული და მორჩილება - ჭეშმარიტი სიკეთე. ამიტომ იწოდება ხე, რომლის ნაყოფის ჭმევამაც კაცობრიობის ისტორიაში ასეთი ფურორი მოახდინა, კეთილისა და ბოროტების შეცნობის ხედ და მის კონკრეტულ ჯიშს არავითარი მნიშვნელობა არ ჰქონდა.

შეუნანებელი ცოდვის პირმშო იყო კანეი. ცოდვაში გაჩენილმა ცოდვით იცხოვრა და საკუთარი ძმა – მართალი აბელი – მოკლა შურის ნიადაგზე. რაოდენ დიდი იქნებოდა ევას მწუხარება მოკლული შვილის გამო. ისიც საკუთარი ძის მიერ. როგორც ჩანს, მშობლები უნდა ერიდონ ცოდვას, თორემ შვილები უმეტეს შემთხვევაში, გაზვიადებული მასშტაბებით იმეორებენ მათ საქციელს.

ბიბლიის თანახმად, 930 წლისა გარდაიცვალა ადამი, ალბათ, ევამაც დაახლოებით ამდენი ხანი იცოცხლა. ასეთია პირველი ქალისა და მამაკაცის ისტორია, რომელსაც მოსე წინასწარმეტყველი გვაუწყებს „დაბადებაში“.

მიამზადა
ქეთი მგელაძემ

ბენა ალილ გუბინაძე

ვაჰ, შენ, სოფელო, ქომაგო მიწის,
მე შენ ვერ გწვდები, ოფლის ნაყურით,
სისხლის ფერად, ღიპლიზა ქვევრო,
ჩვენ გვიყვარს გზები, ნაცრისფერი და ჩირაღდნები,
ამბობს ქალაქი: კრიმანჭული-ც არ გვინდა ჩვენ-ო.

არ გვინდა მთებში ჩაზნექილი ხევის ჭალები,
შიშველი ქუსლით გასრესილი შრომანის ღერო,
ჩანჩქერებიდან მოფარდნილი შსეფის ჰანგები,
ნაკადულებში მოხასხასე პირმწვანე მდელო.

არ გვინდა შრომით დამარღვეული მჭიდრო ყანები.
ვენანის ბოლოს დახუნძლული კაკლების ჩერო,
მამლის უივილზე დამფრთხალი ძილი, იაუნანები,
მუსლჩაუსრელთა შეძახილი, ნადური, რერო.

ჩვენ გვინდა შეება, ფუფუნება, მოგვეფი თერგო,
ხმაური, თრობა, ბოჭქმა და კაფე-ბარები,
თუმც ჩვენი ქვეყნის ბედზე ზრუნვის სიმძიმე გვერგო,
არაფრად ვაგდებთ, თუ ვის რა აქვს დანახარები.

ქალაქი სოფელს

ერქეთის მთავარანგელოზთა მიქაელის და ბაბრიელის სახელობის ეკლესია და მონასტერი

ისტორიული ზემო გურიის სოფელ ერქეთში, მდინარეების გუბაზეულისა და სუფსის თითქმის შუანელში, შესაბამისად, ორმდინარეთის შუაგულში დგას ბაზილიკის ტიპის ეკლესია, მიქაელ და გაბრიელ მთავარანგელოზების სახელობაზე ნაკურთხი; გორაკიდან სადაც ბაზილიკა წამომართულა შესანიშნავი ხედი იშლება – ერთ მხარეს გურია-აჭარის ქედის რბილად მოხაზული ლანდშაფტი, მეორე მხარეს, შორს კავკასიონის მკვეთრი, დაძაბული კონტურები და მათ შორის ჩოხატაურის აფერადებული დაბლობი.

ზემო გურია, სადაც ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი მდებარეობს, ისტორიულად და ბუნებრივად-გეოგრაფიულად მოიცავდა ტერიტორიას მდინარეების ბახვისწყალსა და რიონს შორის. გურიის ეს ნაწილი მდიდარი კულტურულ-ისტორიული ტრადიციისა და სიძველეების მქონეა, რომლებიც ჯერაც ელის შესწავლასა და გამომზევებას, რაც ვფიქრობთ, ხელს შეუწყობს ქართული კულტურის ისტორიის გამდიდრებას. აღსანიშნავია, რომ საქართველოში არსებულ ძველ ქართულ კულტურის კერებს შორის ერქეთის მთავარანგელოზთა სახელობის ეკლესიას უმნიშვნელო ადგილი როდი ეჭირა.

სოფელი ერქეთი მდებარეობს ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტში, დაბის ცენტრიდან დაშორებულია 7-8 კმ-ით. სოფელს მოხერხებული ბუნებრივ-გეოგრაფიული პირობები აქვს. სოფელსა და მის შემოგარენში გადიოდა სავაჭრო და პირუტყვის სამომთაბარო გზები. აქედან უკავშირდებოდნენ: აჭარას, სამცხეს, ოდიშს და სხვ.

ერქეთის ტერიტორია სრულიად შედიოდა იმ ისტორიული წარმონაქმნის შემადგენლობაში, რომელსაც ადრე „ერგე“ ერქვა. ამ ქვეყნის ცენტრი თანამედროვე ერქეთი იყო. არაა გამორიცხული, რომ სოფლის სახელწოდება, სწორედ, ტოპონიმ „ერგედან“ მომდინარეობს „ერგეთი-ერქეთი“. „ერგემ“ ათასწლეულებს გაუძლო და გვიანშუა-საუკუნეებამდე იარსება, ვიდრე იგი შერვაშიძეთა სათავადოს გულად იქცეოდა (ი. სიხარულიძე, 2008: 4).

ზემო გურიის (ჩოხატაური) ხუროთმოძღვრული ძეგლებიდან, ყველაზე უკეთ ეს ტაძარია შემონახული. ერქეთის ეკლესიის შესწავლა 1833 წლიდან იწყება, ძეგლი შეეცადრიელმა არქეოლოგმა ფრედერიკ დი უბუა დე მონპერემ მოიხილა. მეცნიერი ეკლესიის კედლებში ძველ და გვიანდელ სააღმშენებლო ფენებს გამოჰყოფს, მაგრამ სამწუ-

ხაროდ მათ დათარიღებას არ შეხება. 40 წლის შემდეგ მთავარანგელოზის სახელობის ეკლესიას ეწვია გამოჩენილი ქართველი მეცნიერი დიმიტრი ბაქრაძე. ეკლესიის მხატვრობაზე საყურადღებო მოსაზრებები აქვს გამოთქმული პროფ. ოთარ ფირალიშვილს. 1963 წელს ერქეთმა და მისმა ხუროთმოძღვრულმა ანსამბლმა აკად. ნიკო ბერძენიშვილის ყურადღებაც მიიქცია.

1811 წლიდან გურია მოექცა რუსეთის იმპერიაში. 1840 წელს გურია იმერეთთან გაერთიანდა იმერეთის გუბერნიაში, ხოლო 1846 წელს ახლად შექმნილ ქუთაისის გუბერნიაში.

რუსული მმართველობის მიხედვით გურია ადმინისტრაციულად სამ საპოლიციო უბნად გაიყო: ოზურგეთის, ლანჩხუთის და ჩოხატაურის.

ბატონყმობის გაუქმების შემდეგ შეიქმნა სოფლის საზოგადოებები. XIX საუკუნის 80 წლებში საზოგადოებები გაამსხვილეს. ერქეთის საზოგადოებას აერთიანებდა სოფლების ბუკისციხის, საკუთრივ ერქეთის, ზოტის, იანეულის, ნაბელავის, ონჭიქედის, საყვავისციხის, ქვაბლის, ჩხაკოურის, ხევის მოსახლეობა.

საქართველოს საპატრიარქოს არქივში დაცული მასალების მიხედვით არსებობდა (1915 წლის მონაცემებით) გურია-სამეგრელოს ეპარქიის ერქეთის საბლალოჩინოს ეკლესიების კრებული:

- სოფელი გორა წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესია.
- სოფელი ჯვარცხმა მაცხოვრის სახელობის ეკლესია.
- სოფელი ერქეთი მთავარანგელოზის სახელობის ეკლესია.
- სოფელი ზენობანი წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესია.
- სოფელი ქვენობანი წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესია.
- სოფელი იანეული წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესია.
- სოფელი ინტაბუეთი ღვთისმშობლის სახელობის ეკლესია.
- სოფელი ნაბელავი წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესია.
- სოფელი ფარცხმა წმინდა დიმიტრის სახელობის ეკლესია.
- სოფელი ხიდისთავი წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესია.
- სოფელი შუბანი წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესია.

ჩოხატაურის ნიკო ბერძენიშვილის სახელობის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმის ფონდში დაცული „მეტრიჩესკი“ ნიგნის მიხედვით მღვდლები: ბლოჩინი ანდრია გრიგოლის ძე მგალობლიშვილი (ცოლი მისი დესპინე კაციას ასული), ილარიონ ანთიმოზის ძე და სამსონ ნიკოლოზის ძე მგალობლიშვილები, „პრიჩენიკი“ ექვთიმე მგალობლიშვილი (1850-1875) წწ. მოიხსენიებიან.

ერკეთის ეკლესია ჯუმათის საეპისკოპოსო კათედრის დაარსებიდან მისი შემავალია. ოსმალთა მოძღვრების პერიოდში (XV ს) ერკეთშიც პოულობდნენ თავშესაფარს სამცხე-საათაბაგოს და ჭანეთის მკვიდრნი. ლტოლვილმა მესხებმა უმთავრესად მიაშურეს გურიის იმ სოფლებს, სადაც ზარზმის მონასტრის მამულები (შემოქმედი, ერკეთი და სხვა) არსებობდა. გურიაში მათ მოიტანეს წმინდა რელიკვიები (ხატები, ჯვრები, წმინდანთა ნაწილები, წიგნები), გადმოცემები, ჩვეულებანი და სააღმშენებლო კულტურული მოღვაწეობა გააგრძელეს (ფ. სიხარულიძე, 1988: 17).

მესხური მოსახლეობის მოსვლას გურიაში უნდა განეხირობებინა გზაჯვარედინზე არსებული ერკეთის სალოცავის გაფართოება.

დიმიტრი ბაქრაძე ასე აღწერს ერკეთის ეკლესიას: აგების წესითა და ჩუქურთმებით ნაწილობრივ ლიხაურის ეკლესიას ჩამოგავს. სამი კარიბჭე აქვს, შიგნით ნათელი საღებავებითაა მოხატული. აქ გამოსახულია მაცხოვარი თხემზე, ერთი ხელით კურთხევას არიგებს, მეორეში გადაშლილი სახარება უპყრია. შემდეგ კამარაზე ამალდება და სამება. დასავლეთის შესასვლელთან მარცხნივ დედა ღვთისა კალთაში ყმით (დ. ბაქრაძე, 1987: 181).

დიმიტრი ბაქრაძე ლიხაურის ეკლესიის აშენების თარიღს გადმოგვცემს: 1352 წელს აშენდა ლიხაურის ეკლესია, ხოლო გიორგი გურიელისა და მისი მეუღლის ელენეს დროს 1422 წელს აიგო ლიხაურის, ანუ რეხეულის სამრეკლო (დ. ბაქრაძე, 1987: 102).

ეკლესია-მონასტრებში აქტიურად მოღვაწეობდნენ კალიგრაფები. აქ ინტენსიურად მიმდინარეობდა ხელნაერთა გადაწერა-გამრავლებისა თუ ახლის შექმნის პროცესი. იქმნებოდა ასევე პრაქტიკული დანიშნულების სასულიერო ლიტურატურა, რომელიც აუცილებელი იყო ღვთისმსახურების დროს. ამ მხრივ აღსანიშნავია ორიგინალური ქართული კომპოზიცია – გულანი, რომელიც ლიტურგიკული პრაქტიკის ნაყოფია. გულანში თავმოყრილია საღვთისმსახურო წიგნები. ყველა გულანი ერთნაირი შემადგენლობის არ არის. არსებობს შემოკლებული რედაქციაც, რომელსაც „უამგულანი“ ეწოდება და შეიცავს „უამსნა“ და მოკლე სვინაქსარულ ცნობებს. გულანი დიდი ზომის გახლავთ, ამიტომ მისი გადაწერა საკმაოდ ძვირი ჯდება. ყველა ეკლესია-მონასტერს არ ჰქონდა საშუალება გულანი შეეძინა, იგი მხოლოდ მდიდარი ეკლესიების კუთვნილება გახლდათ. გურიიდან შემოგვრჩა ციხის, ერკეთისა და შემოქმედის გულანები. ასევე გიორგი II გურიელისა და გიორგი III და მამია III გურიელების დაკვეთით შესრულებული გულანები. გურიაში არსებულია ჯუმათის გულანიც,

რომელსაც ჩვენამდე არ მოუღწევია.

ერკეთის გულანი აფხაზთა კათალიკოსის ექვთიმე საყვარელიძის (1578-1616) ბრძანებით გადაწერილია. კათალიკოს ექვთიმეს აღნიშნული გულანი ცაიშის საყდრისათვის შეუწირავს. ამ დროს ცაიშის ეპისკოპოსი მაქსიმე (1605-1612) ყოფილა. ექვთიმესა და მაქსიმეს ზეობის წლებით შეგვიძლია განვსაზღვროთ ერკეთის გულანის გადაწერის თარიღი და იგი XVII საუკუნის დასაწყისს მივაკუთვნოთ (თ. ქართველიშვილი, 2006: 42).

დიმიტრი ბაქრაძის ყურადღება მიიპყრო ერკეთის გულანმა და მკვლევარი ციხისა და შემოქმედის გულანთა დედნად მიიჩნევდა. ყველა დღისა და დღესასწაულისათვის დადგენილი საეკლესიო საკითხავებისა და ლოცვების კრებულის შესახებ აღნიშნავს: მინანქრები შესრულებულია ნუსხახუცურით და განმეორებათა ჩაუთვლელად, შემდეგს შეიცავს: „დიდება ღმერთსა, სრულმყოფელსა ყოვლის კეთილისა! სრულ იქმნა წმინდა ესე გულანი ბრძანებითა დიდისა აფხაზეთისა კათალიკოზისა პატრონისა ექვთიმე საყვარელიძისა, აკურთხნეს ღმერთმან ორთავე შინა ცხოვრებათა, ამინ.“

ერკეთის გულანის მინანქრში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი გვეჩვენება მისი ის ნაწილი, სადაც ლაპარაკია ელენესა და მის ვაჟ მანუჩარზე. სადავო არ არის, რომ ელენე ქართლის მეფის სვიმონ I ასულია, რომელიც ცოლად გაჰყვა ათაბაგ მანუჩარ II, დიდი ქართული ქორონიკონის ჩვენებით 1582 წელს. ჩვენ მხედველობაში გვაქვს ერთი უთარილო სიგელი, ანუ ვალდებულება, რომელიც ელენემ და მისმა ძემ მანუჩარ ათაბაგმა მისცეს ელენეს დედასა და სვიმონის მეუღლეს ნესტან-დარეჯანს. ჩვენს მინანქრში ელენე შეშფოთების გრძობასა და გულის ამაჩუყებელ სინაზეს იჩენს თავის მცირეწლოვანი ვაჟის მანუჩარისადმი. იგი ეხვეწება ცაიშის ღვთისმშობელს გაუზარდოს და დაიფაროს იგი; ყველაფერი ეს საბაბს გვაძლევს ვიფიქროთ, რომ მანუჩარი ელენეს ერთადერთი ვაჟი უკვე ობოლია და ამასთან ერთად, დედა-შვილს მტრებისგან საფრთხე ემუქრებოდათ. მატიანიდან ვიცით, რომ მანუჩარ II ჰყავდა ერთი ძე – მანუჩარ III და ერთი ქალი თინათინი, რომელიც 1597 წელს ცოლად გაჰყვა იმერეთის მეფე როსტომს. აღსანიშნავია, რომ მანუჩარ III გაათაბაგებული 1614 წ. 1625 წელს 42 თუ 43 წლის ასაკში მოანამლინა ღვიძლმა ბიძამ – ბექა III, რომელიც საათაბაგოს პირველი მუსლიმანი მმართველი გახდა საფარ-ფაშას სახელით. (დ. ბაქრაძე, 1987: 188).

ფ. სიხარულიძე გარდა გულანისა მნიშვნელოვან ძეგლად მიიჩნევს XI საუკუნის სვინაქსარს, რომლის მრავალ-

რიცხოვანი მინაწერებიც ჩვენი წარსულის შესასწავლად მნიშვნელოვანი წყაროა.

სვინაქსარული ჰაგიოგრაფიული ძეგლები ქართულ საეკლესიო მწერლობაში XI საუკუნის პირველი ნახევრიდან ჩნდება. გიორგი მთაწმინდელის ნათარგმნ კრებულში მსოფლიო (პალესტინელთა, სომეხთა, ბერძენთა) წმინდანთა ცხოვრებანია აღწერილი.

გადამწერი მორიდებია ქართველ წმინდანთა ძირითად ტექსტში შეყვანას, რადგან ეს აკრძალული იყო მთარგმნელის ანდერძით. ამიტომ ჩვენი ეროვნული წმინდანების (ქართველთა განმანათლებელ ნინოს, თამარ დედოფლისა სხვ.) აღნიშნული ძეგლის აშიებზეა მინერილი ტექსტის ხელით, მოგვიანებით, მასში სხვადასხვა დროსა და ადგილას ჩაუწერიათ მოსახსენიებლები მრავალ ქართულ (მესხურ, გურულ და სხვა) საგვარეულოს წარმომადგენლებზე.

სვინაქსარის ერთ მინაწერში (შესრულებულია ნუსხახუცურით) ერკეთის ტაძრის დეკანოზი და მისი ოჯახიც იხსენიება: „სულსა ერკეთის დეკანოზსა გიორგი გოგელიას შეუწდეს ღმერთმან! მეუღლესა მათსა ვადისვარსა შეუწდეს ღმერთმან. მათსა შვილსა გიორგი გოგელიას შეუწდეს ღმერთმან! მეუღლეს მათსა გულქანს, შეუწდეს ღმერთმან“. სამწუხაროდ, ჩანაწერს თარიღი არ ახლავს. 190-ე ფურცელზე მინაწერი (ასევე ნუსხურით) ეძღვნება ბერიძეებს. მასში მოხსენიებულნი არიან: რამინი და მისი მეუღლე მნათობი შვილებით, იმავე ჩანაწერებში ნათესაობის მიუთითებლად დასახელებულია „ბერის ძე ბეჟანი“ იქვე მოხსენიებული უნდა ყოფილიყო კიდევ სხვა პირიც, მაგრამ ნაწერი გადასულია. (ფ. სიხარულიძე, 1988: 18).

XVII-XVIII საუკუნეთა მიჯნაზე ერკეთის მონასტერს (მთავარანგელოზის ტაძარს) გურიელის ნებით დაეპატრონენ აფხაზეთიდან მოსული შერვაშიძეები. 1721 წელს ქაიხოსრო ბაგრატიის ძე შერვაშიძემ ვერცხლით შეამკო მთავარანგელოზთა ხატი (ან უკვე თავის სამარხ მონასტერში) (ფ. სიხარულიძე, 1988: 20)

1751 წელს ხრესილის ომში იმერეთის მეფესთან ერთად იბრძოდა გურიის ლაშქარიც. გურიის ერისთავმა ამ ომში თავი გამოიჩინა ბრძოლის შემდეგ სოლომონ პირველმა მეგობრობა გააძლიერა ზაალ გიორგის ძე ერისთავთან, ხოლო მამის გარდაცვალების შემდეგ სოლომონ პირველის შუამდგომლობით მამია IV-საგან სამფლობელოდ დაიმტკიცა: „...უცვალელებელი წიგნი და სიგელი დაგინერეთ და გიბოძეთ ჩვენ პატრონმან, ბატონმა მამიამ და თანამეცხედრემ ჩვენმან, მეფის ასულმან დედოფალმან, ბატონმან როდამ. შენ ჩვენს ყმას ერისთავს ზაალს და შენთა შვილთა და მომავალთა, ასე რომ მეფე სოლომონმა მოინდომა და შუა შემოვიდა ამ საქმეში თავდადებით, ძალიან ერთგულიც

იყავ ჩვენი, ქრთამიც სრული მოგვართვი, ჩვენ წყალობა გიყავით და გიბოძეთ ერკეთი და მისი შემავალი მთლიანად ოქროსქედი, ვანის ქედი და რაც სანინამძღვრო და ეკლესია რამ იყოს, არ მოგიშალოს“ (ე. თაყაიშვილი, 1909: 519).

ისტორიული წყაროებიდან ჩანს, საერო მოღვაწეობასთან ერთად შერვაშიძეები საეკლესიო სარბიელზეც წარმატებით მოღვაწეობენ. ერისთავი შერვაშიძეები ენერგიულად ესწრაფოდნენ გურიაში შექმნილი საგვარეულო მამულების გაზრდას.

დაკანონების შემდეგ ზაალ ერისთავმა და მისმა ძმებმა მონაწილეობა ბოძებული ტერიტორიების კონტროლი, მათ შორის მთავარანგელოზის ტყესთან მცხოვრებ ყმებთან (მაგლობლიშვილები, თოდრიები, ანთიძეები, უჯმაჯურიძეები და სხვ...) განსაზღვრეს ურთიერთობა.

გიორგი ერისთავმა გამოაცხადა ერკეთის მთავარანგელოზთა ტაძარი აღმოსავლეთ გურიის ერისთავთა საძვალედ.

ერკეთის ეკლესიაში არის ორი საფლავის ქვა: ერთი, როგორც მისი ეპიტაფია იუნყება, სამეგრელოს მთავრის ასულისა და გურიის ერისთავის გიორგის მეუღლის ნეშტზე, რომელმაც პატივით და დიდებით იცოცხლა 65 წელიწადს და სამსახური გაუწია რუსთა ლაშქარს. არც მისი, არც მამამისის სახელი, გარდაცვალების წელიც კი არ არის აღნიშნული; მაგრამ მისი ერთი ვაჟის სიტყვით, ეს არის მარიკა, ანუ მარიამი, სამეგრელოს უკანასკნელი მთავრის დავითის პაპის გრიგოლ დადიანის ასული და მდივანბეგ გიორგი ერისთავის ცოლი; მეორე ქვა დევს საფლავზე სახელოვანი თავადის ქაიხოსრო მიქელაძის ასულისა და თავად ივლიან ერისთავის მეუღლისა ელისაბედისა, რომელიც გარდაიცვალა 1861 წ. 24 ოქტომბერს (დ. ბაქრაძე, 1987: 183).

სამეგრელოს მთავრის ასული მარიამი გახლდათ ქართლ-კახეთის უკანასკნელი მეფის გიორგი XII-ის შვილიშვილი, მარიამ გრიგოლის ასული დადიანი. სწორედ, ქალბატონ-

მა მარიამმა უმასპინძლა ფრედრიკ დიუბუა დე-მონპერეის ერკეთში. სტუმარს ქალბატონი ფაკუნდა მარი მეგ ზურობდა (ფაკუნდა იყო იაკობ მარის მეუღლე, რომლებიც ცხოვრობდნენ სოფელ დაბლაციხეში).

გურიის ერისთავთა (შერვაშიძეთა) მფარველობა და თუ შეიძლება ითქვას ზედამხედველობა ჩანს თ. ქართველიშვილის მიერ მოპოვებული მასალებიდანაც: ჯუმათის ეპისკოპოსობა XVII-XVIII საუკუნეებში, ფაქტობრივად, შერვაშიძეთა საგვარეულომ დაიმკვიდრა. ასევე მათ სამკვიდრო სახელოს წარმოადგენდა ერკეთის მონასტრის წინამძღვრობა. ერკეთის წინამძღვარი მაქსიმე შერვაშიძე XVIII საუკუნის 50-იან წლებში ჯუმათის მიტროპოლიტი გახდა (1, 186). მღვდელმთავრად კურთხევის შემდეგ იგი კვლავ დიდ მზრუნველობას იჩენდა ერკეთის მიმართ. მისი ბრძანებით აუგიათ მონასტრის კანკელი და მოუხატავთ საკურთხეველი. იგი გამოსახულია ეპისკოპოსის სამოსლითა და მიტრით ეკლესიის მარჯვენა კედელზე, სათანადო წარწერით (1, 182). როგორც ჩანს სარესტავრაციო კანკელიც არ არსებობდა, შეგვიძლია ვიფიქროთ, რომ შეწყვეტილი იყო ღვთისმსახურებაც. ფრიად საგულისხმოა გიორგი შერვაშიძისა და მისი მეუღლის რაჭის ერისთავის ხვარაშანის სიგელი ერკეთის მონასტრისადმი, სადაც აღნიშნულია, რომ „ეს მონასტერი, რომელსაც გურულები ძველთაგან ამკობდნენ, მძივე უამთა ვითარებისა და ჩვენი ქვეყნის გაუკაცრიელების გამო უგლებოდ დარჩა. იმ დროს ჩემი ძმა ჯუმათელი მაქსიმე ორ წელიწადს ქართლში იყო, რომ დაბრუნდა და ჩვენი დაქვეითება შეიტყო, მომელაპარაკა და ჩვენ, როგორც შეძელით მოვიკრიბეთ ჩვენი გლეხები და თქვენვე დაგიმტკიცეთ“ (1, 260). გურიის სამთავროში, ისევე როგორც მთელ დასავლეთ საქართველოში, მოცემულ პერიოდში, მონასტრების ნაწილი გაუქმებული იყო. (თ. ქართველიშვილი, 2006: 110).

ერკეთის ეკლესიის შესწავლაში საყურადღებოა ეპიგრაფიული ძეგლები, სადაც საპატიო ადგილი უჭირავს კანკელის ასომთავრულ წარწერას, რომელსაც დ. ბაქრაძე გადმოგვცემს „ნებითა და შეწევნით ღმერთისაჲ ჩვენ ბერიძემან ბეჟან ბრძანებითა ბატონის ჯუმათელის მაქსიმესთაი აღვაშენეთ კანკელი ესე და დავახატვინეთ წმინდა საკურთხეველი სალარო ცოდვისა სულისა ჩვენისათა და მშობელთა ჩვენთა ივაკიმ და ქრისტინესათა (მთავარანგელოზნი) მფარველ გვყავ ორთავ ცხოვრებასა შინა“. წარწერას თარიღი არ ახლავს.

დ. ბაქრაძემ ერკეთის ეკლესიაში ნახა შემდეგი ხატები წარწერებით:

- 1) მაცხოვრის მომცრო ხატი.
- 2) მთავარანგელოზთა ხატი ვერცხლის მოჭედილობით და ზედწერილობით: „მოვაჭედინე ხატი ესე მთავარანგელოზთა ჩვენ შერვაშიძემან ქაიხოსრო; ძემან ერისთავის ბაგრატიანმან და დავასვენეთ სამარხოსა ჩვენსა მონასტერს ერკეთისას“. (409-1721).
- 3) წმინდა გიორგის ხატი წარწერით: „წმინდა გიორგის ხატი შემოგვწირა თავპანტის ეკლესი(ა)სა გაბრიელ კალანდაძემან“. სოფელი თავპანტა გუბაზეულის ხეობაშია. სოფელ ხევის ზემოთ. იგი ხშირი თავდასხმების გამო მიატოვეს და ახლა ისევ შენდებო – ნერდა ბაქრაძე. (დ. ბაქრაძე, 1987: 183).

პროფესორი ი. სიხარულიძე გადმოგვცემს ინფორმაციას, რომელიც გაზეთ ცნობის ფურცელში ამოუკითხავს, რომ 1898 წლის 11 იანვარს ბლალოჩინმა ს. მაგალობლიშვილმა მთავარანგელოზთა საყდარში გადაიხადა ერეკლე II პანაშვიდი და იქადაგა მეფის ღვანლზე (1898 წ. 24. XII. №712).

სამეფნალო წყაბოს წყალი

საბედნიეროდ XX საუკუნის მიწურულს ერკეთში საეკლესიო ცხოვრება განახლდა. 1989 წელს ერკეთის ეკლესია მოილოცა და პარაკლისი გადახადა უწმინდესმა და უნეტარესმა ილია II. 1989 წლიდან, რადგან ეკლესიის ოდიკი ნაკურთხი არ იყო, წირვა-ლოცვის ჩატარება შეუძლებელი იყო და ეკლესიაში მღვდლად ხელდასმული მამა გიორგი ამბროლაძის (ქუთაისი) საქმიანობა მხოლოდ წესჩვეულებათა აღსრულებით შემოიფარგლა.

1993 წელს ერკეთის ბათუმ-შემოქმედელმა ეპისკოპოსმა იობმა (აქაიშვილი), ამჟამად. რუის-ურბნისის მიტროპოლიტი, მღვდლად დაადგინა ახლადნაკურთხი მამა გიორგი ჯიბუტი, რომელიც ამავე დროს გურიის უდაბნოს იოანე ნათლისმცემლის ეკლესიაშიც განაწესა.

კომუნისტური რეჟიმის მკაცრი პირობების შემდეგ 1993 წლის 17 სექტემბერს პირველი წირვა აღავლინა მამა ანდრიამ (კბილაშვილმა, ჯიხეთის დედათა მონასტრის წინამძღვარმა).

1993 წლის 21 ნოემბერს ტაძრის დღესასწაული პირველად იზეიმეს, ხოლო 1995 წლიდან საქართველოს ეკლესიის კალენდარში აღნიშნული რიცხვი ერკეთის მთავარანგელოზთა სახელობის ტაძრის დღესასწაულად მიიჩნევა.

2006 წლის 19 სექტემბერს გურიის მიტროპოლიტ მეუფე იოსების (კიკვაძე) ლოცვა-კურთხევით ერკეთში დაიწყო სამონასტრო ცხოვრება. დღეისათვის წინამძღვარია ილუმენია მარიამი, არის 10 მონაზონი და 2 სამონაზვნე.

სიძველეთაგან შემორჩენილია და ჩვენამდე მოაღწია 1. ნიგმა, ერკეთის უძველესი ტრაპეზის სახარება. (სოფელ ერკეთის მკვიდრმა აღმოდებული ნიგნი ჩუმად ცეცხლიდან გამოიღო, უცებ წყალში ჩადო და სახლში დამალა. შვილიშვილს სთხოვა, ტაძარში, როცა წირვა-ლოცვა აღსდგებოდა იქ აეტანა, დღეს ნიგნი შესაფერის ყდაშია ჩასმული, მაგრამ მზაკვარი ხელის კვალი მაინც ატყვია).

2. ვაზის კარები, რომელიც ტაძრის მთავარი შესასვლელი კარები იყო.

3. მთავარანგელოზი მიქაელის კანკელის ხატი, ძლიერ დაზიანებული იყო და მოხდა მისი აღდგენა.

ამჟამად, ერკეთის მთავარანგელოზების გაბრიელი-სა და მიქაელის სახელობის დედათა მონასტრში ჩვეულ რეჟიმში მიმდინარეობს სამონასტრო ცხოვრება, ტარდება წირვა-ლოცვები, ჰყავს უამრავი მომლოცველი.

წიხატაურის მუნიციპალიტეტის ნ. ბერძენიშვილის სახელობის მხარეთმცოდნეობის დირექტორი ნათია კალანდაძე

შაშაყა ღოცოძის შიშარტვა თაჰის აშოშარქაჰცაბს

აღამიანების აბსოლტიური უმრავლესობა წარმატებამდე რამდენიმე ნაბიჯით ადრე ყრის ფარ-ხმალს. ისინი საკუთარ გზას იმ დროს ასრულებენ როცა წარმატებამდე მცირე დრო რჩება. მე ბოლომდე უნდა მივყვე ამ გზას, რადგან შეჩერება და უკან დახევა არ მჩვევია.

სიახლეების არასდროს მეშინოდა, ჩოხატაურიდან არსად წავსულვარ და ჩემს აქ ყოფნას არავის ვაყვედრი. ჩემი ცხოვრების ისტორია ამ ქუჩებში, ამ სკოლაში, ამ შენობებში, ჩოხატაურთან ერთად დაიწერა, ისევე როგორც ყველა თქვენთაგანის.

ჩოხატაური გურული ოდა-სახლის რიკულებიანი აივანივითაა, საიდანაც სამყაროს ვხედავთ. მსურს, სამყარო მარტივად, მშვიდად და უშფოთველად აღვიქვათ.

ყველაზე მეტი დრო მაქვს ჩოხატაურისათვის, რადგან აქ ჩემი ოჯახია. თითოეული ჩოხატაურელის გვერდით ვიდები და ასე გაგრძელდება მომავალშიც. ამაყი ვარ, რომ არასდროს მბეზრდება ჩემი რაიონის კეთილდღეობაზე ზრუნვა.

ჩემ ქარიერაში ყველაზე დიდი მიღწევა - მიღწეულით დაუქმყოფილებლობაა, შემდეგ, ალბათ, პროფესიული ზრდა და აღიარება, როგორც ქარგი სპეციალისტის. რისი კრიტერიუმებია - შესრულებული სამუშაო, განხორციელებული პროექტები, რაიონის კეთილდღეობისთვის დამკვიდრებული ბევრი სიახლე. მომწონს მიღწევების ესკალაცია, რაც განვითარების ნიშანია და ეს საზოგადოების თანმდევნი „სენი“ გახდება.

ბუთუჩის დამოუკიდებელი კანდიდატის ლია ჩიბოზიძის მიმართვა

ქდიერი სოფელი ხადხთან ერთად! არჩევანი თქვენზეა!

საქართველოში შექმნილი უმძიმესი სოციალურ-ეკონომიკური ვითარება გვაფიქრებინებს, რომ ასე ცხოვრება აღარ შეიძლება.

ჩვენი ქვეყანა გადამწყვეტი არჩევანისათვის ემზადება. ცხადია, ამ არჩევანზე არსებითად იქნება დამოკიდებული ვინ იქნება სოფლის რჩეული დეპუტატი. ის უნდა გამოირჩეოდეს პროფესიონალიზმით, ცოდნით, პრინციპულობით, ერთგულებით, რეპუტაციით, სოფლის სიყვარულით, რომელსაც ყველას თანაბრად გაუნანილებს.

ლია ჩიბოზიძის საარჩევნო პროგრამა ასეთია:

1. სოფლის რწმუნებულის შერჩევა მოსახლეობის მიერ.
2. სოციალურად შეჭირვებული ოჯახების მაქსიმალურად დახმარება, ისინი სარეიტინგო ქულათა ბაზაში რომ მოხვდნენ.
3. სოფლის მხარდამჭერი პროექტების თანაბრად განაწილება და არა მხოლოდ ერთ პიროვნებაზე მისი გადაცემა.
4. სოფელში შიდა გზების რეაბილიტაცია.
5. შუამავლობა გაზგამანანილებელ კომპანიასთან, რომ დროულად დასრულდეს ყველა ოჯახში ბუნებრივი აირის შეყვანა.
6. სოფელში აშენდება ახალი თანამედროვე ტექნიკით აღჭურვილი სკოლა.
7. სოფელს ექნება ბიბლიოთეკა.
8. სოფელს ექნება ბაგა-ბაღი.
9. სოფლის ცენტრში იქნება მაღაზია, სოფელს საჭიროა ჰყავდეს მკერავი, მენაღე, სტილისტი, ვეტერინარი.
10. დაიდგმება ურნები, ნარჩენები სოფლიდან დროულად რომ გაიტანონ.
11. სოფელს ექნება სარიტუალო სახლი.

კარგად ვაცნობიერებ იმ დიდ პასუხისმგებლობას, რომელსაც ვიღებ თქვენს წინაშე. მჯერა, ჩვენ ერთად გავიმარჯვებთ.

პატივისცემით ლია ჩიბოზიძე

ჯგუფი „ლურჯი იალქანი“

ოზურგეთში ახალგაზრდული ჯგუფი „ლურჯი იალქანი“ 2010 წელს შეიქმნა. ჯგუფის წევრებმა მოღვაწეობა ნათხოვარი ინსტრუმენტებით დაიწყეს. თუმცა საკუთარი ინსტრუმენტების არ ქონის გამო მათე დაშლა გადაწყვიტეს. რა გზა განვლო და როგორ მოვიდა ჯგუფი დღემდე, „ლურჯი იალქანის“ ხელმძღვანელს და სოლისტს გოგა გორდელაძეს ვაქვსაუბრეთ.

– როგორ გაჩნდა ჯგუფის ჩამოყალიბების იდეა?

– მე და ჩემი ორი მეგობარი სოფ. ლიხაურის ჯგუფში ვმღეროდით, რომელსაც კარლო ურუშაძე ხელმძღვანელობდა. ბიჭებს გაგვიჩნდა იდეა ახალგაზრდული ჯგუფის ჩამოყალიბების, თავიდან დავიწყეთ სამმა. თანაც სიმღერები უკვე გვქონდა დაწერილი, ვითხოვეთ გიტარა და ტამტამი. ძირითადად ჩემთან სახლში, მეგობრებთან, ან ქუჩაში ვიკრიბებოდით.

– ჯგუფის სახელწოდება როგორ შეარჩიეთ?

– სახელწოდებაზე ბევრს ვფიქრობდით, აღმოჩნდა, რომ ჯგუფის ყველა წევრს განსაკუთრებით გვიყვარდა გალაქტიონ ტაბიძის პოეზია და მისი ერთ-ერთი ლექსიდან ავიღეთ სახელი და ანსამბლს „ლურჯი იალქანი“ დავარქვით.

– ვინ აფინანსებს დღეს თქვენს ჯგუფს?

– ახალი ჩამოყალიბებულები ვიყავით, ინსტრუმენტებიდან მხოლოდ გიტარა, ტამტამი და ფანდური გვქონდა. შემთხვევით მოვხვდით სოფ. ლიხაურში რესტორანში, სადაც მეგობრის დაბადების დღეს ავლნიშნავდით და ჩვენს სიმღერებს ვასრულებდით. იმ დროისთვის ჯგუფში უკვე ხუთი ვიყავით. მოგვისმინა მაშინდელმა გუბერნატორმა ვალერი ჩიტაიშვილმა, რომელსაც ძალიან მოეწონებოდა. გვთხოვა მეორე დღეს მასთან მივსულიყავით. მისი დახმარებით

„ბარამბოს“ პიარ-მენეჯერისთვის. მცდელობამ გაამართლა, ძალიან მოეწონათ და შემოგვთავაზეს გარკვეული თანხის სანაცვლოდ ეყიდათ ეს სიმღერა. სიმღერაში 2000 აშშ დოლარი გადაგიხადეს, ამ თანხით შევიძინეთ ინსტრუმენტები და გავაგრძელეთ რეპეტიციები. სწორედ, ამ ფაქტმა განაპირობა ჩვენი ჯგუფის არსებობა.

– როგორ მოხვდით „ნიჭიერი ში“?

– „ნიჭიერის“ შესარჩევი ტური ოზურგეთში გავაიარეთ,

მოვეწონეთ და გვირჩიეს კონკურსში მონაწილეობის მიღება. კონკურსში ისე მივიღეთ მონაწილეობა, მიკროფონთან ნამღერი არ გვქონდა და ცოტა შევშინდით.

– „ნიჭიერის“ შემდეგ თუ გაქვთ ახალი შემოთავაზებები?

– „ნიჭიერის“ შემდეგ სატელევიზიო გადაცემებში „ილბლიან ბორბალსა“ და „შუა დღეში“ მიგვიწვიეს. დაგვირეკა ნუგზარ კვაშალმა, ძველი „ივერია“ ტურნეს ჩატარებას აპირებს მთელი საქართველოს მასშტაბით და შემოგვთავაზა კონცერტებში მონაწილეობა. მიმდინარეობს მოლაპარაკება და ალბათ ზაფხულში ჩავერთვებით ტურნეში. ტურნე საქველმოქმედო იქნება.

– ჯგუფში სიმღერებს ვინ წერს?

– ძირითადად სიმღერის ტექსტებს მე ვწერ. ჯგუფში ამ დროისთვის 9 წევრი ვართ. სულ ახლახანს ჩავწერეთ პატრიოტული სიმღერა „ადილო“, რომელიც უკვე ტრიალებს რადიო „არ დაიდარდოში“ და საკმაოდ მოთხოვნადია. რაც ჩვენთვის ძალიან სასიამოვნოა.

– რა სიახლეს პირდებით მსმენელს უახლოეს პერიოდში?

– „ნიჭიერში“ გავხვდით რადიო „არ დაიდარდოს“ რჩეული, რომელიც აფინანსებს ჩვენი ალბომის ჩანერას. ალბომის ჩანერა ხდება სტუდია „ფორტუნა რეკორდში“. ექვსი სიმღერა უკვე ჩავწერეთ და მეშვიდე სიმღერის ჩანერაზე ვმუშაობთ. ალბომში სულ 11 სიმღერა შევა.

გოგა, წარმატებებს გისურვებთ.
ქეთი მგელაძე

სოცხად ზაოქაჯაბას თეატრს ტელევიზია, კინო და ინტერნეტი ვერ შეეცვლის

ჟურნალ „გურია REGION“-ის სტუმარია თბილისის ნოდარ დუმბაძის სახელობის სახელმწიფო პროფესიული თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელი დიმიტრი ხეთისიაშვილი

– ბატონო დიმიტრი, მოზარდ მაყურებელთა თეატრის სპექტაკლებს გურიაში, რომელიც ნოდარ დუმბაძის 85 წლის საიუბილეო თარიღთან დაკავშირებით გაიმართა, მაყურებლის აღფრთოვანება მოჰყვა. სასიხარულოა, რომ დიდი ისტორიის მქონე თეატრი, სწორედ ჩვენი სასიქადაულო მწერლის ნოდარ დუმბაძის სახელს ატარებს. მოხარული ვიქნებით, თუ ტრადიციად იქცევა და ყოველწლიურად საინტერესო სპექტაკლებით გაახარებთ გურულებს.

– მოზარდ მაყურებელთა თეატრი არ არის მხოლოდ თბილისის მოზარდებისთვის. ჩვენ მაქსიმალურად ვცდილობთ თეატრის რეპერტუარი ვაჩვენოთ საქართველოს ყველა რეგიონის მაყურებელს. გურიაში ჩვენი ჩამოსვლა ძალიან მნიშვნელოვანი იყო, ჩვენ აღვნიშნეთ ნოდარ დუმბაძის 85 და მოზარდ მაყურებელთა თეატრის 85 წლისთავი და წარმოვადგინეთ სპექტაკლი „კუკარაჩა.“ სამწუხაროდ, ჩოხატაურში არ არის ისეთი სცენური სივრცე, რომ ეს სპექტაკლი დეკორაციული თვალსაზრისით გამართულიყო, მაგრამ მიუხედავად ამისა, ჩვენ მოვახერხეთ სრულად გვეჩვენებია სპექტაკლი. ადრე ვარ ჩოხატაურში ნამყოფი, სადაც გივი ბერიკაშვილის საიუბილეო საღამო გამართეს.

არაჩვეულებრივი კულტურის სახლის შენობა ჰქონდა ჩოხატაურს, დასაბნა-ნია რომ ხანძრის შემდეგ ამდენი ხნის მანძილზე ვერ მოხერხდა კულტურის სახლის აშენება.

სხვანაირად არ შეიძლება, როცა რაიონში არის პოტენციალი, რომ მაყურებელს აინტერესებს და უყვარს თეატრი, არიან ნიჭიერი შემოქმედი ახალგაზრდები, რომლებსაც შემოქმედებითი სივრცე სჭირდებათ, სადაც მონაწილეობას მიიღებენ სხვადასხვა სპექტაკლებსა და ღონისძიებებში, გამოავლინონ თავიანთ ნიჭს. **იმედია, ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლები მნიშვნელოვან ყურადღებას დაუთმობენ ამ საკითხს და ჩოხატაურელების ოცნება, ჰქონდეთ კულტურის სახლის შენობა ასრულდება...** ჩვენი თეატრი საქართველოს თითქმის ყველა კუთხეს ეწვია, სადაც ჩავდიოდით ყველგან დიდი სიყვარულითა და პატივისცემით გვხვდებოდნენ. ზოგიერთ ქალაქში იმდენად ბევრი მაყურებელი გვყავდა, რომ დღეში ორჯერ გვქონდა სპექტაკლი. რაც ნიშნავს, რომ ბავშვებს სჭირდებათ ის სულიერი საზრდო, რასაც თეატრი ჰქვია. ამ მიმართულებით, რა თქმა უნდა, კვლავ გავაგრძელებთ მუშაობას. გასულ წელს კულტურის სამინისტროს დაფინანსებით ჩვენი სპექტაკლები რეგიონებში გავიტანეთ და იმედი მაქვს კვლავ მათი თანადგომით გაგრძელდება ასეთი სახის პროექტების განხორციელება.

– დღეს მოზარდების უმეტესობა ინტერნეტთან ძალიან დიდი დროს ატარებს, მიუხედავად ამისა თეატრისადმი მათი

ინტერესი არ განელებულა.

– თეატრი საუკუნეების მანძილზე დარჩა უცვლელად. ცოცხალ შემოქმედებასთან ურთიერთობას, ვერც ტელევიზია, ვერც კინო და ინტერნეტი ვერ შეეცვლის. თეატრს სხვა მაგიური ძალა აქვს და ამიტომ გაუძლო ძლიერ კონკურენციას და თავი გადაირჩინა. ჩვენ, გარდა იმისა, რომ მოზარდებს უნდა შევავაროთ ლიტერატურა, მხატვრობა, მუსიკა, ქორეოგრაფია, ყველა ის დარგები, რომელთა სინთეზი ხდება სპექტაკლში, ჩვენი ვალია დიდ თეატრებს გავუზარდოთ განათლებული მაყურებელი. რაც ძალიან მნიშვნელოვანია.

– როგორ ხდება მოზარდ მაყურებელთა თეატრში რეპერტუარის შერჩევა?

– ჩვენ რეპერტუარის შერჩევას, რა თქმა უნდა, პირველ რიგში ვითვალისწინებთ მოზარდების სურვილებს, რა ხასიათის სპექტაკლების ნახვას ისურვებენ ისინი სცენაზე. თეატრი ხომ რეპერტუარიდან იწყება, ამიტომ ამ საკითხს დიდი სერიოზულობით ვეკიდებით. „ნაცარქექია“, „ფიფქია და შვიდი ჯუჯა“, „იავნანამ რა ჰქმნა“ და სხვები სწორედ მოზარდების მოთხოვნით შეიქმნა. ამჟამად ჩვენი თეატრის რეპერტუარშია: ვაჟა-ფშაველას, დავით კლდიაშვილის, გურამ დოჩანაშვილის, უილიამ შექსპირის, ლამა ბულაძის, ალექსანდრე დიუმას ნაწარმოებები. ჩვენი თეატრის რეპერტუარის სწორ და მიგნებულ შერჩევას ხშირად აღნიშნავენ. აქვე მოვახსენებთ, რომ მოზარდ მაყურებელთა თეატრში სპექტაკლებს განახორციელებენ რეჟისორები: თემურ ჩხეიძე, მედეა

დიმარ ხეთისიაშვილი

კუჭუხიძე, ლევან წულაძე, გიზო ჟორდანიანი, დათო დოიამ-ვილი, გიორგი ქანთარია და სხვები.

– თქვენ ერთი წელი ხელმძღვანელობთ მოზარდ მაყურებელთა თეატრს და ამ მცირე დროში 25 ახალი წარმოდგენა უჩვენეთ მაყურებელს, როგორ მოახერხეთ ეს?

– ჩვენს თეატრში შეიძლება ითქვას 24 საათიანი სამუშაო გრაფიკა. ბედნიერი ვარ, რომ საქმისადმი ასეთი თავდადებული ადამიანების გვერდით ვმუშაობ და ძალიან დიდი მადლობა მინდა მოვახსენო როგორც შემოქმედებით, ასევე ტექნიკურ პერსონალს, მართლაც, წარმატებული წელი გვქონდა. ჩვენი თეატრის წარმატება უპირველეს ყოვლისა მათი დამსახურებაა. ასეთ გრაფიკს სცენისადმი დიდი სიყვარულით თუ გაუძლებ.

– თქვენ 4 წელი მუშაობდით ზუგდიდის სახელმწიფო თეატრში და საერთოდ კარგად იცით რეგიონული თეატრების პრობლემები, როგორ გესახებათ მათი განვითარების გზები?

– რეგიონალურ თეატრებს მნიშვნელოვანი ყურადღება უნდა დაეთმოს. ზუგდიდის თეატრში დღეს ძალიან მძიმე ვითარებაა. შენობის ავარიული მდგომარეობის გამო შეფერხებულია შემოქმედებითი მუშაობა. იმედია ადგილობრივი ხელისუფლება სათანადო საშუალებებს გამოიხატავს და ზუგდიდში კვლავ გაჩაღდება კულტურული ცხოვრე-

პოლიტიკური უმჯობესი და მთავანეთს დაიპყრობა საქართველო და პრეზიდენტის ხელშეწყობა

აპრილის ბოლოს საფეხბურთო კლუბ „გურიას“ ფეხბურთელები და ადმინისტრაციის თანამშრომლები, ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ შენობასთან პროტესტის გამოსახატავად აპირებდნენ მისვლას. შეხვედრა შედგა, თუმცა, ფეხბურთელები და ადმინისტრაცია კლუბის ოფისში შეიკრიბნენ. როგორც ადგილზე შეკრებილმა ფეხბურთელებმა და კლუბის დირექტორმა განაცხადეს, ადგილობრივ ხელისუფლებას გუნდისთვის სახელფასო დავალიანება აქვს გასასტუმრებელი. ხელფასი და პრემია არ მიუღიათ ძირითად გუნდს, დუბლშემადგენლობას, ჭაბუკთა ლიგის მწვერტელს და ადმინისტრაციას:

გუნდში გარკვეული ფინანსური კრიზისის გამო, ბიჭვბმა ვარჯიშზე უარი განაცხადეს – ფეხბურთელები დავალიანების გასტუმრებას ითხოვენ. მქონდა ამაზე საუბარი გამგებელთან. მითხრა, რომ ჩაირიცხება პრემიაც და ხელფასიც, რაც შეეხება დუბლშემადგენლობას, მათ 3 თვის ხელფასი არ აუღიათ. 3 თვის ხელფასი არ აუღიათ, ასევე, ადმინისტრაციის თანამშრომლებს. გარდა ამისა, ვერ უზრუნველყოფთ სამედიცინო დახმარების განეგას. რაც შემქმნელი, ვაკეთებდი, მთელი სულით და გულით „გურიას“ გვერდში ვედექი, ერთადერთი შვილის სიკვდილის შემდეგ ლანჩხუთის „გურია“ დამრჩა, ამით ვსუნთქავ და ვარსებობ, – ამბობდა კლუბის დირექტორი, კობა მირზაშვილი.

სახელფასო დავალიანების გამო უკმაყოფილება ფეხბურთელებმაც გამოხატეს: – 4 თვეა, დაიწყო ახალი სეზონი. გვპირდებიან, თანხა დღეს იქნება, ხვალ იქნება, მაგრამ გვატყუებენ. ყველაზე მეტად რამაც გაგვაღიზიანა ისაა რომ როგორც გავიგეთ, ფეხბურთის ფედერაციამ 200 ათასი ლარი გადმორიცხა, ამ დროს ჩვენ ბუჯის ფული არ გვაქვს, დუბლების ტრავმირებულ ფეხბურთელს ოპერაციის ფული არ გადაურიცხეს, რაც კლუბის ვალდებულებაა. ხელფასი მიუღებელი აქვს ადმინისტრაციასაც. როგორც ვიცით, ბიუჯეტს აქვს იმის საშუალება, რომ საქმე აქამდე არ მისულიყო, მაგრამ მიდის გადაბრალება ერთმანეთზე, დამნაშავეს ძიებაში კი ჩვენ ვზარალებით, – ამბობენ ფეხბურთელები.

გამგებლის მოვალეობის შემსრულებელი, ზაზა ურუშაძე კი ამბობდა, რომ მისი კლუბის ხელფასი და პრემია, აპრილის ჩათვლით, მთლიანად გასტუმრებულია, დარჩენილია დუბლებისა და ადმინისტრაციის დავალიანება და მისი გასტუმრება ახლო მომავალში იგეგმება:

ამ თემას სოციალური ქსელში ლანჩხუთის გამგებლის მოადგილე ვახტანგ ზენაიშვილი გამოეხმაურა: – საფეხბურთო კლუბ „გურიას“ ადგილობრივი ბიუჯეტიდან მიმდინარე წელს გამოეყო 665 000 ლარი. აქედან 552 000 ლარი უკვე ჩარიცხულია კლუბის ანგარიშზე. ერთი კვირის წინ ვთხოვეთ გუნდის ხელმძღვანელობას (პირადად მირზაშვილს), წარმოედგინა სათანადო დოკუმენტაცია საფინანსო სამსახურში თანხის მოთხოვნით, თუმცა, მან პროცესი ხელოვნურად განელა და მხოლოდ დღეს წარმოადგინა მოთხოვნა (თანხაც შესაბამისად დღეს ჩაირიცხა). მაინც რა ხდება, რა იმალება ყოველივე ამის უკან? კლუბის დირექტორის კობა მირზაშვილის და მისი დის „საფეხბურთო მეცენატის“ ინტერესები და ქმედებები განპირობებულია შემდეგით: ისინი არიან, გამგებლის სკამის მადიებლის, ბორის ჭყონიას გუნდის წევრები, სხვა ეგრეთ წოდებული ფეხბურთელთა ჯგუფთან ერთად (უგრელიძე, თევზაძე და სხვ). მიზანი ამ ობსტრუქციისა იყო, გამგებლობის რეალური კანდიდატის, ზაზა ურუშაძისთვის ჩრდილის მიყენება. სწორედ, ესაა საფუძველი ამ პროვოკაციისა. ისე, სამართლიანობისთვის უნდა აღინიშნოს, რომ კლუბისა და გუნდის ხელმძღვანელთა ქმედებები გარკვეულ კითხვის ნიშნებს ბადებს, რაც შესწავლის საგანი უნდა გახდეს. ადრეც მითქვამს და კიდევ გავიმეორებ, ჭირდება კი ლანჩხუთს, შეუძლია კი მის მწირ ბიუჯეტს ძვირადღირებული კლუბის შენახვა? – წერს სოციალურ ქსელში ლანჩხუთის გამგებლის მოადგილე ვახტანგ ზენაიშვილი.

კლუბ „გურიას“ დირექტორი, კობა მირზაშვილი ზენაიშვილის ამ მოსაზრებაზე ასეთ კომენტარს აკეთებს:

– ფეხბურთელები თუ საკუთარ ხელფასს ითხოვენ, ეს პოლიტიკაა?! როგორ შეიძლება, ვალის გასტუმრების მოთხოვნას ეს მოტივი დაუდო საფუძვლად? ამაას რატომ ამბობენ, არ ვიცი, მაგრამ არის ერთი რამ: ვეტერან ფეხბურთელებთან დავით უგრელიძესთან, მერაბ თევზაძესთან და გია გილიგაშვილთან მე კარგი ურთიერთობა მაქვს, ჩემი მეგობარი ფეხბურთელები გამგებლის სხვა კანდიდატურას უჭერენ მხარს, ამიტომ ჰგონიათ, რომ მეც მათ აზრს ვიზიარებ.

სიმართლე ისაა, რომ ეს ფეხბურთია და არა პოლიტიკა, ბიჭვბი ითხოვენ ხელფასებს და მეც მათ დავუდექი გვერდში – განაცხადა კობა მირზაშვილმა.

უკვე ყველასთვის ცხადი გახდა, რომ ხელისუფლებასა და კლუბის ხელმძღვანელობას შორის დაძაბულობამ პიკს მიაღწია, რასაც უკვე არცერთი მხარე არ მალავდა.

კლუბის ხელმძღვანელობის საპროტესტო პრეს-კონფერენციის შემდეგ ს/კ „გურია“ განაცხადებს ავრცელებს, სადაც ნათქვამია, რომ საფეხბურთო კლუბის ოფისში მისულმა გამგებლის მოადგილემ, ვახტანგ ზენაიშვილმა ცხარე კამათისას კლუბის წარმომადგენლებს განუცხადა, რომ ძვირადღირებული გუნდის რჩენას ურჩევნია ბიუჯეტის ფული ნაგვის ბუნკერების ყიდვასა და დადგმაში დაიხარჯოს. როგორც გაირკვა, ზენაიშვილი კლუბის ხელმძღვანელობასთან გამართული პრეს-კონფერენციის შემდეგ მისულა, რომელსაც არცერთი ჟურნალისტი არ ესწრებოდა. როგორც ს/კ „გურიას“ პრესამსახური წერს, რომ „1 მაისს საფეხბურთო კლუბ ლანჩხუთის „გურიას“ ოფისში თავი მოიყარეს კლუბის ადმინისტრაციის წარმომადგენ-

ლებმა, მწვრთნელებმა, ძირითადი გუნდისა და დუბლშემადგენლობის ფეხბურთელებმა. კლუბის წარმომადგენლები შექმნილი არასახარბიელო ფინანსური მდგომარეობის გამოსწორებას ითხოვდნენ.“

მოგვიანებით, კლუბის ოფისის რაიონის გამგებლის დროებითი მოვალეობის შემსრულებელი ვახტანგ ზენაიშვილი ესტუმრა. შეხვედრა, თავდაპირველად, ცხარე კამათით დაიწყო. კლუბის დირექტორი, ფეხბურთელები, და მწვრთნელები ხელისუფლების წარმომადგენლისაგან ითხოვდნენ გარანტიას, რომ აღნიშნულ დავალიანებას კლუბის ყველა წევრი უახლოეს მომავალში მიიღებდა.

ვახტანგ ზენაიშვილმა თავისი პოზიცია დაუფარავად გამოხატა და ბრძანა, რომ რაიონისთვის, რომელსაც მწირო ბიუჯეტი გააჩნია, ნაკლებად საინტერესოა ფეხბურთის თემა. „ლანჩხუთს მცირე ბიუჯეტიდან გამომდინარე არ გააჩნია ის ფუფუნება, რომ ძვირადღირებული გუნდი არჩინოს, მირჩევნია, ის ფული, რაც ბიუჯეტშია ნაგვის ბუნკერების ყიდვასა და დადგმაში დაიხარჯოს, ვიდრე გუნდი დაფინანსდეს (!) – თქვა ზენაიშვილმა და დასძინა:“ პირადად გავალ სტადიონზე და ვეტყვი გულშემატკივარს, რომ ლანჩხუთს არ სჭირდება ფეხბურთის გუნდი და ზოგადად ფეხბურთი“.

ზენაიშვილი საფეხბურთო კლუბის ბრალდებებს უარყოფს და აცხადებს, რომ ამ განცხადების მიზანი გამგებლობის რეალური კანდიდატის, ზაზა ურუშაძისთვის ჩრდილის მიყენება იყო.

„ჩემი სიტყვები კონტექსტიდანაა ამოღებული და განსხვავებული ელფერი მიეცა. მე ვთქვი შემდეგი, რომ ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტს არა აქვს იმის ფუფუნება მილიონნახევარი, ან თუნდაც 665000 ერთ საფეხბურთო კლუბზე დახარჯოს, რაც არ უნდა სახელოვანი იყოს იგი, რომ ამ თანხის, თუნდაც ნაწილით გადაწყდება ლანჩხუთში სხვადასხვა მიზეზით უსახლკაროდ დარჩენილთა პრობლე-

მა, მენყრულ ზონაში მოყოლილთა პრობლემა. უპოვართა სასაბუღალტრო მომსახურება გაცილებით მეტ ბენეფიციარს. გავზრდით სოციალური დახმარების სპექტრს. მოვანერგებთ დასუფთავების, მათ შორის ნაგვის ურნების საკითხს და ასე შემდეგ.“

არცერთი მხარე დათმობას არ აპირებდა, ცალკე გამგებლის მოვალეობის შემსრულებელი და ცალკე კლუბის ხელმძღვანელობა პრეს-კონფერენციებს მართავდნენ და ერთმანეთის მიმართ ურთიერთბრალდებებს არ იშურებდნენ. ერთ-ერთ პრეს-კონფერენციაზე კლუბის ხელმძღვანელმა გამგებლის მოადგილეს ბოდიშის მოხდა მოსთხოვა, თუმცა ზენაიშვილის მხრიდან მირზაშვილის მოთხოვნა დაუკმაყოფილებელი დარჩა. დაძაბულობა კლუბის ხელმძღვანელობასა და ხელისუფლებას შორის დღემდე გრძელდება. ამას ის ფაქტიც მონაწილეობს, რომ კლუბის ხელმძღვანელი კობა მირზაშვილი გამგებლობის ერთ-ერთი კანდიდატის, ბორის ჭყონიას მხარდამჭერ აქციაზე ღიად გამოდის.

თამარ მღვინიშვილი

მამია რუივა
დანა ურეჯა

ლოკალიზა თავი დაინვა

სიზმრად არა მაქვს ნანახი,
ეს სომ ცნობილი ფაქტია,
უკმაყოფილო, მშვიდის,
უსასტიკესი აქტია.
სახლ-კარ დამწვარმა ლტოლვილმა
კუთხე ვერ ნახა გამთბარი,
ვერც სანოვანე იზოვა,
ვერც ტანსაცმელი საფარი.
და ბოლოს „მეფეს“ მიმართა,
სათქმელზე არც უფიქრია,
„აფსაზეთიდან დევნილი,
ვარ ქალი, ნანა ფიფია“.
დიდო „მეფეო“ შემინდე,
უმწეო, უმოქმედარი,
მოძეცი საზრდო, დაუნაურდე,
ხვალ რომ არ გავხდე ცხედარი.
„მეფის“ დამცველმა, მრისხანემ,
ასლოსაც კი არ მიუშვა,
არც ბილწი სიტყვა დააკლო,
არც წაბიძგება აკმარა,
ღირსებაშეღასული ლტოლვილი,

შოკის სინდრომმა მოიცვა,
სხეულზე ბენზინი შეისხა,
თავი სახალხოდ დაიწვა.
ხელისუფლებამ იეუჩა,
ხალხმაც განმკლავი გაუბა,
ვიდაცა ბილწმა დიაცმა,
მკვდარს მუსაიფი გაუბა.
„საკვების ფული არ გქონდა,
მამ, რით იეიდე საწვავი“
ქვეყანას უნდა ეგლოვა,
უსასლკარო და ბედშავი,
და ხალხსაც შური ეძია,
იმ ქალის თავის დაწვავი.
შენც არ მომიკვდე მკითხველო,
ვინმემ წარბები ახარა?
ან ვინმემ ნანახს საფლავი,
ფერადი ყვავილებით დაფარა?
ხალხი დაურუვდა, დამუნჯდა,
გარემომ ფერი იცვალა,
შიში ძვალ-რბილში გაუჯდათ,
სინდისი გარდაეცვალათ.

პირველი ქართული ბავშვთა კაპიტანი ნიკოლოზ პასაძე

XIX საუკუნის მინურულს გურიაში მცხოვრები ერთი ახალგაზრდა ოჯახის ისტორიას გვიამბობთ, რომელიც თავისი მძაფრი დრამატული სიუჟეტით ბალადას უფრო ნააგავს, ვიდრე ჩვეულებრივი ადამიანის ცხოვრებას. ოჯახის უფროსი – ნიკოლოზ ვასაძე გემის პირველი ქართველი კაპიტანი იყო. მის შესახებ ოფიციალურ ცნობებს საქართველოს ცენტრალური კომიტეტის არქივში ინახავდნენ. ვფიქრობ, ამ თემით დაინტერესების შემთხვევაში, საბუთების მოპოვება იოლი არ იქნება.

გადმოცემის თანახმად ნიკო ვასაძე ბავშვობიდანვე განსაკუთრებული ნიჭით გამოირჩეოდა. ოჯახმა ის ცოდნის მისაღებად სევასტოპოლის საზღვაო სასწავლებელში გაგზავნა. სასწავლებელი წარჩინებით დაამთავრა. 21 წლის ნიკო ვასაძე გემის კაპიტანად დაინიშნა. ბოსფორის სრუტეში ნიკო ვასაძის გემის ლუზა ზღვის ფსკერზე რაღაცას გამოედო, მეზღვაურებს მისი ამოღება გაუჭირდათ, საქმეში ახალგაზრდა კაპიტანი ჩაერთო. მან ლუზა ფსკერიდან თითქმის ამოიღო, მაგრამ ასეთ დატვირთვას გულმა ვერ გაუძლო და იქვე სული განუტევა. გარდაცვლილი გემის კაპიტანი, ნესისამებრ, ეკიპაჟმა ბოსფორის სრუტეში ზღვაში დატოვა. მისი სხეული ტალღებს გაატანეს. როცა ნიკო ვასაძე გარდაიცვალა, 19 წლის მეუღლეს, კესარია ლლონტს ორი მცირეწლოვანი შვილი ჰყავდა. ქალიშვილი-ქსენია და ვაჟი-ლავრენტი. ოჯახში სამძიმრის სათქმელად მისულმა ერთ-ერთმა გურულმა ქალბატონმა ნიკო ვასაძე ასეთი სიტყვებით დაიტყრა – „შენ იკითხე ნიკო, კესარია კიდევ გათხოვდებაო“. ამ სიტყვების მოსმენამ კესარია ძალიან გააღიზიანა, სკამიდან წამოხტა და ქმრის ნათესავებს ხმამაღლა შეჰფიცა, რომ არასდროს გათხოვდება.

ეს ფიცი მან პირნათლად შეასრულა. სამი წელი კესარიამ შვილებთან ერთად მეუღლის ოჯახში ცხოვრობდა. ლამაზი და წესიერი ქალის ცოლად შერთვა ბევრმა მოინდომა. კესარია ყველას ცივი უარით ისტუმრებდა.

სამამულო ომში მოხალისედ წავიდა და არ დაბრუნებულა. ამჟამად, არც ქალიშვილებია ცოცხალი.

კესარიას და ნიკო ვასაძის ერთადერთი ვაჟი-ლავრენტი ნიჭიერი კაცი იყო, მან განათლება რუსეთში მიიღო, იქვე შეირთო მეუღლე, ორი ქალიშვილი შეეძინათ. რუსეთიდან დაბრუნებული ლავრენტი ვასაძე ბათუმში დასახლდა, გასაბჭოებამდე საკუთარი უნივერსიტეტის „ლუქსის“ მფლობელი გახლდათ. ამჟამად, მისი ქალიშვილებიც ოღლა და ნინო გარდაცვლილი არიან.

კესარია ლლონტი დედასთან უბოძად

ასეთი სასიყვარულო ისტორია მკითხველს კიდევ ერთხელ შეახსენებს, როგორი თავგანწირვის უნარი ჰქონდათ ქალბატონებს.

ერთ-ერთ მაზლს ახალგაზრდა რძალი შეეცოდა და მას ოჯახის შექმნა ურჩია, რაც შეურაცხყოფად მიიღო, ქმრის ოჯახი დატოვა და შვილებთან ერთად თავის დედ-მამასთან დაბრუნდა. კესარიას ხელის მთხოვნელთა შორის ქუთაისელი თავადიშვილი ნულუკიძეც იყო (სახელი უცნობია). როცა ქალმა ის მორიგი უარით გაისტუმრა, მისი მოტაცება გადაწყვიტა, კესარია თონეში დაიშალა. გაბრაზებულმა ბატონმა მის ოჯახზე შური იძია, სახლს ცეცხლი წაუკიდა და გადანვა. ხანძარს კესარიას მამა ემსხვერპლა. უსახლკაროდ დარჩენილი ქალბატონი, მცირეწლოვან შვილებთან და დაქვრივებულ დედასთან ერთად ქალაქ ფოთში უფროს დასთან ივლინესთან გადავიდა. ქალიშვილის გათხოვების შემდეგ კესარია შვილთან და სიძესთან ცხოვრობდა. ის ფოთში გარდაიცვალა და იქ დაკრძალეს.

პირველი ქართველი გემის კაპიტანი, რომლის ნეშტი მეზღვაურებმა ზღვის ტალღებს გაატანეს, კესარია, კი, სიცოცხლის ბოლომდე ქმრის ერთგული დარჩა.

ნელი ზამბახიძე

XX საუკუნის დასაწყისი, გვერდის ქალბატონი (გურული ქალი)

აჭარული სამზარეულო

ბადრიჯანი ქოხუღეთურად

ბადრიჯანი ისე გავჭრათ სიგრძეზე 2-3 ნაწილად, რომ ერთმანეთს არ დავაშოროთ.

წვრილად დავკეპოთ სტაფილო, თავიანი ხახვი და ორივე მოვთუშოთ იალში (ცხიმში).

დავუმატოთ წვრილად დაჭრილი ქინძი, ოხრახუში, და-ნაყილი ნიორი, მარილი, წინაკა და

აყურიოთ. ამ ნარევიტ ამოვავსოთ დასერილი ბადრიჯანი და შევწვათ ტაფაზე.

შემწვარი ბადრიჯანი ჩავანყოთ ქვაბში, დავასხათ პომიდვრის პიურე (ან წვენი) და ნელ

ცეცხლზე მოვხარშოთ. მივირთვათ შეგრილებული.

საჭიროა:

1 კგ. საშუალო ზომის ბადრიჯანი, 4-5 ცალი სტაფილო, 3-4 თავი ხახვი, პომიდვრის პიურე 0,8 კგ.

ნიორი 3-4 კბილი, ქინძი და ოხრახუში 4-5 ძირი, იალი(ცხიმი) 200 გ. მარილი და წინაკა გემოვნებით.

შემწვარი კვარცხი პომიდვრით

პომიდორი გავრეცხოთ, დავასხათ მდუღარე წყალი და გავაჩეროთ 5-6 წუთი. შემდეგ გავაცალოთ კანი, დავჭრათ პატარა ნაჭრებად,

დავუმატოთ ათქვეფილი კვერცხი, მარილი და აყურიოთ. ნარევი გადავიტანოთ გახურებულ ცხიმთან ტაფაზე. შევდგათ ჰაერლუმელში და შევბრანოთ. შეიძლება ათქვეფილ კვერცხს წვრილად დაჭრილი ხახვი (100-150გ.) დავაყაროთ.

საჭიროა:

10 კვერცხი, პომიდორი 500 გ. მარილი გემოვნებით.

ყაურბა გულ-ღვიძლით

საქონლის გულ-ღვიძლი გავრეცხოთ, ჩავყაროთ წყლიან ქვაბში და წამოვადულოთ, შემდეგ ამოვიღოთ, დავჭრათ წვრილ ნაჭრებად.

მოვათავსოთ ცხიმთან ტაფაზე და შევწვათ. როგორც კი გულ-ღვიძლი შენითლებას დაიწყებს, დავუმატოთ წვრილად დაჭრილი ხახვი და წვა განვაგრძოთ. ტაფის გადმოდგმისას ჩავუმატოთ დანაყილი ნიორი, წინაკა, წვრილად დაჭრილი ახალი ქინძი, ოხრახუში და მარილი.

საჭიროა:

1 კგ. გულ-ღვიძლი, 150 გ. ხახვი, 30 გ. ნიორი, 35 გ. მწვანილი, წინაკა და მარილი გემოვნებით.

შილაფლაჰი საქონლის ხორციტ

საქონლის ხორცი დავჭრათ 30-40 გ. ნაჭრებად, ჩავყაროთ თავდახურულ ქვაბში და ცეცხლზე შემოვდგათ, ცალკე ცხელ წყალში დავალბოთ ბრინჯი, გავაჩეროთ 30 წუთი და კვლავ ცხელი წყლით გავრეცხოთ. ტაფაზე გავაცხელოთ მცენარეული ზეთი, შიგ ჩავაჭრათ ხახვი, ოხრახუში, ჩავუმატოთ დამბალი ბრინჯი, შავი წინაკა, მარილი და 4-5 წუთი ვხარშოთ. თავსახურიან ქვაბში ერთ ფენად ჩავანყოთ მოთუშული ხორცი, ზემოდან ერთ თანაბარ ფენად ჩავუმატოთ ბრინჯის ნარევი, შემდეგ ხორცი, ბრინჯი და ასე ფენებად

ჩალაგებულ ნარევეს დავასხათ ერთი ლიტრი მდუღარე წყალი და თავდახურულ ჭურჭელში ვადულოთ 30-35 წუთი.

საჭიროა:

1 კგ. საქონლის ხორცი, 250 გრამი ხახვი, 100 გ. ზეთი, 500-600 გ. ბრინჯი, 35 გ. ოხრახუში, შავი წინაკა და მარილი გემოვნებით.

სოკოს (კრავას) სალათი

ბეშუმის, ან ბახმაროს საძოვრების(იაილების) მიმდებარე ფიჭვნარში დავკრიფოთ სოკო „კრავა“, რომელიც ფიჭვის და სოჭის ხეებზე ხარობს.

შემოდის აგვისტოს ბოლოს-სექტემბრის დასაწყისში. გადავარჩიოთ, გავრეცხოთ, დავასხათ წყალი და მოვხარშოთ. როგორც კი სოკო მოიხარშება, გადავწუროთ, დავჭრათ საშუალო ზომის ნაჭრებად, ჩავყაროთ წინასწარ მომწვარ იალში, დავუმატოთ დანაყილი ნიორი, წინაკა, მარილი და მივირთვათ ცხლად.

საჭიროა:

სოკო 1 კგ. იალი 200 გ. მარილი, წინაკა და ნიორი გემოვნებით.

შენიშვნა:

სოკოს შეიძლება წვრილად დაჭრილი ხახვი დავაყაროთ და ცხიმთან ერთად მოვთუშოთ.

შემწვარი ქათამი ნიგოზის ზეთში

მსუქანი ქათამი, სასურველია დედალი, გავრეცხოთ, დავამარილოთ, წამოვავოთ შამფურზე და შევწვათ ნაკვერჩხლების სიახლოვეს, თან ზემოდან ვასხათ წინასწარ მომზადებული ქინძმარი(დანაყილი, შეზავებული ქინძი, ნიორი, წინაკა, მარილი, და ძმარი), ქვემოდან კი ტაფა დავუდგათ, როგორც კი ქათამი შეინეება, დავჭრათ ულუფებად და დავანყოთ თეფშზე. ტაფაზე მოგროვებული ცხიმისა და ქინძმარის ნარჩენი გავწუროთ, შიგ გავხსნათ დანაყილი ნიგოზი, ნიორი, ქინძი და ქათამს ზემოდან მოვასხათ. ასევე მოვასხათ წინასწარ გამოხდილი ზეთი.

საჭიროა:

1 ქათამი, 200 გ. ნიგოზი, 40 გ. ნიორი, 100 გ. ქინძი, ძმარი, წინაკა და მარილი გემოვნებით.

შენიშვნა:

ქინძმარისთვის ქინძის ნივრის ნორმები შუაზე გავყოთ, ხოლო ძმარი, წინაკა და მარილი დავუმატოთ გემოვნებით.

პომიდვრის სანახელი

მწიფე პომიდორი გადავარჩიოთ, გავრეცხოთ, დავჭრათ პატარ-პატარა ნაჭრებად, ჩავყაროთ ქვაბში, წამოვადულოთ და შემდეგ გავწუროთ. ბულგარული და ჩვეულებრივი მწარე წინაკა ერთად გავატაროთ ხორცსაკეპში, დავომატოთ დანაყილი ნიორი, ხმელი ქინძი, აყურიოთ გაწურულ პომიდორში და ვადულოთ 12-15 წუთი, დავუმატოთ მარილი და ძმარი.

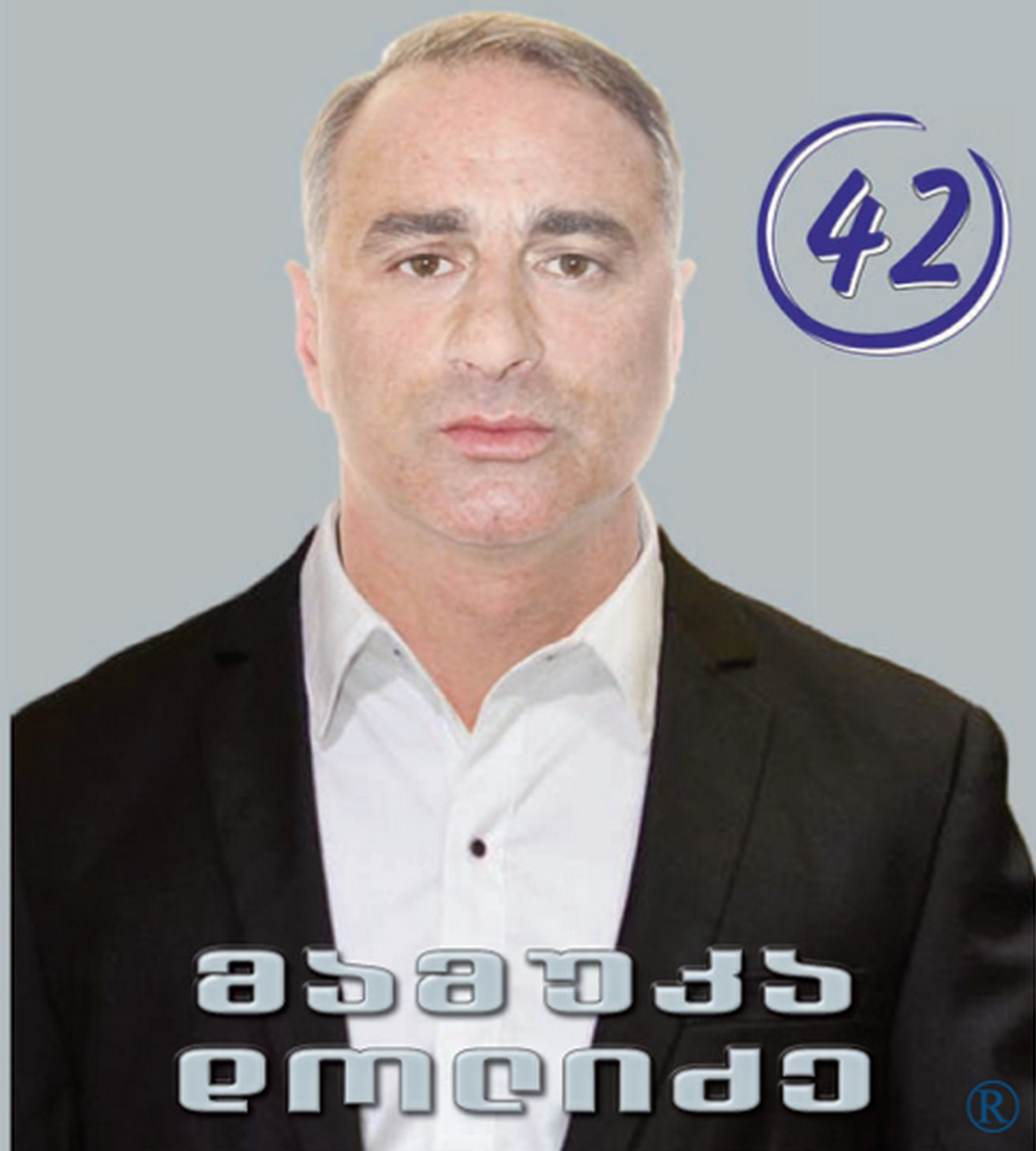
5 ლიტრი სანახელისთვის საჭიროა: 3 კგ. პომიდორი, 1,5 კგ. ბულგარული წინაკა, 1 კგ. მწარე წინაკა, 200 გ. ნიორი, 200 გ. ძმარი, 100 გ. ხმელი ქინძი და მარილი გემოვნებით.

ავტორი ჯონი ბარამიძე

თამიან მრეფის ჯვარი

როსაფარის დაბის
დაამოქმედებელი მაჟორანტიანი
კანდიდატი

დაამოქმედებელი
მაჟორანტიანი

ISBN 977-2346-7600-0-9

9 772346 760009